

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

133568

EĞİTİM FAKÜLTELERİ
MÜZİK EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN
GİRİŞTE ALDIKLARI ÖZEL YETENEK SINAVI
SONUÇLARININ VE BÖLÜM PROGRAMLARININ
ÖĞRENCİLERİN YARATICILIK DÜZEYİNE ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Hakan BAĞCI

YÜKSEK LİSANS EĞİTİMİ KURULU
YERLEŞİM MERKEZİ

Danışman: Doç.Dr.Esra ASLAN

133568

İstanbul - 2003

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM FAKÜLTELERİ
MÜZİK EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN
GİRİŞTE ALDIKLARI ÖZEL YETENEK SINAVI SONUÇLARININ VE
BÖLÜM PROGRAMLARININ ÖĞRENCİLERİN YARATICILIK
DÜZEYİNE ETKİSİ

Hakan BAĞCI

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Doç. Dr. A. Ena Aslan

✓ SPA

Prof. Filiz KAMACIOĞLU

✓

Yrd. Doç. Dr. Canan Savron

✓

Onay Tarihi: 14 Temmuz 2003

Bu tez, M.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün tez standartlarına uygun olarak
hazırlanmıştır.

Program Danışmanı
Prof. Cemalettin GÖBELEZ
✓

ÖNSÖZ

Müzikal tasarım olarak sayılan beste yapma işi içinde insanın müzikal bilgi dışında kendi kişiliğinden ve hissettiklerinden ne kadar faydalanabildiğini hep merak etmişimdir. Aynı zamanda diğer alanlardan edinilen bilgiler ve genel olarak yeteneklerimizin müzikle ve müzik yeteneğiyle ne kadar ilişkili olduğunu da düşünmüşümdür.

Besteciler ve müzik bilimciler, iyi bir besteci olabilmek için yaşamı ve diğer alanları çok iyi tanımak gerektiğini söylerler. Peki müziğimizi neler oluşturuyor? Yeteneğimiz, öğrendiklerimiz, bilgi birikimimiz, bestecilik eğitimi, kişiliğimiz, kültür, kendi kültürümüz ve diğer kültürler müziğimiz üzerinde nasıl etki yapıyor? Beynin yaratıcılık gücü nedir? W.A.Mozart'ı dahi yapan neydi? Herkes yaratıcı yeteneklere sahip midir? Yaratıcı düşünce yeteneğine sahip dediğimiz insanlar iyi birer besteci olabilir miydi acaba? İşte bu sorulardan hareketle geldim müzik yeteneği ve yaratıcılık ilişkisine. Beynimiz, yeteneklerimiz ve bilim adına çok şey biliyoruz, ama aynı zamanda çok da az şey biliyoruz.

Ülkemizde müzik alanında yapılan araştırmalar büyük bir aşama kaydederek daha spesifik problemler üzerine yoğunlaşmaya başlamıştır. İçeriği ve kapsamıyla bu araştırmaların müzik bilimini ülkemizde de yakın bir gelecekte sosyal bilimler içinde hak ettiği yere taşıyacağı inancındayım. Yaptığım bu çalışmanın bilim adına faydalı olması ve yeni araştırmalara kapı açması dileğiyle. “İnsan alemde hayal ettiği müddetçe yaşar.” (Yahya Kemal)

Bu çalışmanın gerçekleşmesi için yardımda bulunan herkese, hayatları boyunca bana ellerinden gelen her türlü yadımı gösteren anne ve babama, kaynak kitaplar konusunda yardımcı olan sevgili hocam Dr.Özcan ÖZBEK'e ve arkadaşım Ece KARŞAL'a, testlerin puanlanması konusunda yardımcı olan arkadaşım Ü.Kubilay CAN'a, istatistiksel çözümler konusunda yol gösteren arkadaşlarım Fatih ÇEMREK, Özer ÖZAYDIN, Yavuz ERDOĞAN ve sevgili hocam Yrd.Doç.Dr.Canan SAVRAN'a ve son olarak her türlü anlayış ve yardımda bulunan sevgili hocam Doç.Dr.Esra ASLAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

Bu araştırma, müzik yeteneği ve yaratıcı düşünce yeteneği arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusundan hareketle, Türkiye'deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin bölüme girişte aldıkları Özel Yetenek Sınav sonuçları (Özel Yetenek Sınav Puanı, Solfej, Çalgı Performansı ve Şarkı Söyleme puanları) ile aynı öğrencilerin Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nden (B formu) aldıkları puanlar (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Esneklik, Erken Kapamaya Direnç, Zenginleştirme, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplamı) arasındaki ilişki incelenerek yapılmıştır. Marmara Bölgesi'ndeki üniversitelerin (Uludağ Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi) Müzik Eğitimi Anabilim Dalları evren olarak kabul edilerek, bu üniversitelerin birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden 84'ü kız, 60'ı erkek olmak üzere toplam 134 kişiye ulaşılmıştır.

Yaratıcılık ve Müzik Yeteneği ilişkisi için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, birinci ve dördüncü sınıfların yaratıcılık puanları arasındaki farklılığı sınamak üzere ilişkisiz grup t testi, cinsiyete göre yaratıcılık ve müzik yeteneği ilişkisinin farklılığını sınamak üzere Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, ilişkisiz grup t testi ve , Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Sosyo ekonomik koşullara göre yaratıcılık puanlarının farklılığını sınamak üzere ilişkisiz grup "t" testi, Mann Whitney U testi ve Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

Yaratıcılık ve müzik yeteneği arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Cinsiyete göre Şekilsel Akıcılık yaratıcılık alt puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde erkeklerin lehine bir farklılık bulunmuştur. Cinsiyete göre müzik yeteneği puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Birinci ve dördüncü sınıfların yaratıcılık puanları arasında sözel alt puanların tümünde (Sözel Akıcılık ve Sözel Esneklik için 0.01, Sözel Orijinallik için 0.05 anlamlılık düzeyinde) birinci sınıfların lehine farklılık bulunmuştur.

Sosyo-kültürel verilere bakıldığında ise yaratıcılık puanlarının okul türüne, çalınan enstrüman türüne, dinlenen müzik türüne ve ailenin dinlediği müzik türüne, annenin eğitim düzeyine, babanın meslek türüne, ikamet durumuna, anne ve babanın birliktelik durumuna, annenin yaşam durumuna, herhangi bir işte çalışma durumuna, ailenin gelir düzeyine, ailenin çocuğa fikirleri konusunda destek durumuna ve mesleki bir yayın organını takip durumuna göre farklılaştığı görülmüştür.

ABSTRACT

This study started from the question which asks us whether musical talent and creative thinking have a definite correlation or not. This study has been made by examination of the relationship between the results of Private Ability Exam, which is taken by the students of Music Education Studying at Fine Arts Education Departments in Education Faculties, when they enter to department (The results of Private Ability Exam, Solfeggio, The Instrument Performance and The Points of Singing Songs) and same students' points of the Torrance Creative Thinking (B form) Test (Verbal Fluency, Verbal Flexibility, Verbal Originality, Figural Fluency, Figural Originality, Abstractness of Titles, Elaboration, Resistance to Premature Closure, Checklist of Creative Strengths and The Sum of Figural Creativity). Music Education Departments in the universities of Marmara Region (Uludağ University, Çanakkale Onsekiz Mart University and Marmara University) were all assumed as the research population and 134 freshmen and senior students (84 females, 60 males) have been taken as subjects.

The correlation coefficient of the Multiplication of Pearson Moments was used for the relationship of Creativity and Musical Talent. Independent group t-test was used for analysing the difference between the points of creativity of the freshmen and senior students. The correlation coefficient of the Multiplication of Pearson Moments, independent group t-test and Mann Whitney U-test were used for analysing the difference of the relationship between creativity and musical talent with respect to gender. Independent group t-test, Mann Whitney U-test and Kruskal-Wallis test were used for analysing the difference among the points of creativity with respect to socio economic conditions.

A significant relationship between creativity and musical talent has not been observed. A difference 0.05 significance has been observed in favour of male students in Figural Fluency points with respect to gender. A significant relationship among the points of musical talent with respect to gender were not be found.

A difference has been observed between the freshmen and senior students in favour of the freshmen in verbal creativity points (0.01 Verbal Fluency and Verbal Flexibility, 0.05 Verbal Originality).

Consequently, when we examine socio-cultural data, we find that the creativity points differ in terms of the type of school, the type of instrument played, the type of music listened to and the type of music that the family listened to, the quality of education level mother, the profession of the father, the type of accommodation, relationship between parents, presence of mother, whether or not the student has a job, the income of family, the level of family's encouragement to child in the subject of child's ideas and whether or not the student follows any publication in his/her field.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xi
I. GİRİŞ	1
1. Yetenek.....	2
1.1 Yetenek Nedir.....	2
1.2 Yetenek Ölçümü.....	4
1.3 Yeteneklerin Sınıflandırılması.....	5
1.4 Müzikal Yetenek.....	8
1.5 Müzikal Yeteneklerin Sınıflandırılması.....	9
2. Yaratıcılık.....	12
2.1 Neden Yaratıcılık?.....	15
2.2 Süreç Olarak Yaratıcılık.....	16
2.3 Ürün Olarak Yaratıcılık.....	17
2.4 Yaratıcı Düşüncenin İlişkilendiği Bazı Değişkenler.....	19
2.5 Yaratıcılık Eğitimi.....	21
3. Müzik Eğitimi.....	23
4. Müzik Eğitimi ve Yaratıcılık.....	25
5. Problem.....	27
6. Amaçlar.....	27

7. Önem.....	29
8. Sayıtlar.....	29
9. Sınırlılıklar.....	30
10. Tanımlar ve Kısaltmalar.....	30
II. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	32
III.	39
YÖNTEM.....	
1. Evren.....	39
2. Örneklem.....	39
3. Veri Toplama Teknikleri.....	40
4. Veri Çözümleme Teknikleri.....	44
IV. BULGULAR.....	45
V. YORUM ve ÖNERİLER.....	112
1. Sonuç.....	112
2. Öneriler.....	131
KAYNAKLAR.....	134
EKLER.....	141
Ek 1: Anket.....	141

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1: Evrende Yer Alan Üniversitelerin Cinsiyete Göre Toplam Öğrenci Sayısı.....	39
Tablo 2: Örnekleme Yer Alan Üniversitelerin Cinsiyete Göre Toplam Öğrenci Sayısı.....	40
Tablo 3: Örneklem Grubunun Tamamına Ait Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanlarının Tanımlayıcı Değerleri.....	46
Tablo 4: Türkiye'deki Üniversite Grubu Öğrencilerinin Torrance Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanlarının Tanımlayıcı Değerleri.....	47
Tablo 5: Birinci ve Dördüncü Sınıfların Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanlarının Tanımlayıcı Değerleri.....	48
Tablo 6: Müzikal Yetenek ve Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanlarının İlişkisi İçin Kullanılan Birinci Sınıfta Okuyan Öğrencilerin İlgili Puanlarının Tanımlayıcı Değerleri.....	50
Tablo 7: Örneklem Grubunun Tamamının Cinsiyete Göre Frekans Dağılımı.....	51
Tablo 8: Birinci Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Frekans Dağılımı.....	52
Tablo 9: Örneklem Grubunun Tamamının Mezun Olunan Okul Türüne Göre Frekans Dağılımı.....	52
Tablo 10: Örneklem Grubunun Tamamının Anadal Türüne Göre Frekans Dağılımı.....	53
Tablo 11: Örneklem Grubunun Tamamında Ailenin Müzikle Uğraşısına Göre Frekans Dağılımı.....	53
Tablo 12: Örneklem Grubunun Tamamının Dinlenen Müzik Türüne Göre Frekans Dağılımı.....	54
Tablo 13: Örneklem Grubunun Tamamının Ailede Dinlenen Müzik Türüne Göre Frekans Dağılımı.....	55
Tablo 14: Örneklem Grubunun Tamamının Ailenin Eğitim Durumuna Göre Frekans Dağılımı.....	56
Tablo 15: Örneklem Grubunun Tamamının Ailenin Meslek Durumuna Göre Frekans Dağılımı.....	57

Tablo 16: Örneklem Grubunun Tamamının İkamet Durumuna Göre Frekans Dağılımı.....	58
Tablo 17: Örneklem Grubunun Tamamının Ailedeki Toplam Çocuk Sayısına Göre Frekans Dağılımı.....	58
Tablo 18: Örneklem Grubunun Tamamının Ailenin Oturduğu Ev Mülkiyet Durumuna Göre Frekans Dağılımı.....	59
Tablo 19: Örneklem Grubunun Tamamının Anne ve Babanın Birliktelik Durumuna Göre Frekans Dağılımı.....	59
Tablo 20: Örneklem Grubunun Tamamının Ailelerinin Hayatta Olma Durumuna Göre Frekans Dağılımı.....	60
Tablo 21: Örneklem Grubunun Tamamının Ailenin Özlük Durumuna Göre Frekans Dağılımı.....	60
Tablo 22: Örneklem Grubunun Tamamının Bilgisayar Sahipliği Durumuna Göre Frekans Dağılımı.....	61
Tablo 23: Örneklem Grubunun Tamamının Evden İnternete Ulaşım Durumuna Göre Frekans Dağılımı.....	61
Tablo 24: Örneklem Grubunun Tamamının Çalışma Durumuna Göre Frekans Dağılımı.....	62
Tablo 25: Örneklem Grubunun Tamamının Gelir Dağılımına Göre Frekans Dağılımı..	62
Tablo 26: Örneklem Grubunun Tamamının Ailenin Çocuk Yetiştirme Tutumuna Göre Frekans Dağılımı.....	63
Tablo 27: Örneklem Grubunun Tamamının Fikirlerin Aile Tarafından Desteklenmesine Göre Frekans Dağılımı.....	63
Tablo 28: Örneklem Grubunun Tamamının Kitap Okuma Sıklığına Göre Frekans Dağılımı.....	64
Tablo 29: Örneklem Grubunun Tamamının Mesleki Dergi veya Magazin Takip Etmesine Göre Frekans Dağılımı.....	64
Tablo 30: Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	65
Tablo 31: Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Anadal Türüne Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	66
Tablo 32: Annenin Eğitim Düzeyine Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	67

Tablo 33: Babanın Mesleğine Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	68
Tablo 34: İkamet Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	69
Tablo 35: Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Düzeyine Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	70
Tablo 36: Birinci ve Dördüncü Sınıfların Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	72
Tablo 37: Cinsiyete Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	74
Tablo 38: Genel Lise ve Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Mezunu Öğrencilerin Zenginleştirme Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	75
Tablo 39: Ailesinde Müzik Uğraşısı Olma Durumuna Göre Ayrılan Deneklerin Yaratıcılık Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	76
Tablo 40: Klasik Batı Müziği Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	77
Tablo 41: Jazz Müzik Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	78
Tablo 42: İkamet Türlerine Göre Başlıkların Soyutluğu Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	79
Tablo 43: Oturulan Evin Mülkiyetine Göre Örneklem Grubunun Yaratıcı Düşünce Testi Alt Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	80
Tablo 44: Bilgisayar Sahibi Olma Durumuna Göre Örneklem Grubunun Yaratıcı Düşünce Testi Alt Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	81
Tablo 45: Evde İnternet Bağlantısı Sahibi Olma Durumuna Göre Örneklem Grubunun Yaratıcı Düşünce Testi Alt Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	82
Tablo 46: Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Sözel Akıcılık Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	83
Tablo 47: Mesleki Dergi Veya Magazin Takip Etme Durumuna Göre Örneklem Grubunun Yaratıcı Düşünce Testi Alt Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	84

Tablo 48: Cinisyete Göre Müzik Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	85
Tablo 49: Farklı Okul Türlerinden Mezun Olan Öğrencilerin Erken Kapamaya Direnç Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	86
Tablo 50: Farklı Anadal Türlerine Sahip Öğrencilerin Zenginleştirme Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	86
Tablo 51: Farklı Anadal Türlerine Sahip Öğrencilerin Erken Kapamaya Direnç Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	87
Tablo 52: Farklı Anadal Türlerine Sahip Öğrencilerin Şekilsel Yaratıcılık Toplam Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	87
Tablo 53: Türk Sanat Müziği Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	88
Tablo 54: Türk Hafif Müziği Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	89
Tablo 55: Arabesk Müzik Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	89
Tablo 56: Etnik Müzik Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	90
Tablo 57: Ailenin Türk Hafif Müziği Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	91
Tablo 58: Ailenin Arabesk Müzik Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	92
Tablo 59: Ailenin Klasik Batı Müziği Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	92
Tablo 60: Anne Eğitim Düzeylerine Göre Sözel Akıcılık Ve Sözel Esneklik Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	93
Tablo 61: Babanın Meslek Gruplarına Göre Sözel Akıcılık Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	95
Tablo 62: Babanın Meslek Gruplarına Göre Sözel Esneklik Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	97

Tablo 63: Babanın Meslek Gruplarına Göre Sözel Orijinallik Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	99
Tablo 64: İkamet Türlerine Göre Başlıkların Soyutluğu Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	101
Tablo 65: Anne Ve Babanın Birliktelik Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	102
Tablo 66: Annenin Yaşam Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	103
Tablo 67: Çalışma Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	105
Tablo 68: Ailenin Fikir Desteğine Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	106
Tablo 69: Özel Yetenek Sınav Puanı ve Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Korelasyon Sonuçları.....	108
Tablo 70: Solfej Müzik Yeteneği Sınav Puanı ve Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Korelasyon Sonuçları.....	109
Tablo 71: Çalgı Performansı Müzik Yeteneği Sınav Puanı ve Yaratıcı Düşünce Testi Arasında Yapılan Korelasyon Sonuçları.....	110
Tablo 72: Şarkı Söyleme Müzik Yeteneği Sınav Puanı ve Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Korelasyonu Sonuçları.....	111

I. GİRİŞ

Farklı düşüncelere açık olmak bilimin, sanatın ve kültürel dünyamızın gelişimi için yapmamız gereken davranışların başında gelmektedir. Bizi diğer insanlardan farklı kılan düşünsel ürünler, genellikle tüm alanlardan ayrılarak uzmanlaştığımız alanda ortaya çıkar. Çünkü belli bir alanda “uzmanlaşma” iyi bir bilgi birikimi ve o konuya eleştiri getirebilme gücüne erişmeyi de beraberinde getirir. Bu da yaratıcılığa temel oluşturur. Uzmanlık alanımızda da bazılarımız daha yaratıcı ve üretken olabilmektedir. Acaba bu farklılığın nedeni nedir?

Yaratıcılık, bilginin değer kazandığı ve hızla gelişmekte olan dünyamızda ortaya çıkarılması gereken en büyük değerlerden birisidir. Artan nüfus, tüketimi her geçen gün biraz daha hızlandırmaktadır. Tüketilen bilgi veya endüstriyel ürün yeni bir bilginin ve ürünün güdüleyicisidir. Günlük yaşamımızda değişim kaçınılmazdır. Gelişime ayak uyduramayan toplumlar yok olmakla karşı karşıya kalmaktadır.

Toplum farklılaşıyor. Üstelik elimizdeki araç ve yöntemler ne denli etkili olursa olsun, toplumun gelecekteki durumlarını tam olarak kestirebilmemize olanak sağlamıyor. Bu durumda eğitimi yenileştirmenin önemi ortaya çıkmaktadır. Nasıl genetik çeşitlilik, canlıların türlerini sürdürmelerine olanak sağlıyorsa, eğitimsel çeşitlilik de toplumların yaşamlarını sürdürmelerine olanak sağlayacaktır. (Toffler, 1981:343)

Yaratıcı bireylerin normal yeteneklilere kıyasla problemlere daha farklı duyarlılıkları olduğu bugün için bilinen bir özelliktir. (Aslan, 1994:8) Bu özelliği sosyal sorumluluk olarak nitelendirmek de mümkündür. Yaratıcı kişiler günümüzde insanlığın yararına olan buluşların, yani yaratıcı problem çözümlerinin sahipleridir. İşte bu ortam içinde yapılması gereken en önemli işlerden birisi yaratıcı bireyleri ortaya çıkarmaktır.

Genel olarak yaratıcılığın bir beceri olarak değil, sanatsal yeteneğin önemli bir uzantısı olarak görülmesi yaygın bir kanıdır. Bu düşünce bir ölçüde doğru olmakla birlikte tam olarak gerçeği yansıtmaz. Yaratıcı artistik etkinlikler doğuştan gelen bazı özelliklerle bağlı olduğu kadar sonradan da geliştirilebilen bir beceridir. (Artut, 2001:134)

1.1 Yetenek Nedir?

Hepimiz farklı olaylara farklı tepkiler veririz. Bunun nedeni birey olarak dünyayı farklı bir biçimde algılayışımız ve bireysel yeteneklerimizin farklılığıdır. Bir fizik uzmanı herhangi bir olayı fizik disiplini içinde düşünürken, bir psikolog aynı olayı psikolojik yaklaşımlar çerçevesinde değerlendirecektir. Mesleklerimizi seçerken de özellikle yeteneklerimizi göz önüne alırız. Sanayisi gelişmiş toplumların refah seviyesi için bireysel farklılıkların, özellikle de yeteneklerin iyi değerlendirilmesi büyük bir etkidir.

Birbirimizi tanıırken de bireysel farklılıklarımızı gözetmez miyiz? Türkiye’de Mehmet ismi çoktur. Ama “iyi bağlama çalan Mehmet” dersek, çevremizde daha az olduğunu görürüz.

Yetenek bir kimsenin bir şeyi anlama veya yapabilme niteliği, kabiliyet” olarak tanımlanır (TDK 1998:2441). Yetenek, konuşma veya müzik besteleme gibi öğrenme yoluyla belirli bilgi, hüner veya cevaplar tanımı yaratmada rol oynayan birey yeteneklerini temsil eden karakter grubu veya takımıdır. (Wesman, 1950:2)

Yetenek, belirli alanlarda bizi diğer insanlardan ayırabilen, belli bir görevi diğer kişilerden daha iyi yada kötü yapabilmemiz, başarabilmemizdir. Yetenek bilişsel düzeyde yada performansa dayalı olarak gözlenebilir. Hızlı işlem yapabilme, dili ifade aracı olarak zengin ve özgün bir tarzda kullanma gibi bilişsel bir takım yetenekler sergilerken, müzik, resim, spor alanlarında olduğu gibi performans olarak da yeteneklerimizi sergileyebiliriz.

Yetenek bir önceki kuşaktan kalıtım yoluyla aktarılmaktadır. Buna “genetik yatkınlık” denilmektedir. Ancak bu herhangi bir yeteneğe sahip bir bireyin çocuklarının da mutlaka aynı yetenekle donanımlı olacağı anlamına gelmemektedir. Müziğe yeteneği olan bir babanın yeteneksiz bir çocuğu olabilmektedir. Aktarılan gen bir sonraki kuşakta da

kendini gösterebilmektedir. Kalıtım, yeteneğin ortaya çıkması için tek başına yeterli değildir. Yeteneğe bireyin ilgisi ile ekonomik ve kültürel çevresi de etki etmektedir. Bazı kaynaklar genetik yatkınlık için “gizilgüç” ifadesini kullanır ve bunu şöyle açıklar: Her insanda imkan olduğu takdirde bazı bilgi ve beceri alanlarında ilerleyebilme gücü bulunabilir. Buna “gizilgüç” denir. Ancak insanın gizilgüce sahip olduğu bir alanda göstereceği başarı, o alanda çalışma ve gelişme olanaklarını elde edip edememesine bağlıdır (Baymur, 1994:227).

Bir diğer tanım da gizil gücün genetik özelliğinin eğitilmeden performansa dönüştürülemeyeceğini vurgulamaktadır: Gizilgüç (potentiality), insanın kalıtımla getirdiği ve bu özelliklerin eğitilmesiyle ortaya çıkacağı varsayılan yetenekleridir. (Başaran, 1996:24).

Bazı yetenekler erken yaşlarda ortaya çıkar, bazılarıysa zaman ister ve ilerleyen yaşlarda ortaya çıkar. Müzik yeteneği erken yaşlarda fark edilebilir bir yetenektir. Genetik yatkınlık fark edilirse üzerinde çalışılarak çok daha büyük aşamalar kaydedilebilir. Einstein için öğretmenleri geri zekalı tanımlaması yapmış ve kendisinin okuldan alınmasını istemişlerdir. Oysa küçük Albert’in henüz bilgilerinin olgunlaşmadığını ve ileride bir fizik profesörü olacağını hiçbiri bilememiştir.

Yetenek üzerine büyük oranda etkili bölümün kalıtım mı, yoksa yaşantı sırasında kazanılanlar mı olduğu konusu günümüzde bile büyük bir tartışma yaratmaktadır. Niçin yetenekliyiz? Niçin müziği bırakırız? Yeteneğin yetersizliğini nasıl açıklarız?

Howle (University of Exeter), Davidson (University of Sheffield) ve Sloboda (Keele University) yetenek¹ üzerine çalışmış ve gizilgücü reddetmişlerdir. Araştırmacılar, Amerika’da 30’lu yaşlardaki piyanistleri inceleyerek şu sonuca ulaşmışlardır (Weinberger, 2001): “Genel zekanın geniş bir genetik oluşumuna rağmen, müzik gibi belirli alanlardaki başarı, deneyim, pratik ve çok çalışma sayesinde. Bu yüzden müzikal başarı genel zeka üzerine inşa edilir, müzik için genetik bir kabiliyet yoktur.”

¹ Yetenek sözcüğünü İngilizce’de karşılayan iki sözcük bulunur: “aptitude” ve “talent”. *Aptitude* kelimesi sonradan kazanılan yetenekler de dahil olmak üzere kullanılan genel bir sözcüktür. *Talent* ise doğuştan sahip olunan gizilgüce karşılık gelir. Hatta bunun için çok özel bir güç Tanrı tarafından hediye edilmiş anlamında “*gifted*” sözcüğü de kullanılır.

O halde Amusia'yı² ve şarkı söyleyememeyi nasıl açıklayacağız? Kendinizi düşünün doğru şarkı söylemek için çok mu çalıştınız? Beyniniz ve ses telleriniz kesinlikle çalışmıştır, fakat bu (belki farkına bile varmadan) beynimizin yaptığı bir işlemdir. Kişi 20 yaşına geldiğinde hala doğru şarkı söyleyemiyorsa bunu nasıl açıklarız? Yeterince çalışmadığı için mi şarkı söyleyemiyor?

İster doğuştan ister sonradan kazanılan, sebebi ne olursa olsun bir yeteneğin kanıtı kişinin o alanda yapabilirliğidir. Howle, Davidson ve Sloboda'nın verdiği bir örnek bunu doğrular niteliktedir:

- "İyi çalışıyor, çünkü yeteneği var."
- "Yeteneği olduğunu nerden biliyorum? Çünkü iyi çalışıyor"

Kabul edebildiğimiz başka bir konu da yeteneğin gelişebilirliğidir. Yetenek ilgili alan üzerinde çalışarak gelişmektedir. Gelişme bireylerde farklı seviyelere kadar olabilmektedir. Bedenin büyümesi ve olgunlanması gibi, kabiliyetler de büyür ve bir yetişkinlik seviyesine erişir (Pressey, Robinson, 1975:102).

Yapılan araştırmalara göre, herhangi bir alanda kendini gösteren üst düzeyde yetenek, yüksek zeka seviyesinin belirtisi olabilmektedir. Zeka ile kişisel yetenekler arasındaki ilişkiler (korrelasyonlar), genellikle, pozitifdir (Evrin, 1978:69).

Herhangi bir alandaki yeteneğimiz, bize o alanda öğrenme, alanın değişkenleri arasında ilişki kurma ve problem çözme gücünü verir. Bu yüzden işverenler eleman alımlarında yetenek testleri uygular. Tabi ki bu testler, psikoteknik alanında uzman birisi tarafından yapıp değerlendirilmelidir.

1.2 Yetenek Ölçümü

Yeteneklerin ölçümü için çeşitli testler kullanılmaktadır. IQ (Intelligence Quotient - Zeka Bölümü), EQ (Emotional Quotient - Duygusal Zeka) gibi testler bunlardan sadece en çok bilinenleridir. Psikometrik tekniklerle ilgi, tutum ve bireysel özellikleri değerlendiren

² Amusia: müzikte tonların oluşturulması ve tanınması yeteneğinin kaybedilmesidir (Smith, 1986:204)

bu testler, istenilen özelliği nitelikten niceliğe dönüştürür. Başka bir ifadeyle ölçülen özellikleri sayısallaştırarak üzerinde yorum yapmamızı ve bu özellikleri bakımından kendi arasında veya yaşlılarıyla karşılaştırmalar yapabilmemizi sağlar. Kişinin çeşitli özellikleri ayrı ayrı incelenip ölçüldükten sonra, bunlar bir araya getirilerek kişinin bir bütün olarak görülmesi mümkün olur (Baymur, 1994:232-233).

Bir testin iyi bir ölçüm yapabilmesi için, o testin geçerliliğe ve güvenilirliğe sahip olması gerekmektedir. Testin güvenilirliği, bir şeyi ölçme derecesini ifade eder. Ölçü aracının güvenilirliğinin olması için her farklı uygulamada aynı sonucu vermesi beklenir. Örneğin demir bir cetvel sıcaklıktan etkileneceği için her ölçümde aynı sonucu vermeyecektir. Bu yüzden demir cetvelin ölçüm için güvenilirliği de düşük olacaktır. Genelde iyi düzenlenmiş, nesnel olarak puanlanmış bir yetenek testinin 0.90 ya da daha fazla güvenilirlik katsayısına sahip olması gerekir. Kişilik testleri ve öznel yargılar için 0.70 olan güvenilirlik katsayıları zaman zaman araştırmacının amaçları bakımından doyurucu olabilir, ancak belirli bireyler hakkında çıkarsamalar büyük bir dikkatle yapılmalıdır (Atkinson, Atkinson, Smith, Bem ve Nolen-Hoeksema, 1996:424).

Testin geçerliliği ise, gerçekten ölçülmek istenen özelliği ölçüp ölçmediğiyle ilgilidir. Örneğin psikoloji dersi final sınavının özellikle zor sözcükler ve şaşırtma soruları içermesi halinde, bu bir sözel yetenek testi olabilir ya da derslerde öğrenilen materyal dışında bir test bilgisi gerektirebilir. Böyle bir sınav güvenilir olabilir -öğrenciler tekrarlanan bir testte aynı puanları alırlar ve ayrı maddeler aynı şeyi ölçebilir- ancak başarı konusunda geçerli bir test olamaz (Atkinson, Atkinson, Smith, Bem ve Nolen-Hoeksema, 1996:424).

1.3 Yeteneklerin Sınıflandırılması

Yeteneklerin sınıflandırılması otoritelerce farklı şekilde yapılmaktadır. Son zamanlarda kabul gören çoklu zeka kuramına göre Howard Gardner (1983), sekiz tür zeka tanımlamıştır:

- a. Dilsel
- b. Mantıksal-Matematiksel
- c. Uzamsal

- d. Müzikal Zeka
- e. Bedensel-Kinestetik
- f. Kişi içi
- g. Doğa zekası
- h. Kişiler arası zeka

Bu yeteneklerin ilk üçü şimdiye kadar bilinen standart zeka türleri olarak sınıflandırılmıştır. Bireyler bu özelliklerden birisinde, birkaçında ya da hepsinde üstünlük gösterebilirler. Bu özellikler arasında anlamlı bağlantılar vardır. Başka bir deyişle birinde ya da birkaçında görülen üstünlük genel olarak diğerlerini olumlu biçimde etkiler (Köknel 1999:43).

Yukarıda adları verilen zeka türlerinin kısa açıklamaları ise şöyledir: (Aydın, 2001:242; Selçuk, Kayılı ve Okut, 2003:21-79; Atkinson, Atkinson, Smith, Bem ve Nolen-Hoeksema, 1996:424)

Dilsel (Sözel) Zeka: Okuma-yazma, dinleme ve konuşma üzerinde yoğunlaşan yeteneği ifade eder. Bu tür kişiler kavramları tanımlamakta, ifade etmekte, şiir, makale ve mektup yazımında, röportaj veya sunu yapmakta başarılıdırlar. Avukatlar, öğretmenler, gazeteci ve yayıncılar, yazarlar ve tiyatrocular bu tür yeteneğe sahiptir.

Mantıksal-Matematiksel Zeka: Mantıksal ve matematiksel sorunlara çözüm bulma yeteneğidir. Bu tür zekaya sahip olan kişiler matematiksel işlemleri kolayca yapar, tahminlerde bulunur, farklı türdeki değişkenleri sınıflar, bilgileri şifreler veya çözümler, akıl yürütür ve neden-sonuç ilişkileri kurar. Mühendislik, bilgisayar programcılığı, ekonomistlik, istatistik, muhasebecilik ve yargıçlık bu tür zekaya sahip kişilerin seçebileceği mesleklerdir.

Uzamsal (Görsel-mekansal) Zeka: Nesnelere görsel açıdan algılama ve uzayda farklı açılardan zihinde canlandırabilme, cisimlerini hareketini kestirebilme yeteneğidir. Uzamsal yeteneğe sahip kişiler kolayca çizim, şekil-resimler yapabilirler. Görsel ayrıntıları kolayca hatırlarlar, görsel düzenlemeler yaparlar ve gelişmiş yön duygularına sahiptirler. Mimarlar, mühendisler, ressam ve fotoğrafçılar, gemiciler vb. bu yeteneğe sahip kişilerdir.

Müzikal Zeka: Bir sesin perdesi, ritmi ve tınısını algılama yeteneğidir. Bu tür zekaya sahip kişiler bir müzik duyduklarında ayak vurarak ritime ve mırıldanarak şarkıya eşlik eder. Değişik melodileri tanır ve aklında tutabilir, enstrümanların seslerini ayırabilir, şarkı sözü yazabilir veya beste yapabilirler. Bestecilik, çalgıcılık, koristlik, şarkıcılık, müzik öğretmenliği vb. bu tür zekaya sahip kişilerin seçebileceği mesleklerdir.

Bedensel-Kinestetik Zeka: Kişinin kendi bedenini veya bedeninin bir bölümünü, nesnelere beden aracılığıyla estetik bir biçimde yönetebilme yeteneğidir. Gardner kinestezi için altıncı duyu adını kullanır. Sporcular, dansçılar, cerrahlar ve balerinler kinestetik yeteneğe sahiptir.

Doğa Zekası: Doğal çevre ve doğal olaylar üzerinde düşünme, hissetme ve eylem yapma yeteneğidir. Bu tür kişiler canlıları tanır, özelliklerini bilir, seyahat etmeyi, araştırmayı, bitki yada hayvan beslemeyi sever, doğaya ilişkin gözlemler yaparlar. Çiçekçiler, ziraatçılar, biyologlar ve veterinerler doğa zekasına sahip kişilerdir.

Kişi-içi Zeka: kişinin kendi duygu ve heyecanlarının farkına varması, elde ettiği bilgiyi eylemlerinde kullanabilmesi yeteneğidir. Bu tür kişiler genellikle bireysel çalışmayı, sessiz kalarak insanları dinlemeyi ve anlamayı tercih ederler. Amaçlarını önceden belirler, hayal kurarlar. Eleştirmek, planlamak, değerlendirmek de yaptıkları eylemler arasındadır. Felsefeciler, psikologlar, ilahiyatçılar, sanatçılar ve araştırmacılar bu tür yeteneğe sahiptir.

Kişilerarası Zeka: İnsanların ruh hallerine göre gereksinim, amaç ve nasıl hareket edeceklerinin kestirilmesi yeteneği şeklinde açıklanmıştır. İnsanlarla empatik ilişkiler kurarak birlikte öğrenmek, öğretmek, arkadaşlık yapmak, birlikte çalışmak gibi etkinlikler bu tür zekaya sahip kişilerin hoşlandığı etkinliklerdir. Takım kurmakta başarılıdırlar. İş adamları, öğretmenler, sosyologlar, politikacılar, organizatörler bu tür zekaya sahip kişilerdir.

Gardner, bu zeka türlerinden kişisel, bedensel-kinestetik ve müzikal zekanın yeterince önemsenmediğini vurgulayarak, özellikle Müzikal Zeka'ya çok büyük önem

vermektedir. Müzikal Zekanın, Mantıksal-Matematiksel Zekadan da önemli olduğunu savunmaktadır (Atkinson, Atkinson, Smith, Bem ve Nolen-Hoeksema, 1996:424).

Gardner, müzikal-ritmik zekanın dille ilişkili olduğunu belirtmektedir. Çünkü, müzikal-ritmik zeka, anlamı belirtmede kullandığımız işaret sistemlerine dayanmaktadır. Bundan dolayı öğrenme etkinliklerinde ses çeşitlerine ve ses tonuna karşı duyarlı olmak gerekir. Örneğin ritmik sayılar ya da elementler işlenirken el çırpma tekniği kullanmak, öğrencilerin bilişsel içeriği beyne ritmik bir yolla almalarına imkan sağlar. Müzikal-ritmik zeka, müzikal yetenekleri ne olursa olsun bütün öğrenciler için öğrenme açısından güçlü bir uyarıcıdır. (Selçuk, Kayılı ve Okut, 2003:58) Yapılan araştırmalar, müzikal yeteneklerin matematiksel-mantıksal yeteneklerle doğru orantılı olduğunu da ortaya koymuştur.

1.4 Müzikal Yetenek

İnsanın seslere ve müziğe olan ilgisi henüz bebeklik döneminde belli olmaktadır. Küçük bir bebek müziğe kendince sesiyle ve el çırparak eşlik etmeye çalışır. Hatta anne karnındaki çocuk bile müziğe tepkiler vermektedir.

Pavlov koşullandırma deneyinde bir süre zil sesinin ardından köpeklere yiyecek vermiştir. Köpekler, bu şekilde zil sesinin yiyecekle ilişkili olduğunu öğrenmiş ve her zil çalınışında tükürük salgılamışlardır. Sabit bir frekansta (do notası) verilen bu zil bir süre sonra değiştirilmiş ve diğer seslere (hatta yarım ton farklı sesler de dahil olmak üzere) verilecek tepkiler ölçüldüğünde tükürük salgılanmadığı gözlenmiştir. Bütün köpeklerin seslere duyarlığa sahip olduğunu düşünürsek hepimizin (az ya da çok) bir müzik yeteneğine sahip olduğumuz sonucuna ulaşabiliriz. Müzik yeteneğinin az oluşuna ise "amusia" adı verilmiştir. Bu durum beynin bazı bölgelerinin gördüğü bir hasar sonucu oluşan bir hastalık olarak öngörülmüştür (Smith, 1986:204).

Müzikal Yetenek psiko-motor³ bir beceri ister. Beynin her iki yarıküresinin de çalıştırılmasını gerektiren ender yetenek türlerindedir. Müzik, aslında matematiksel temellere dayanır. Ritm, seslerin uzunluk-kısalık ilişkileriyle, bir tür sayma etkinliğidir.

³ Psiko-motor beceriler: Zihin-kas koordinasyonu gerektiren davranışları tanımlar. (Aydın, 2001:264)

Eserin ritmik yapısına beynin uyumunu incelersek basit saymanın ötesinde, çok daha karmaşık bir yapı buluruz. Örneğin bir piyano eseri çalarken eserin zaman zaman değişebilen temposunun sayımı sırasında her bir partinin (melodik ses grubunun) seslerinin uzunluğunu ölçüp biçeriz. Yani beyin aynı anda dört-beş sayım birden yapmaktadır. Seslerin yüksekliği düşünüldüğü zaman ise bir sestten diğer bir sese geçiş, bir frekanstan diğer bir frekansa geçiş anlamına gelir. Bu da aslında bir orantıdır ve birçok orantıyı birden bu sayede aynı anda düşünebiliyoruz. Beyni geliştirdiği için müzikle uğraşan insanların matematiksel yetenekleri de iyi düzeylerde olmaktadır. Bu konuda yapılmış birçok araştırma vardır. Matematiksel-mantıksal, analitik (bağlamsal) işlemler beynimizin sol yarıkürsünde yapılmaktadır. Bunların yanısıra, müzik bir duygu işidir. Müziğin tanımı da genellikle “kelimelerle anlatamadığımız *duygularımızı* seslerle anlatma sanatı” şeklinde yapılır. Sanatçılar eserin anlatmak istediği duyguyu seyirciye aktarabilmek için o duyguyu hissederek ve yaşar. Duygular-hayaller beynin sağ yarıkürsini ilgilendirmektedir. Müzikle uğraşan insanlarda beynin her iki yarıkürsü de aynı anda uyum içinde çalışmaktadır. Müzik dinlemek bile beynin çok iyi çalışmasını sağlamaktadır. (Yıldırım, 1998:12; Selçuk, Kayılı ve Okut, 2003:18)

Birçok düşünür ve bilim adamı müziğin eşsizliğini vurgulamıştır. Nietzsche, “Müziksiz bir hayat hatadır” demiştir. Einstein, ünlü kemancı Yehudi Menuhin’i bir konserde dinledikten sonra, duygularını “İşte o vakit Tanrı’nın gerçek olduğunu anladım” şeklinde ifade etmiştir.

1.5 Müzikal Yeteneklerin Sınıflandırılması

Müzikal Yetenek üç farklı kategoride incelenir:

1. İşitme Yeteneği

- a. Sesin yüksekliğini işitme: Sesin hangi frekansta olduğunu ayırt edebilme yeteneğidir. Başka bir ifadeyle sesin hangi nota olduğu veya tizlik-kalınlık özelliklerinin algılanışıdır.
- b. Çoksesli (armonik) işitme: Aynı anda duyulan iki yada daha çok sesi algılayarak çözümlenmek ve ifade edebilme yeteneğidir.
- c. Sesin şiddetini işitme: Sesin kuvvetini algılama yeteneğidir. Buna nüansı algılama da denilebilir.

- d. Ses tınısını işitme: Tınıyı algılama yeteneği seslerin kaynağının ne olduğunun ayırt edilebilmesiyle ilgilidir (Aynı notayı çalan obua ile flütün ayırıtına varılması gibi).
- e. Ritmik işitme: İşitilen seslerin ritmik örgüsünün (seslerin uzunluk-kısalık özellikleri) algılanışı ile ilgilidir.
- f. Müzikal bellek: İşitilen, okunan, yazılan, görülen, dinlenen, söylenen, çalınan müzikleri yada müzikal öğeleri, bıraktıkları izler yoluyla akılda tutma, saklama ve gerektiğinde hatırlama gücüdür (Uçan, 1997:23).

İşitilen müzikal öğeleri sesle (veya çalgıyla) yineleme, ifade edebilme yeteneği de işitme yeteneğine bağlı olarak düşünülmelidir. Kişi duyduğunu doğru algılayabilir, fakat doğru veremeyebilir. Bu algılama ve yorumlamaya olduğu kadar, sesini kullanma becerisine de bağlıdır.

2. Yorumlama Yeteneği

- a. Çalma (Performans): Herhangi bir çalgıyı çalabilme, çalgıyla verilmek istenen ifadeyi anlatabilme gücünü ifade eder.
- b. Şarkı Söyleme: Bir şarkıyı ezgisiyle, ses yükseklikleriyle (entonasyonuyla), vurguları ve yorumuyla iyi söyleyebilme yeteneğidir.

3. Müzikal Yaratma Yeteneği:

Bu yeteneklerin haricinde, işitme yeteneğinin gelişmiş bir halinin ürünü olan Müzikal Yaratıcılık da ayrı bir müzik yeteneğidir. Müzikal Yaratıcılık yeteneği seslerin çok iyi bir şekilde irdelenmiş olmasına ve seslerin birlikte duyulduğunda nasıl tınlayacağını kavranmış olmasına bağlıdır. Bu aşamaları geçtiği halde çalgı ile uğraşan, müzikal yaratıcılık göstermeyen bireyler de mevcuttur. Müzikal yaratıcılık bir ilgi alanıdır. Uğraştıkça, eserlerde seslerin birbiriyle örtüşmesi, tını incelendikçe farklı bileşimler denenmekte ve de gelişme sağlanmaktadır.

Müzik eserlerinin yaratılması için üç temel koşul gerekir: Sesler, sesleri düzenleme ilkeleri, yöntemleri ve bestecinin buluşçuluğu, yaratıcılığıdır. (Say, 2001:18) Nasıl her yaratıcı üründe çeşitli malzemeler kullanılıyorsa veya aynı malzemeler farklı şekilde sentezleniyorsa, müzikte de yaratı için malzeme olarak sesler kullanılır. Besteci yaratıda

bestecilik için kullanılan armonik temel ilke ve yöntemleri, yaratıcı yeteneği ile sesler üzerine işler.

Yaratıcılık sözcüğünü düşündüğümüzde aklımıza yeni imajlar, yeni çağrışımlar gelmesi muhtemeldir. Müzikte ve diğer sanat alanlarında yaratı için farklı iki yöntemle rastlarız:

1. Geleneksel Yaratı
2. Yenilikçi Yaratı

Burada ifade edilen ayırım sanatçının yarattığı eserde hangi tarz (ya da biçim) üzerine çalıştığıyla ilgilidir. Yaratılan her eser yenidir. Fakat biçimi yeni olmayabilir. Biçimler sanatçılar üzerinde eser verdikçe, uzun bir zaman geçtikten sonra gelenekselleşebilir.

Mimaride kullanılan sütunlar gelenekselleşmiş sanatta iyon, korinth ve dor tarzındadır. Müzikte ise sonat, senfoni, füg, envansiyon, konçerto vb. biçimlere ayrılır. Aynı biçimde verilen her eserin ortak özellikleri vardır. Yani, geleneksel sanatın çeşitli kuralları vardır diyebiliriz.

Çağdaş sanatta ise genellikle kurallar tanınmaz. Sanatçı bir arayış içindedir. Yeni bir biçim, yeni bir tekniğin denemelerini yapar.

Sanatçının eserini yaparken hangi yöntemi kullanacağı sanatçının tercihidir. Bu sanatçının alışageldiği tarzlarla ilgilidir. Fakat, gelenek bir ruh ve duyarlık sorunudur, eski biçimlerin tutucu bir ısrarla kendilerini sürdürmesi değildir. Gelenekleri çağdaş biçimlerde yaşatmak kişisel sezgi ve güce bağlıdır. (Tansuğ, 1976:18)

Sanatçının verdiği eserler alanında biçimsel veya teknik bir devrim yaratacak nitelikteyse yaratıcılığın üst seviyelerde olduğunu söyleyebiliriz. Bugün tanıdığımız klasik müzik bestecileri müzikal yaratıcılıkları yüksek düzeyde insanlardır. Çünkü onların ününü günümüze kadar ulaştıran şey orijinaliteleri, yaşadıkları dönemde yapılan müziklerden farklı düşünebilmeleridir.

Müziğin yaratıcılıkla ortak noktasıdır müzikal yaratıcılık. Günümüzde yaratıcılık da bazı bilim adamları tarafından bilişsel yeteneklerden biri olarak düşünülmektedir.

2. Yaratıcılık

İnsanoğlu yüzyıllar öncesinde ağaç ve taşları birer araç olarak kullanmaya başladığında yaratıcılık yeteneklerini de kullanmaya başlamıştı. İnsan, yaratıcılığının ilk ürünlerini bir savaş sırasında verir: Doğa-insan savaşı. Bu savaşım sırasında insan, teknolojiyi yaratır. Ateş, balta, ok, yay, tekerlek!.. Teknolojinin ortaya çıkması kaçınılmazdır. Doğaya karşı yaşam savaşı veren insan, onu zorunlu olarak yaratacaktır (Kongar, 1994:71). Aslında sanatsal bir amaç taşımadan, avlayacağı hayvanla ilgili olan inançları için yapmış olsa da mağara duvarlarına yaptığı ilk resimler de sanatsal yaratıcılığın ilk örnekleriydi.

Neredeyse bu yüzyıla kadar yaratıcılığın yalnızca Tanrısal bir güç olduğu inancı yaygındı. Ama insanda bilinmeyenleri keşfetme, yeni olanı bulma merakı vardı ve kendi yapabilirliğinin farkına vardı. “Yaratıcılık” kelimesi önceleri genellikle sanatsal yaratma için kullanılırdı. Ancak bugün biliyoruz ki insan, yaratıcı yeteneklerini karşı karşıya olduğu tüm alanlarda sergileyebilir. Arkadaşları ile yeni bir oyun yaratan çocuk, Görecelik Kuramını formüle eden Einstein, yeni bir sos hazırlayan ev kadını, ilk romanını yazan genç bir yazar da aynı roledir (Sungur, 1992:52). Keşif, buluş, bilim, sanat kavramlarını düşündüğümüzde yaratıcılığın bu kavramlarla ilişkilendiğini görürüz.

Yeteneklerimizin farklılığı gibi beynimizin düşünce yapısı da kişiden kişiye farklılık gösterir. Görüşlerimizdeki çeşitlilik kimilerinin öbürlerinden daha ussal olmasından gelmez, düşüncemizi değişik yollardan götürüyor ve aynı şeyleri düşünmüyor olmamızdan gelir. Çünkü iyi bir zihne sahip olmak yetmez, önemli olan onu iyi kullanmaktır (Descartes, 1998:29).

Düşünmeyi “mantıksal” ve “yaratıcı” olmak üzere iki boyutta inceleyebiliriz. Yaratıcı düşünce kavramlar ve olaylar arasında “yeni”, “orijinal” veya “bilinmeyen” ilişkiler kurmaya dayanırken, mantıksal düşünce aynı şeyi bilinen ve kabul gören yöntem ve kurallara dayandırarak yerine getirir (Yıldırım, 1998:7).

Yaratıcı düşünce sırasında beynimizin çalışması tıpkı müzikle uğraşmada olduğu gibi diğer alanlardan bir hayli farklıdır. Beynimiz problem çözümünün mantığına benzer bir yol izler. Fakat bu sırada yalnızca mantıksal düşünülmez, hayal gücü de kullanılır. Bu yüzden çözümde farklı birçok sonuca ulaşılabilir. Mantıksal ve hayal gücünün birlikte işlenmesi yaratıcı düşüncenin beynin her iki yarısını da çalıştırdığını kanıtlar. Birçok uzman bu görüşü kabul etmektedir. Bu konuda nörolog Ernst Pöppel şunları söylemiştir: Beynimizde en az üç farklı bilgi sistemi vardır. Beynin sol yarısında anlamsal (semantik) ve bilimsel bilgiler, soyutlamalar vardır. Sağ yarısında görsel, topolojik ve konumsal bilgiler barınır. Burada ayrıca kişisel yaşam öyküsü de gizlidir. Üçüncüsü içerik, edim, sezgi ve kinematik gibi bilgileri içermektedir. Tüm biçimler birbirleriyle sıkı sıkıya bağlıdır. Yaratıcılıkla ilgili başkaldırı yazarlarda beynin sağ yarısındaki topolojik ve semantik bilgilerin kaynaşarak ortaya sonuçsal bir şeyin çıkmasını sağlamaktadır. Ve bu bir olguyu anlamış olmaktan çok farklı bir şeydir. Örneğin Einstein genel görelilik teorisini aslında 1905'te kavramıştı ama bunu formüle edebilmek için on yıl matematik okudu (Cumhuriyet Bilim Teknik 2001:12).

Yaratıcılık; bilinenin-gelenekselleşmiş olanın dışında kalabilmektir, irdeleyip sorgulayabilmektir. Yaratıcılık, farklı düşünebilmektir. Herkesçe kabul edilen ortak nokta yeni bir şeylerin ortaya çıkarılmasıdır. Amaç ve yöntemi alışkanlık haline getiren kişi, yaratıcı gücünü de kullanmaya başlar (Eriç, 1998:84).

Çeşitli kaynaklar yaratıcılık için farklı tanımlar getirmektedir:

Yaratıcılık yeni bir şeyin ortaya çıkışını dile getirir (Townsend, 2002:178).

Yaratıcılık yeninin hazırlanması ve eskinin elden geçirilmesidir (Bentley, 1999:32-87).

Yaratıcılık, sosyo-kültürel ortama sıkıca bağlı olarak, her yaştaki, her kişide gizli bulunan yaratma yatkınsıdır (Bessis ve Jaqui, 1973:25).

Yaratıcılık, sorunlara; bozukluklara, bilgi eksikliğine, kayıp ögelere, uyumsuzluğa karşı duyarlı olma; güçlüğü tanımlama, çözüm arama, tahminlerde bulunma ya da eksikliklere ilişkin denenceler geliştirme, bu denenceleri değiştirme ya da yeniden sınamaya, daha sonra bu sonucu ortaya koyma'dır (Torrance, akt:Sungur, 1992:20-266).

Sonuç olarak, yaratıcılık yeni, özgün ve beceriye dayalı bir ürün olarak ortaya çıkmış veya henüz ürüne dönüşmemiş, kendine özgü bir problem çözme sürecini içeren, kişinin zeka unsurlarını da özgün ve üretime dönük kullandığı bilişsel bir yetenek olarak tanımlanabilir (Aslan, 2001:20).

Yaratıcılık sözcüğünün kullanım amacını daha iyi yansıtabilmesi için ürün olarak, süreç olarak ve kişisel bir özellik olarak yaratıcılık şeklinde bir ayrıma gidilmiştir. 2000'li yıllara gelindiğinde ise yaratıcılık dört farklı kategoride incelenmektedir: Ürün, kişi, süreç ve çevre.

Yaratıcılığı kategorize etme çabaları içinde sıklıkla söz edilen dört farklı kategori; ürün (product), kişi (person), çevre (press) ve süreci (process) vurgulamaktadır. Pek çok araştırma bir kategori üzerinde yoğunlaşmıştır. O'Quin ve Besemer (1989) ve Jackson ve Messick (1964) yaratıcı çabanın ürününü anlamaya ve değerlendirmeye odaklanmışlardır. Bu arada bir diğer bakış açısı olan kişi yaklaşımı, bilişsel gelişim ve kişilik testlerin kapasitelerince az yaratıcı ve çok yaratıcı kişiyi tanımlamaya çalışmaktadır. Dunette (1976), Gough (1976), Roe (1976) ve Torrance (1974) tanımlama hareketinde kapsamlı bir gözden geçirme sağlamışlardır. Guilford'un çalışması (1968) en iyi bilinen bilişsel açıklamalar ve McKinnon'un (1962, 1977) ise, kişilik açıklamalarıdır. Kirton (1976) ve Myers (1962) kişilik ile yaratıcı davranış arasındaki ilişkiyi, Guilford (1968) ise bilişsel tutumları ve düşünce ile birleşen çok çeşitli yetenekleri adres göstermektedir. Çevre/bağlam çalışmaları Amabile ve Griskiewicz (1989), Andrews ve Farris (1972), Baker, Wikofsky, Langmeyer ve Sweney (1976) ve diğerleri tarafından elde edilmiştir (Basadur ve diğ., 2000:77, akt:Aslan 2002:322-323).

2.1 Neden Yaratıcılık?

Teknolojiyi bilim yoluyla insan hayatını kolaylaştırmaya yönelik yaratıların geneli şeklinde tanımlayabiliriz. Tarih içinde tüm kültürler sürekliliğini sağlamak için bir savaşım içinde olmuştur. Günümüzde ise soğuk savaş dönemi bitmiş, dünya küreselleşmiştir. Savaşın yerini yenilikçi üretim almıştır. Kültür seviyesi teknolojinin üretilebilirliği ile eşdeğer bir kavramdır. Eski Mısır, Yunan, Roma gibi zaman çizgisi üzerinde önemli noktalar koymuş kültürler yaratıcı kültürlerdir. Bilim ve sanatta büyük atılımlar yapılmış olması üretkenliğin göstergesidir. Bu da yaratıcılığın çok önem kazanmış olması anlamına gelir ve insanların yaratıcılığa aktif olarak teşvik edilmesini gerekli kılar. Görülüyor ki maddi ya da manevi herhangi bir yaratı, toplumsal değişimi kültürün ilerlemesi yönünde güdüler.

Bu konuda Rollo May gerçek sanatçılar için “insan bilincini genişletenler” ifadesini kullanır. Sanatçılar, McLuhan’ın tabiriyle sabahın ‘çiyleri’dirler; bize, kültürümüzün başına gelen ‘uzak bir erken uyarı’ verirler (May, 1998:50).

Doğuştan gelen yeteneklerimiz birbirimizden farklıdır, bu yüzden hepimiz aynı ölçüde yaratıcı olamayız. Örneğin, ne kadar çalışırsak çalışalım insanlık tarihini etkileyecek köklü yenilikler yapamayabiliriz. Oysa günlük işlerimizde bile farklı seçenekleri ortaya koyabilirsek daha etkin yaşarız. Hep aynı şeyi yaparak farklı sonuçlar almayı ve durumumuzu geliştirmeyi bekleyemeyiz. Farklı sonuçları ancak farklı yaklaşımlar yaratabilir. Dolayısıyla, doğuştan taşıdığımız yaratıcılığımız hangi düzeyde olursa olsun, onu geliştirmeliyiz (Yıldırım, 1998:39).

Eğitim bir kuşağın kendisinden sonraki kuşağı kendisine benzetmesi yönünde değiştirmesidir, buna sosyalleştirme de diyoruz. Değişen dünya koşullarında ardı ardına iki kuşağın aynı olması toplumun kültürel seviyesinin geri kalmasına yol açar. Bu yüzden yaratıcı yeteneklerin eğitilmesi için önlemler alınması kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Yaratıcı cesaret bir toplumun inşasında yeni biçimlerin, yeni sembollerin, yeni modellerin bulunmasıdır. Her uğraş yaratıcı cesaret gerektirir. Günümüzde, teknoloji ve mühendislik, siyaset, iş dünyası ve kuşkusuz eğitim, tüm bu uğraşlar ve birçoğu, köklü bir

değişimin ortasındalar; ve bu değişimi değerlendirecek ve yönlendirecek cesur insanlar gerekmekte (May, 1998:48-49).

2.2 Süreç Olarak Yaratıcılık

Bir düşüncenin veya ürünün yaratılması için Wallas (1926) dört temel **süreç** üzerinde durmuştur: Hazırlık, Oluşum (Kuluçka), Aydınlanma (Fikrin Doğması) ve Gerçeklik Denetimi. Wallas, bu dört evrenin sorunun çözümlenmesinde aralıksız ve kesin bir dizi biçiminde izlenmediğine de işaret etmiştir (Yavuzer, 1989:10).

Hazırlık Evresi: Çözümlemesi gereken problem algılanır ve alt problemlere ayrılır. Bu şekilde problemin çözümü için konu farklı açılardan incelenmiş olur.

Kuluçka Evresi: Bu evre problem üzerinde yoğunlaşılacak bir dönemdir. Bu süre uzun veya kısa olabilir. Beyin, kişi farkında olmadan, sürekli olarak düşünülmektedir. Hazırlık aşamasında elde edilen bilgiler, tüm yönleri ve ilişkileri ile beyin tarafından sindirilir.

Aydınlanma Evresi: Problemi çözmek için kullanılan yöntemin aniden farkına varılmasıdır. Bu aşamada zincirin eksik kalmış tek halkası bulunur ve uygun olduğu şekilde zincire eklenir. Işığa kavuşma, yani ilham, araştırmanın sonunu getirebildiği gibi, bir alt problemi buldurabilir, veyahut da bir çözüm tekniğini ışığa kavuşturur (Bessis ve Jaqui, 1973:27).

Hepimiz aklımıza gelen bir düşünce karşısında şaşırabiliriz. Bazen kullandığımız “aniden bir ilham geldi” sözcüğünün karşılandığı aşama, aydınlanmadır. Burada şunu belirtmekte yarar var; Yeni oluşan düşünce (buluş-eser) aslında genellikle bir rastlantı ile aniden oluşmaz. Beynimiz, sürekli farklı bileşimler oluşturmakta ve denenceler geliştirmektedir. Kuluçka döneminin uzunluğu bize farkında olmadan problemden uzaklaşmış hissi verebilir.

Gerçeklik Denetimi: Bulunan çözümün doğruluğunun ve problemin çözümü için yeterli olup olmadığının sınanması için geriye dönüp çözümün tekrar uygulanması

aşamasıdır. Aynı zamanda başka faktörlerin çözümü etkileyip etkilemeyeceğinin kontrol edilmesi, çözümün sağlıklı bir şekilde formüle edilmesi için iyi olacaktır.

Harris (1959), ayrıntılarına ayırarak süreci altı aşamaya ayırmıştır:

- İhtiyacın tanınması
- Bilginin toplanması
- Bilgiyi işleyen düşünce etkinliği
- Çözümlerin tasarlanması
- Doğrulama
- Uygulamaya koyma

Sonuçta, basitçe betimlenen fakat açıklanmamış olan yaratıcı sürecin merkezi, Harris'in dördüncü aşamasında (çözümlerin tasarlanması) ve Wallas'ın üçüncü aşamasında (ilham-aydınlanma) bulunur (Rouquette, 1992:18).

2.3 Ürün Olarak Yaratıcılık

Guilford (1967) ise yaratıcı düşünceyi iki temel bilişsel faaliyet olarak düşünmüştür: Iraksak (Divergent) ve Yakınsak (Convergent) Düşünce. Kuşkusuz her iki düşünce biçimi de problemler karşısında en iyi çözüm noktasını arayacaktır. İki düşünce biçiminin ayrıldığı nokta, bilinen ve bilinmeyen arasındadır. Iraksak Düşünce bilinen yaklaşımların ötesinde, farklı çağrışımlar üretilebilmesini gerektirir. Yakınsak düşünce ise problemin bilinen yaklaşımlar ve yöntemler ile çözülmesidir.

Yaratıcı düşünceyi *ürün* olarak düşünürsek, yaratıcı eylemin çıktısı endüstriyel veya teknolojik bir ürün, bir sanat eseri veya kamu yararına bir hizmet olabilir. Bu noktada ürünün değerlendirilmesi sorunu ile karşılaşırız. Guilford, Wilson ve Christensen (1953) ürünün kalitesini belirlemek üzere üç ölçüt ortaya koymuşlardır: Zekayı yansıtan cevapların sayımı, uzak çağrışımlara dayanan itemlerin kullanılışı ve toplum içindeki bireylerin tüm cevapları içinde seyrek görülen cevapların değerlendirilmesidir (akt:Yavuzer, 1989:15). Oysa her yaratıcı ürün orijinal değildir. Değerlendirmenin sağlıklı olabilmesi için ürünün verildiği alanda değerlendirme kriterlerinin çok iyi belirlenmesi gerekir. Bu kriterler alandan alana farklılıklar gösterecektir.

Yaratıcı düşünme yeteneği gösteren kişilerde ortak bazı nitelikler saptanmıştır. Guilford (1967) ve Torrance (1966) tarafından geliştirilen araçlarla ölçülen ve klasik kabul edilen dört yetenek akıcılık, esneklik, orijinallik ve açılımadır. Ancak daha sonra Guilford (1983) ve Torrance (1984) bu listeye bazı yetenek alanları eklemişlerdir (Özden, 2000:127). Bu niteliklerin en önemlileri aşağıdaki gibidir:

Sorunlara duyarlık: Yaratıcı kişiler problem alanındaki sorunları kolayca görebilirler ve bunu saptamak için probleme uygun sorularla yaklaşırlar.

Akıcılık: Herhangi bir alanda çok sayıda cevap (yada alternatif) üretebilme yeteneği. Akıcılığın ölçümü için yaratıcılık testlerinde bir nesnenin çeşitli kullanım şekilleri veya bir olayın çözümü için çeşitli alternatifler istenir. Verilen cevap sayısı akıcılığı gösterir. Akıcılık, kişide kendini düşünsel, çağrışımsal veya sözel (anlatım) olarak gösterebilir.

Esneklik: Akıcılıktan başka ayırt edici bir nokta da belirli bir konuya veya probleme çok kısa bir süre içinde farklı yaklaşımlarla bakabilme yeteneğidir. Esnekliğin ölçümü için kişinin problem alanına verdiği cevaplar sınıflandırılarak elde edilebilen yaklaşım sayısı belirlenir. Esneklik aynı zamanda kişinin farklı durumlara kolayca uyabileceğini de göstermektedir.

Orijinallik: Orijinallik, bir düşüncenin yada ürünün aynı alanda başkaları tarafından verilen düşünce veya ürünlerden farklı olmasıdır. Orijinalliğin ölçümü için testin uygulandığı grupta verilen cevaplarda az rastlanan kullanışlı cevaplar aranır. Bu cevaplar çağrışım yoluyla değil, spontane⁴ bir şekilde (içten gelerek) verilir.

Yeniden tanımlama ve düzenleme: Yaratıcı kişiler nesnelere veya problemlere başka bir gözle bakarak, onların diğer değişkenlerle olan ilişkilerini tekrar gözden geçirir, ilişkilerini analiz eder ve kendilerine özgü yeni bir tanımlama yaparlar.

⁴ Spontane: Kendiliğinden olan, anında yapılan (TDK, 1998:2028). Daha önce hazırlık yapılmadan, üretim anında doğaçlama şekilde üretilen.

Zenginleştirme: Hayal gücü zenginliği sayesinde fikrin genişletilmesi ve detaylandırılabilmesi yeteneğidir.

2.4 Yaratıcı Düşüncenin İlişkilendiği Bazı Değişkenler

Genellikle zeka düzeyi yüksek kişilerin yaratıcı yeteneklerinin yüksek olduğu inancı yaygındır. Yapılan araştırmalar, zeka düzeyi ile yaratıcı düşünce yeteneği arasında yüksek bir ilişkinin olmadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Ancak yaratıcı yetenekler için en az IQ:125 zeka düzeyi saptanmıştır (Sungur, 1992:77; Yavuzer, 1989:17).

Kişinin yaratıcı düşünce yeteneği kendine özgü bir biçimde işler; iyi incelenirse ürünlerde adeta bir imza gibi yaratıcı kişiyi yansıtacak, diğerlerinden ayıracak karakteristiklerin farkına varılabilir. Yaratıcı yeteneğin gelişimi, bu karakteristiklerin şaşırtıcı derecede değişimine neden olabilir. Yaratıcı kişi psikolojisinin bir özelliği, büyük bir olasılıkla, değişim ve gelişim kapasitesidir; bu da kuşkusuz gerek kendi duygularına, gerek dışardan aldığı izlenimlere ve yeni fikirlere açık olmasıyla ilgilidir. Sözgelimi, Beethoven'in yapıtlarından çoğunun yalnızca onun damgasını taşımasına karşın, bestecinin ilk, orta ve ileri dönemlerinde verdiği yapıtlar arasında epeyce farklılık vardır (Storr, 1992:263).

Kültürel çevrenin kişinin yaratıcı düşünce yeteneğini etkilemesi kaçınılmazdır. Farklı kültürlerin yaratıcılık düzeyleri arasında farklar görülebilmektedir. Bu konuda Niu ve Sternberg'in yaptığı bir araştırmada Çinli ve Amerikan kolej öğrencilerinin yaratıcı düşünce yetenekleri arasında Amerikalı öğrenciler lehine farklılık bulmuşlardır. Aynı şekilde Pornrungej (1992) da Tayland'lı ve Amerika'lı çocuklara uyguladığı Torrance Yaratıcı Düşünce Testinin Şekilsel Formu'nda Taylandlı çocuklar lehine farklı sonuçlar almıştır.

Farklı kültürlerin yaratıcılık kültürlerinin⁵ de farklı oluşunu geleneklerine ve yaratıcı edimler ve eylemler karşısında gösterilen tavırlara bağlayabiliriz. Farklı kültürler,

⁵ Yaratıcılık Kültürü: toplumun yaratıcılık karşısında gösterdiği tutum, insanların yaratıcılığa teşvik etme veya edilme derecesi ve insanlık tarihine katkısı bulunan yaratılarının genelini içine alan geniş bir bütün.

içinde barındırdıkları bireyleri, kimi konularda yaratıcılığa özendirirken, kimilerinde aynı şeyi yapmazlar (Sungur, 1992:161).

Gelecekte yaratıcı olacak çocuğun ev çevresi entelektüel ve kültürel uyarıcılardan oluşan materyallerle doludur. Ana-babalar evdeki kitaplık, gazete aboneliği, sanatsal ve mekanik hobilerin gerektirdiği objelere sahiptirler. Yaratıcı çocukların erken yıllarda çok sayıda hobileri vardır. Çok çeşitli konularda da okumaya düşkünlerdir (Sungur, 1992:163).

Ailenin mutlaka çocuğun yaratıcı düşünce yeteneklerini geliştirici (yada koruyucu) önlemler alması gereklidir. Genellikle aileler, çocukların düşüncelerine kapalıdır. Herhangi bir konuda büyükler karar verir ve çocukların fikrinin alınmasına ihtiyaç duymaz. Bu durum ailenin demokratik olmayan tutumunu gösterir. Bunu engellemek için konu (yada sorun) hakkında çocuğa değişik alternatifler sunulduktan sonra, çocuğun mutlaka fikir üretmesi, kendi düşüncelerini söylemesi istenmelidir.

Biz büyüklerin özellikle küçük çocukların hayal gücü karşısında yaptığımız büyük bir hata da çocuğu kendi hayal gücünden uzaklaştırmaktır. Çocuğun hayal ürünlerine karşı çıkar ve onu mantık sınırlarına çekmeye çalışırız. Hayal gücü, çocuğun gerçeği bilmemesi anlamına gelmez. Günümüzün gelişmiş iletişim araçları, çok küçük yaşta çocukların bile şaşırtıcı bilgilere sahip olmasını sağlamaktadır. Ailenin çocuğun hayal gücü zenginliği keşfedip, onu bu yönde teşvik etmesi gereklidir.

Oyun, çocuk için vazgeçilmez bir eğlence aracıdır. Hayal gücü sayesinde bir kibriti bile oyun aracı olarak kullanabilir. Çocukları oyun ile bilgilendirebiliriz. Farklı düşünmesini, bilişsel ve duygusal gelişimini oyun yoluyla sağlayabiliriz.

Ayrıca aile okul yaşamına başlayan çocuğun okuması için kitaplar önerebilir. Küçük yaştaki çocuklara ise gerek hayal gücünün gelişimi, gerekse okuma alışkanlığını kazandırmak için kitap okumak gereklidir.

2.5 Yaratıcılık Eğitimi

Yaratıcı düşünce yeteneği geliştirilebilir mi? Yaratıcılık öğrenilebilir bir şey midir?.. gibi sorulara verilecek yanıt, kesinlikle “evet”tir. Bunun için beyin fırtınası, grup odaklanması, sorun envanter analizi gibi çeşitli yaratıcı tekniklerden bahsedilir. Bu teknikler, araçları ve yöntemleri, yani metodolojik bir “aygıtı” devreye sokarak, yeniliğin sorumluluğunun artık birkaç becerikli veya şanslı kişiye bırakılmaması gerektiğini, her bireyin yaratıcı potansiyelinin kullanılması ve teşvik edilmesi yoluyla bu sorumluluğun sistematik olarak organize edilmesinin mümkün olduğunu göstermektedir (Rouquette, 1992:12).

Yaratıcılık eğitimine günümüzde üretimin yapıldığı tüm alanlarda ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin bir fabrikada üretimin arttırılabilmesi için çalışanlardan yeni fikirler beklenir, çalışanlar üretim için güdülenir. Bu durumda üretim planlamacılarının teşvikiyle çalışanlara uzmanlar tarafından yaratıcılık konusunda bilgi aktarılabilir ve çeşitli etkinlikler düzenlenebilir.

Bilimde, sanatta ve üretimde asıl amaçlananın toplumun refah seviyesi olduğunu düşünürsek, yaratıcılık eğitiminin ne kadar geniş bir kitleye verilmesi gerektiğini anlarız. Sistem mühendisleri, politikacılar ve tüm eğitmenlerin yaratıcılık hakkında bilgilenmeye ve bilgilendirmeye ihtiyacı vardır.

Kişinin daha yaratıcı olmasını sağlamak için, o kişinin alışkanlıklarını değiştirmesi gereklidir. Yaratıcı kişilerin gösterdiği kişilik özelliklerinin sonradan kazanılan alışkanlıklar olarak öğretilmesi yaratıcı düşünce yolunda oldukça faydalı olacaktır. Bilindiği gibi, eğitimin hedeflerinden birisi de kişilik özelliklerinin geliştirilmesidir ve bu da oldukça uzun bir süre içinde gerçekleştirilir. Her şeyden önce çok yönlü bilgi gerekmektedir. Bunun için çalışkanlık, azim ve merak olmalıdır.

Şu halde algıları gelişmiş, düşünsel olarak bağımsız, hayal gücü geniş, analiz ve sentez yeteneği olan, görünenden ötesini düşünen, akıcı ve esnek düşünebilen, sorunlara duyarlı, amacı yolunda ilerlemeye kararlı, atılgıncı, kendine güveni olan kişilere ihtiyacımız vardır.

Yaratıcılığa yönelik bir eğitimin temel ilkeleri, öğrenciye öğrendiği bilgiyi kullanma, yenilik geliştirme ve planlama yeteneğinin kazandırılması, kişisel cesaret, hayal gücü ve sezgisinin geliştirilmesi, amaca yönelik, sevdiği ve yeteneğinin olduğu konuda çalışma olanaklarının sağlanması şeklinde özetlenebilir. Eğitim ortamı ise olabildiğince özgür ve esnek olabilmelidir. Burada sınıf düzeni bile etkilidir. Katılımcı ve grup çalışmasına olanak verecek düzenler öğrenciyi daha rahat düşünmeye yönleltecektir. Bu konuda özellikle batılı öğretmenlerin ortak savı, yaratıcı eğitimde başarı sağlamak için, öğreticinin egemenliğinin hakim olduğu klasik sistemin yerine, öğrencinin aktif olduğu sistemlere gidilmesidir. Özellikle sınıf atmosferinin de öğrencilerin istekleri doğrultusunda düzenlenmesinin, onları daha özgür bir konuma taşıyacağı için, daha iyi öğrenmeyi ve düşünmeyi sağlayabileceği açısından, büyük yarar getireceği görüşündedirler (Eriç, 1998:163).

Torrance'nin (1962) yaratıcı eğitim ilkeleri, eğitim sisteminde ve sınıfta nasıl daha ideal bir sisteme ulaşabileceğimizi anlatır (Güleryüz, 2001:188-194):

1. Yaratıcı düşüncenin öneminin öğretilmesi
2. Sınıfta yaratıcı bir iklim oluşturulması
3. Basmakalıp çalışmalardan kaçınılması
4. Nesnelere, düşüncelere özendirme
5. Yaratıcı süreç hakkında bilgilendirme
6. Düşüncelerin geçerliğinin sınanması
7. Yeni görüşlere açıklık
8. Şaheserlere karşı oluşan aşırı saygı ve korkuyu giderme
9. Öğrencilerin kendi istekleriyle başlattıkları çalışmalarını destekleme
10. Tedirgin edecek durum yaratma
11. Yaratıcı düşünce ihtiyacı oluşturma
12. Yaratıcılıkta etkin ve sakin dönem sağlama
13. Yaratıcı düşünceleri eyleme koyabilme
14. Yaratıcı uygulamaya sürekli destek verme
15. Yapıcı eleştiri geliştirme
16. İlgili alanlarını genişletme

Yaratıcı düşünce yeteneğini bağdaştırabildiğimiz alanlar içinde ilk aklımıza gelecek alanlar sanatın çeşitli kollarıdır. Resim, müzik, tiyatro etkinliklerinde dinlenen eserin, seyredilen sahnenin bizde uyandırdığı heyecan, hüzün, mutluluk veya kaygı o eseri yaşantımızda imgelememizin sonucudur. Bu duyguların seyirci tarafından hissedebilmesi ise eserin yaratıcısının yaratıcı yeteneklerinin bir ürünüdür.

Birey aynı yaratma heyecanını duyumsamak isteyebilir. Bunun için çok profesyonel olmaya ihtiyaç da yoktur. Çocukların çizdiği bazı resimler, soyutlamalar açısından büyüklere şaşkınlık vericidir. Birçoğumuz da gençliğimizde şiirler yazar, resim yapar, hatta müzik eserleri besteleriz. Bir dönem uğraşır, sürekli etkinlikler takip ederiz. Fakat sonraları çalışma pahasına sanattan ve edebiyattan elimizi çekeriz.

Yaratıya ilgi duyan çok az insan kalır. Bunlar ya alanlarında uzmanlaşmış kişilerdir ya da sanatla ilgilenen kişilerdir. Sanatla ilgilenenlerin bir kısmı profesyonelce eğitim almak ister. Profesyonel sanat eğitimi de aslında yaratıcı kültürün devamlılığı için kurulmuş bir kurumdur.

3. Müzik Eğitimi

Sanat, kültürün bir parçasıdır şüphesiz. İnsanın düşüncelerini, duygularını betimlediği bir üründür. Birey için ise sanat, algılama, düşünme, imgeleme (hayalleme) ve eylemin de katıldığı etkin bir süreçtir (San, 1977:1). Bu yönüyle sanat, biyo-psişik ve kültürel bir bütün olan insanda duygu ve düşünceyi birleştirebilen bir araçtır.

Burada *Genel Sanat Eğitimi* ve *Profesyonel Sanat Eğitimi* ayrımına değinmekte fayda var. Eğitim sistemi içinde düşünülen sanat eğitimi, genel sanat eğitimidir. Genel sanat eğitimi, sanat eğitimini amaç edinmez. Asıl amaç sanatla eğitim, eğitimde araç olarak sanatın kullanılmasıdır. Sanat eğitimi profesyonel sanat eğitiminde gerçekleştirilir. Her iki eğitim şeklinde de sanat, yenilikçi ve yaratıcıdır. Sözünü ettiğimiz eğitim, genel sanat eğitimidir. Fakat vurgulan ilkeler her iki alanda da geçerlidir.

Bugün sanat eğitimi denince, yalnızca bir öğretim dalı değil, eğitim ve öğretimi tamamen kapsayan ve onları yenileyen bir ilke anlaşılmaktadır. Genel eğitimin

birleştirmeci, bütünleyici (integration), bir bileşeni ve tinsel⁶ eğitimin temeli olarak sanat eğitimi, kişiliğin bir bütün olarak uyumu sürecinde, kişideki yaratıcı ve üretici güçlerin gözetilip geliştirilmesini amaçlar (San, 1977:1).

Sanatın eğitim bütünlüğü içindeki önemini üç noktada toplayabiliriz (İpşiroğlu, 1998:30):

1. Düşünmeyi öğrenme
2. Kişilik gelişmesi
3. Kişiye yaratıcılık yollarının açılması

Sanat eğitimi, dünyayı yaşanır hale getirmek içindir. İnsanları katı gerçeklerden alıp, masallar ülkesine götürmek içindir. Sevgiyi öğretebilmek, görmeyi, düşünmeyi, anlatabilmeyi başarmak için ve yaşamı renklerin en güzeline boyamak içindir (Balamir, 1999:49).

Müziğin tanımı genellikle 'kelimelerle anlatamadığımız duygularımızı, seslerle anlatma sanatı' şeklinde yapılır. Bu da müziğin, bir sanat olarak, duygulara hitap ettiğini anlatır. Müzik eğitiminde aktif olan kişi öğrencidir. Müzik öğretmeni, sesler dünyasının kapılarını öğrencilerine açar. Öğretmen, sesler dünyasında yolculuk eden kişinin yanında sadece bir kılavuzdur.

Müzik öğretmeni, diğer öğretmenlerden farklı roller üstlenir. O, hem bir öğretmen ve yönetici, hem de bir sanatçıdır. Sanat kaygılarının oluşu, onun dalında uzman oluşunun zorunluluğudur. Çünkü, öğrencilerinin önünde iyi bir örnek olması gereklidir. Bütün müzikal çalışmalar taklitle başlar. İleri müzikal aşamalarda kişi kendi stilini oluşturur. Bu yüzden (herhangi bir dalda veya genel müzik eğitimi içindeki) müzik öğrencisi, öğretmenini taklit edecektir.

Müzik öğretmenin yöneticiliği müzikal toplulukların (korolar, orkestralar ve sınıfta) çalışmalarında gerekecektir. Toplu müzikal çalışmalar, aynı anda birçok sesi duyan öğrencilerin, bunları düşünmesini ve yorumlamasını sağlar. Bu bakımdan, beynin

⁶ Tinsel: Ruhsal, manevi (TDK, 1998:2224).

gelişiminde büyük bir etkisi olur. Müziğin çoksesliliği, çok yönlülüğü ve demokratikliğini de bu ortam hazırlar.

4. Müzik Eğitimi ve Yaratıcılık

Müziğin kendisi, beynin fonksiyonlarının kullanımında yaratıcılık ile benzerliği yönünden yaratıcılığı geliştirebilir bir niteliktedir. Fakat bu, müzik eğitiminin tek başına yaratıcı düşünce yeteneklerinin eğitiminde yeterli olduğu anlamına gelmemektedir. Beyin fonksiyonel bir bütündür. Herhangi bir alanında yapılan bir değişim veya gelişim, diğer alanların da gelişmesini sağlar. Bunu disiplinler arası kavramsal ilişkiler de bütünler.

Müzik öğretmenin öğrencilerini yaratıcılığa teşvik etmesi için yapabileceği çeşitli etkinlikler şu şekilde sıralanabilir:

- Düzeyine uygun ezgiler düşünme
- Bir müzik dinlenerek müziğe konu yazılması
- Bir konunun anlatımına uygun bir müzik seçilmesi veya yazılması
- Seslerin doğadaki karşılıkları hakkında çağrışımlar yaptırma
- Uygun düzeydeki öğrencilerle doğaçlama (spontan) müzik yapma
- Grup etkinlikleri için yapılan düzenlemelerde öğrenciler ile fikir alış-verişi yapmak
- Başka sanat dallarıyla paralel çalışmalar yaparak, ortak noktaları ve teknikleri açıklamak
- Enstrüman veya ses eğitiminde daha iyi bir motivasyonla çalışılması için çağrışım yoluyla yapılabilecek yaratıcı etkinlikler

Tabi ki müzik dersleri de yaratıcı eğitim ilkelerinin benimsenerek geliştirilen bir tutumla yapılmalıdır. Yukarıda sayılan etkinlikler yaşa, eğitim düzeyine ve grubun çalışkanlığına göre çeşitlenecektir. Ayrıca ekollerin ve tekniklerin gerektirdiği aşırı kuralcı tutumdan mümkün olduğunca kaçınılmalıdır.

Burada değinilmesi gereken bir başka konu da sanat eğitiminde değerlendirme sorunudur. Sanat eğitiminde, kullanılan teknik ve benimsenen ekol farklılıklarından dolayı, farklı kriterlerle puanlama yapılabilmektedir. Bu da değerlendirmede farklı sonuçlara

gidilmesine sebep olmaktadır. Bu yüzden sanat eğitiminde geçerliği ve güvenilirliği kabul edilmiş ölçü araçları ortaya konulamamıştır. Bu konuda çok büyük bir boşluk vardır ve çok hızlı bir şekilde genel geçer kriterler belirlenerek, standartlaştırılmış bir ölçü aracının geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Değerlendirme yapacak öğretmenin ise puanlamada kullanacağı kriterleri belirlemiş olması gerekmektedir. Öğrencinin yaşına ve düzeyine göre yaratıcılık düzeyini de özellikle düşünmeli ve değerlendirmeye dahil etmelidir.

Bir müzik öğretmeni yaratıcılığını mutlaka kullanmak zorundadır. Çünkü günümüz koşullarında uygulanan şarkıların eşlikleri bulunmamaktadır. Müzik öğretmeni öğrettiği şarkılara tek başına uygun ve kulağa hoş gelebilecek eşlik yapabilir durumda olmalıdır. Küçük yaş gruplarıyla koro çalışmalarında da klasik yöntemlerden daha farklı yöntemler denemeli, çocukların ilgisini canlı tutabilmelidir. Örneğin öğrettiği şarkıları hikayeleştirip, dramatize edebilmelidir.

Bir müzik öğretmeninde mesleğini yaparken kendisinden beklenen niteliklerin öğretmen eğitim programlarında ne kadar kapsandığı ve bölüme girişte yapılan sınavların adaylarda bulunması gereken nitelikleri ne kadar belirlediği sorgulanması gereken bir konudur. Sözü edilen nitelikte bir eğitimi gerçekleştirmek için öğretmen yetiştirme ile ilgili uygulamaları gözden geçirmek gerekir. Öğretmen eğitiminde öğretmen adaylarının seçimi, ders programları gibi başlıklarda değerlendirme yapmak mümkündür.

Ülkemizde bugün uyguladığımız eğitim sisteminde bireysel farklılıklar gözetilmemekte ve bazı öğretmenlerin kişisel çabaları dışında yeteneklerin eğitilmesi yönünde yapılan girişimler, yetersiz kalmaktadır. Felsefe ve sanat eğitiminin programlarda gittikçe azaltıldığını ve hatta programlardan çıkarıldığını görmekteyiz. Müzik dersi ilk ve orta öğrenimde birer ders saatidir. Yaklaşık 40 dakika süren bir ders içinde o dersin müfredat programında yer alan etkinlikleri yapmak imkansızdır.

Müzik öğretmeni, ders içinde yaratıcılığını mutlaka göstermek, kullanmak durumundadır. Yaratıcılık, iyi bir müzik öğretmenin temel niteliklerinden birisidir. Acaba öğretmen yaratıcı düşünce yeteneklerinin veya müzikal yaratıcılığının farkında mıdır?

Günümüzde Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'na öğrenci seçme amacıyla kullanılan Özel Yetenek Sınavlarında öğrencilerin Solfej (Tek ses, Çift Ses, Üç Ses ve Dört Ses İşitme; Ritmik ve Melodik Hafıza; Dikte Edebilme), herhangi bir çalgıyı çalabilme ve şarkı söyleyebilme yetenekleri ölçülmektedir. Yani ileride mesleklerinde yaratıcılığını mutlaka kullanması gereken müzik öğretmenlerinin yaratıcı düşünce yeteneği ve müzikal yaratıcılıkları ölçülmemektedir.

5. Problem

Gözlemlere dayanarak bu durumu bilimsel bir platformda inceleyebilmek için Türkiye'de Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin bölüme girişte aldıkları Özel Yetenek Sınavı sonuçları ile Yaratıcı Düşünce Yetenekleri arasındaki ilişkinin araştırılması bu çalışmanın ana problemi oluşturmaktadır. Ayrıca "Müzik Öğretmenliği Programının yaratıcılık düzeyini geliştirici bir etkisi var mıdır?" sorusuna da araştırma kapsamında cevap aranmaktadır.

6. Amaçlar

1. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine bölüme girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan puanlar ile Yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
 - a. Girişte yapılan özel yetenek sınavında alınan puanlar ile sözel yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
 - b. Girişte yapılan özel yetenek sınavında alınan puanlar ile şekilsel yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine bölüme girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan "Solfej" sınav puanları ile yaratıcılık sınav puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
 - a. Girişte yapılan özel yetenek sınavında alınan "solfej" sınav puanları ile sözel yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

- b. Girişte yapılan özel yetenek sınavında alınan “solfej” sınav puanları ile şekilsel yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine bölüme girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan “Çalgı Performansı” sınav puanları ile yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- a. Girişte yapılan özel yetenek sınavında alınan “Çalgı Performansı” sınav puanları ile sözel yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- b. Girişte yapılan özel yetenek sınavında alınan “Çalgı Performansı” sınav puanları ile şekilsel yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine bölüme girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan “Şarkı Söyleme” sınav puanları ile yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- a. Girişte yapılan özel yetenek sınavında alınan “Şarkı Söyleme” sınav puanları ile sözel yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- b. Girişte yapılan özel yetenek sınavında alınan “Şarkı Söyleme” sınav puanları ile sözel yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı düşünce yetenekleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin Yaratıcı Düşünce Yeteneği puanları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
7. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine bölüme girişte yapılan Özel Yetenek Sınavı sonuçları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
8. Farklı sosyo ekonomik ve kültürel duruma göre öğrencilerin Yaratıcı Düşünce Yeteneği puanları farklılaşmakta mıdır?

7. Önem

Yaratıcılığın söz konusu olduğu diğer tüm alanlardan farklı olarak müzik, yaratıcılığın mutlaka kullanıldığı bir alandır. Besteci ya da yorumcu tüm müzisyenlerin yaratıcılıklarını kullandığını görmekteyiz. Müzik eğitimi içinde yaratıcılığın geliştirilmesi gereklidir. Bu çalışma bunun ne ölçüde başarılı olduğunu sorgulamaktadır.

Tüketimin hızla arttığı bir dünyada yaşıyoruz. Her alanda olduğu gibi üretimin (ve üretkenliğin) artırılması gerekliliği psikolojik bir ihtiyaç olan müzik için de geçerlidir. Yaratıcı düşünce yeteneği, güzel sanatların her alanında kaliteli ürün vermeyi etkiler niteliktedir. Kendimize özgü müzik eserlerinin oluşturulmasını destekleyeceğinden, müzikte yaratıcılığın ele alınması konuya dikkat çekilmesine neden olabilir.

Bugüne kadar yapılan araştırmalar, yaratıcılığın doğuştan olduğu kadar sonradan da geliştirilebilir bir yetenek olduğunu göstermektedir. Bu yüzden yaratıcılık eğitimi, modern eğitimin bir parçası haline gelmiştir. Müzik eğitiminin çağdaş eğitim sistemleri içinde önemli bir fonksiyonu üstlenmesi gibi çağdaş eğitim ilkeleri de müzik eğitiminin ayrılmaz bir bileşeni olmalıdır. Disiplinler arası ilişkiler her zaman yeni araştırmalara temel olmuştur. Bu sayede yakın bir gelecekte müzikal yaratıcılığın unsurları tanımlanarak, müzik eğitimi programları yaratıcılık açısından optimize edilebilecektir.

Ayrıca, genel müzik eğitimi programları içinde yaratıcılığın kullanılması ve geliştirilmesi bireyin yaratıcı düşünce yeteneklerinin geliştirilmesi anlamına gelecektir. Araştırmanın, müzik öğretmenliği eğitimini yaratıcılık açısından sorgulayan bilimsel bir çalışma olması önem taşımaktadır.

8. Sayıtlar

1. Yaratıcılık yeteneğinin geliştirilebilir olduğu varsayılmaktadır.
2. Seçilen örneklem gruplarının evreni temsil edebildiği kabul edilmiştir.
3. Kullanılacak ölçme araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

9. Sınırlılıklar

1. Araştırma, Türkiye'deki Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma, 2001-2002 öğretim yılında Marmara Bölgesi'nde yer alan üniversitelerin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı lisans seviyesinde okumakta olan öğrencilerin yaş grubu ile sınırlandırılmıştır.

10. Tanımlar ve Kısaltmalar

Yetenek: Konuşma ve ya müzik besteleme gibi öğrenme yoluyla belirli bilgi, hüner veya cevaplar tanımı yaratmada rol oynayan birey yeteneklerini temsil eden karakter grubu veya takımıdır (Wesman, 1950:2).

Yaratıcılık: Sorunlara; bozukluklara, bilgi eksikliğine, kayıp öğelere, uyumsuzluğa karşı duyarlı olma; güçlüğü tanımlama, çözüm arama, tahminlerde bulunma ya da eksikliklere ilişkin denenceler geliştirme, bu denenceleri değiştirme ya da yeniden sınama, daha sonra bu sonucu ortaya koyma'dır (Torrance, 1974; akt:Sungur, 1992:20).

Algılama: Duyularımız aracılığıyla dış dünyanın varoluşunu ve özelliklerini öğrenmektir (Ayer, Moore, Price, Broad, Barnes ve Hacıkadiroğlu, 1986:186).

Kültür: Bir toplumun üyesi olarak, insanoğlunun öğrendiği (kazandığı) bilgi, sanat, gelenek-görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür (Güvenç, 1999:101).

GSEB: Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

MEABD: Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

ÖYS: Özel Yetenek Sınavı (Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Giriş Özel Yetenek Sınavı)

ÖYSP: Özel Yetenek Sınavı Puanı

II. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Tanpraphat (1976), onuncu sınıf öğrencilerinin yaratıcılık ile akademik başarı, cinsiyet, bilişsel tutum ve mesleki ilgileri arasındaki ilgiyi incelemiştir. Araştırmaya geleneksel eğitim programı uygulayan ve çeşitli kursları kapsayan daha çok öğrenci ile ilişkili olan bir programı uygulayan iki okuldan 149 öğrenci dahil edilmiştir. Araştırmada Torrance Yaratıcı Düşünce Testi, Akademik Başarı Testi, Bilişsel tutum Testi ve Mesleki İlgiler Anket Formu kullanılmıştır. Sonuç olarak Akademik başarı, mesleki ilgilerle yaratıcılık arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, erkeklerin yaratıcılık puanlarının kızlardan daha yüksek olduğu, bilişsel tutum ile yaratıcılık arasındaki ilişkinin önemli olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda sanat ve eğlence ile ilgilenen öğrencilerin yaratıcılık puanlarının genel kültür, teknik, sosyal servis, iş adamlığı gibi mesleklerle ilgilenenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür (akt: Aral, 1992:83-84).

Jariel (1983), çalışmasında yaratıcılık ve aile genişliği arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yaratıcılık testi sonuçlarına göre orta büyüklükteki ailelerdeki (4-6 kardeş) deneklerle küçük ailelerdeki deneklerin (1-3 kardeş) akıcılık, esneklik ve toplam yaratıcılık puanlarının önemli derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Orta ve geniş ailelerdeki deneklerin puanları arasında da önemli derecede farklılıklar tespit edilmiştir (akt: Tulgay, 1997:31). Lichtenwalner, Maxwell, Hurlock ve Jariel, ilk doğan ve tek çocukların diğer sıra doğumlu çocuklardan daha yaratıcı olduğunu bulmuşlardır (akt: Canel, 1993:63).

Trollinger (1983) çocukluk, ergenlik ve gençlik döneminde yüksek ve düşük yaratıcılığa sahip olan kadınların hobilerini, aktivitelerin ve ilgilerini incelemiştir. Araştırmaya yaratıcılığı yüksek olan 34, düşük olan 40 kadın (besteci, orkestra şefi, artist, müzik eğitimcisi) dahil edilmiştir. Yaratıcılığı yüksek olan deneklerin çoğunun değişik ilgi alanlarına yöneldikleri ve okumayı tercih ettikleri saptanmıştır. Düşük yaratıcılığa sahip deneklerin ise sosyal ilişkilere yöneldiği görülmüştür. Yaratıcılığı yüksek ve düşük deneklerin genellikle ilkökul ve lise sırasında ilgi alanlarına doğru yöneldikleri, yüksek okulda ise yönelimin fazla olmadığı gözlenmiştir (akt: Aral, 1992:84).

Sollarova (1986), 8-13 yaş grubu çocuklara iki dönem süreyle uygulanan yaratıcı eğitim programının sözel yaratıcılık üzerindeki etkisini araştırmıştır. Yaratıcı düşünce programının deneklerin yaratıcı düşünce yeteneğini önemli derecede geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır (akt: Kandır 1999:18).

Sungur (1988), sorun çözme programının etkililiğini araştırmak üzere deney ve kontrol grubu olmak üzere bir grup üniversite öğrencisi ile çalışmıştır. Deney grubuna haftada üç ders saati olmak üzere toplam 36 ders saati sorun çözme programı dahilinde ders uygulanmıştır. Sonuç olarak deney grubunun uygulanan Torrance Yaratıcı Düşünce Testi puanlarında anlamlı derecede yükseliş kaydettiği tespit edilmiştir (akt: Aral, 1992:73).

Davashgil (1988), durumluluk sürekli anskiyete düzeyleri, algılanan aile çocuk yetiştirme tutumu ve yaratıcılık yeteneği ilişkilerini araştırdığı çalışmasında Durumluluk Sürekli Anksiyete Envanteri, Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği ve Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'ni 83 kişiye (64 erkek, 15 kız) uygulamıştır. Sonuç olarak aşırı koruyucu tutumun sorun çözme imkanını kısıtladığını ve yaratıcılığı engellediğini bulunmuştur (akt: Canel, 1993:71-72).

Öncü (1989) tarafından 7-11 yaş grubu çocuklar üzerinde Torrance Yaratıcı Düşünce testi ve Wartegg-Biedma Kişilik testi uygulanarak yapılan araştırmada kızların kişiliklerinin duygusallık, kontrol-karar ve eylem boyutları ile şekilsel yaratıcılıkları arasında ve erkeklerin sosyal uyum kişilik boyutu ile sözel ve şekilsel yaratıcılıkları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Şekilsel orijinallik puanlarında da yaş ile cinsiyet etkileşimi açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Aral (1990), farklı sosyo ekonomik durumlardaki ilköğretim üçüncü sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında doğum sırası, ekonomik düzey, kardeş sayısı, ailenin eğitim düzeyi, annenin çalışıp çalışmamasının ve babanın mesleğinin yaratıcılık üzerinde etkili olduğunu bulmuştur. Aral 1992'deki ortaokul üçüncü sınıf öğrencileriyle çalışmasında ise kardeş sayısının, ailenin eğitim düzeyinin, annenin çalışma durumunun ve babanın mesleğinin yaratıcılık üzerinde etkili olmadığı, doğum sırasının yaratıcılık

üzerinde etkili olduğu sonucu bulunmuştur. Zenginleştirme (ayrıntılara girme) açısından son doğan çocuklar avantajlı bulunmuştur. Bu çalışmada ilgi alanları ile yaratıcı düşünce yeteneği ilişkisi araştırılarak, anlamlı bir ilişki bulunamamış, fakat mekanik ilgisi olanların akıcılık, esneklik ve orijinallik açısından ve sanat ilgisi olanların zenginleştirme puanlarında yükseklik kaydedildiği vurgulanmıştır.

Canel'in (1993), Torrance Yaratıcı Düşünce Yeteneği Testi (A formu) ve Nowicki-Strickland Denetim Odağı Ölçeği kullanarak 15 yaş grubundan 135 kişi üzerinde yaptığı çalışmada denetim odağının sözel esneklik, şekilsel akıcılık ve zenginleştirme üzerinde etkili olduğunu bulunmuştur. Erkeklerin şekilsel orijinallik yeteneğinin kızlardan daha üst ve kızların da başlıkların soyutluğu yeteneğinin erkeklerden daha üst düzeyde olduğu bulunmuştur.

Aslan (1994), yaratıcı bireylerin psikolojik ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik olarak yaptığı çalışmada, 11 farklı bölümden seçilen 312 kişi üzerinde, Torrance Yaratıcı Düşünce Testi ve Edwards Kişisel Tercihler Envanteri uygulamıştır. Başarma ihtiyacı ve karşı cinse ilgi ihtiyacında yaratıcı düşünce yeteneği yüksek kişiler lehine anlamlı sonuç bulunmuştur. Farklı cinsiyetler arasında yaratıcılık açısından kızlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Farklı bölümlerdeki öğrencilerin, farklı lise türlerinden mezun öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinde ve annenin eğitim durumu, yerleşim yeri, kitap okuma alışkanlığı durumuna göre yaratıcılık düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Kandır (1997), sokaklarda çalışan ve çalışmayan çocukların yaratıcılık düzeyleri arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada sokaklarda çalışmanın yaratıcılığın akıcılık ve esneklik boyutlarında etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı çalışmada çocukların eğitim durumu, kardeş sayısı, birlikte yaşadığı kişiler ve arkadaş grubunun bulunup bulunmaması açısından da yaratıcı yeteneklerin farklılaştığı bulunmuştur.

Tulgay (1997), tarafından yapılan bir çalışmada ise yaratıcı drama eğitimi almanın yaratıcı düşünce üzerinde etkisinin olmadığı, ancak yaratıcı drama eğitimi alma süresinin yaratıcı düşünce üzerinde etkisinin olduğu bulunmuştur.

Sarı (1998), “lise yöneticilerinin sorun çözümede yaratıcılığı konulu” araştırmasında, kadın yöneticilerin Torrance Yaratıcı Düşünce Testi’nin (A formu) sözel akıcılık, esneklik ve orijinallik boyutlarında erkek yöneticilerden bir farklılık gösterdiklerini bulmuştur.

Tuna (1999), ilköğretim ikinci kademe altıncı sınıf öğrencilerinden iş eğitimi dersi alan ve almayan öğrencilere uyguladığı Torrance Yaratıcı Düşünce Testi’nin (Sözel A formu) puanları arasında anlamlı farklılık bulmuştur. Cinsiyetin ve kardeş sayının istatistiksel olarak anlamlı bir farka yol açmadığı, ancak doğum sırası ve ailenin öğrenim durumunun anlamlı bir farka neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Pala (1999), çocuk yuvalarında ve aileleriyle birlikte yaşayan 7-11 grubundaki çocukların yaratıcı düşünce yeteneklerini incelediği araştırmasında Torrance Yaratıcı Düşünce Testi kullanmıştır. Araştırma sonucunda korunmaya muhtaç çocuklarla ailesiyle birlikte yaşayan çocuklar arasında yaratıcılığın akıcılık ve orijinallik boyutları açısından önemli farklılıklar olduğu saptanmıştır. Çocukların yaşlarının yaratıcılığın akıcılık, esneklik ve orijinallik boyutlarına, tercih ettikleri oyun türünün ise orijinallik boyutuna etki yaptığı bulunmuştur. Yuvada yaşayan çocuklarda yuvaya veriliş yaşı yükseldikçe yaratıcılığın akıcılık ve orijinallik boyutundan aldıkları puanlarda da artma olduğu gözlenmiştir. Ailesiyle birlikte yaşayan çocuklarda ise anne yaşı ile çocuğun anne-babasıyla yaptığı etkinlik türü yaratıcılığın orijinallik boyutunda anlamlı farklılıklara yol açmıştır. Çocuğun cinsiyeti, hoşlandığı spor türü, ilgi alanları, mesleki tercihi, okuduğu kitap türü ve izlediği televizyon programları ile yuvada yaşayan çocuklarda çocukların yuvaya veriliş nedenleri, ziyaretçilerinin olup olmaması, ziyaretçilerinin kim olduğu ve ziyaret sıklığının, ailesi ile birlikte yaşayan çocuklarda doğum sırası, kardeş sayısı, baba yaşının çocuğun yaratıcılığında anlamlı bir farklılık yaratmadığı saptanmıştır.

Çoban (1999), Raudsepp’in Yaratıcılık testini (How to creative are you?) ve Luthans Liderlik Yönelim anketini kullanarak yaptığı bir çalışmada “yöneticilerin yaratıcılık düzeyleri ile liderlik tarzları arasındaki ilişki”yi araştırmıştır. Sonuç olarak liderlik tarzı ile yaratıcılık arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yaratıcılığın liderlerin eğitim düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuş ve eğitim düzeyi yükseldiğinde yaratıcılık düzeyinin de yükseldiği gözlenmiştir.

Topaktaş (2001), Endüstri Meslek Liseleri Makine Ressamlığı Bölümü öğrencilerine makine tasarımı dersi almaları gerekçesiyle, yüksek yaratıcılık gösterecekleri beklentisiyle uyguladığı KAI Yaratıcılık Ölçeği ile bu öğrencilerin yaratıcılıklarının orta düzeyde olduğunu bulmuştur.

Sonmaz (2002), Torrance Yaratıcı Düşünce Yeteneği Testi, Cattell Zeka Testi (A formu) ve Heppner Problem Çözme Envanteri uygulayarak yaptığı araştırmasında şekilsel yaratıcı düşünce yeteneği ile problem çözme becerisi arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Şekilsel yaratıcılık alt puanlarından şekilsel orijinallik, başlıkların soyutluğu, zenginleştirme, yaratıcı kuvvetler listesi ve şekilsel yaratıcılık toplam puanlarında genellikle problem çözme becerisi yüksek olan kişiler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca zeka puanlarının yükseldikçe yaratıcılık puanlarının (sözel akıcılık, sözel esneklik, sözel orijinallik, şekilsel akıcılık, şekilsel orijinallik, başlıkların soyutluğu, zenginleştirme, yaratıcı kuvvetler listesi ve şekilsel yaratıcılık toplamı) düştüğü gözlenmiştir. Cinsiyet açısından yaratıcı düşüncenin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Fleith, Rodrigues, Viana ve Cerqueira (2000) tarafından 11 besteci ve 3 icracı olmak üzere toplam 14 profesyonel Brezilyalı müzisyenle yapılan mülakat sonucu müzisyenlerin yaratıcılık hakkındaki görüşleri elde edilmiştir. Müzisyenlerin çoğunun yaratıcılığı pek çok faktörle, özellikle de ortam ile desteklenen karmaşık bir süreç olarak gördüğü ortaya çıkmıştır. Bahsedilen bu süreç, Wallas'ın (1926) yaratıcılık süreç tanımlaması ile benzerlik göstermektedir. Müzisyenler de yaratıcı süreç için dört aşama tanımlamışlardır: Sürecin tetiklenmesi, hazırlık, ürünün düzenlenmesi ve ürünün geçerliği.

Reese, Lee, Cohen ve Pucket (2001), yaptıkları çalışmada 400 kadın ve erkek denek üzerinde iraksak düşüncüyü ölçmek için çağrışım testleri (çağrışım akıcılığı) ile alternatif kullanım testleri (ürün akıcılığı, esnekliği ve orijinalliği) uygulamışlardır. Denekler dört yaş grubunda sınıflanmış (gençler: 17-22 yaş, orta yaş: 40-50 yaş, genç yaşlılar: 60-70 yaş ve yaşlılar: 75 yaş üzeri) ve bu deneklere iki zihinsel süreç değişkenini (tümevarımlı usavurma, bellek süresi), bir dinamik beceri değişkenini (zihinsel hız), bir strüktürel beceri değişkenini (kelime hazinesi) ve iki kişisel dengeleyici değişkeni (depresyon ve eğitim) ölçmek üzere bir test dizisi daha uygulanmıştır. Yapılan çoklu regresyon analizlerinde iraksak düşüncenin, depresyon dışında tüm bu değişkenlerle

anlamli bir sekilde, dogrusal ve pozitif olarak iliskili olduğu bulunmuştur. Yaş ve cinsiyet etkisi 0.01 anlamlılık düzeyinde değerlendirilerek, yaşı grubuna göre çağrışım akıcılığında anlamlı bir farklılık bulunamamış, ancak en yüksek ürün akıcılığı, esnekliği ve orijinalitesi orta yaşı grubunda bulunmuştur. Cinsiyet sadece bir değişken üzerinde anlamlı değişikliğe yol açmıştır: kadınların depresyon puanları erkeklerden daha yüksek bulunmuştur.

Yaratıcılık üzerine yapılan araştırmaların çoğunda, Yaratıcı Düşünce Yeteneği'nin ölçülmesi için Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nin kullanıldığını görmekteyiz. Torrance dışında Raudsepp ve KAI ölçeklerinin de kullanıldığını görmekteyiz. Bazı araştırmalarda ise Guilford'un uzak çağrışımına ve akıcı düşünceye dayalı standartlaşmamış testlere rastlanmıştır.

Aral (1992) ve Tanpraphat'ın (1976) araştırmalarında ilgi alanları ile Yaratıcı Düşünce Yeteneği arasındaki ilgi araştırılmıştır. İlgi alanları ile Yaratıcılık arasında anlamlı ilişkiler bulunamazken, en yüksek puan ortalamasına sahip grupların müzik ve edebiyat ilgi alanına sahip gruplar olduğu görülmüştür. Sollarova (1986) ve Sungur'un (1988) araştırmalarında belirli eğitim yolları ile Yaratıcı Düşünce Yeteneklerinin geliştirilebildiği saptanmıştır.

Tanpraphat (1976), Canel (1993), Aslan (1994), Sarı (1999), Pala (1999), Tuna (1999), Sonmaz (2002) ve Reese, Lee, Cohen ve Pucket'in (2001) araştırmalarında cinsiyetin Yaratıcı Düşünce Yeteneği üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu araştırmaların bazılarında cinsiyet Yaratıcılık üzerinde etkili, bazılarında etkisiz bulunmuştur. Cinsiyetin etkisinin de bazılarında kızlar lehine, bazılarında da erkekler lehine olduğu görülmektedir.

Aslan (1994), mezun olunan lise türünün Yaratıcı Düşünce üzerinde etkili olduğunu bulmuştur. Aral (1990), Aral (1992), Aslan (1994) ve Tuna'nın (1999) araştırmalarında anne ve baba eğitim düzeylerinin Yaratıcılık üzerindeki etkisi incelenmiştir. Aral (1992) ve Aral'ın (1990) araştırmalarında, annenin çalışıp çalışmamasının ve babanın mesleğinin Yaratıcı Düşünce Yeteneği üzerindeki etkisi incelenmiştir. Aral (1990), araştırmasında gelir düzeyinin Yaratıcılık üzerindeki etkisini de araştırmıştır.

Çevrenin yaratıcı düşünce üzerindeki etkisini araştırmak üzere Aslan (1994) yerleşim yerinin, Kandır (1997) bireyin birlikte yaşadığı kişilerin ve arkadaş grubunun bulunup bulunmamasının ve Pala (1999) çocuk yuvalarında ve aileyle birlikte yaşamanın yaratıcı düşünce üzerindeki etkisini araştırmışlardır.

Aral (1992), Pala'nın (1999), Jariel (1983), Aral (1990), Kandır (1997) ve Tuna'nın (1999) araştırmalarında kardeş sayısının Yaratıcı düşünce üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Jariel (1983) ve Aral (1990) araştırmalarda ayrıca doğum sırasının da Yaratıcı düşünce üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Davalıgil (1988) araştırmasında, algılanan aile tutumuna göre Yaratıcılık yeteneğinin farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmıştır.

Trollinger'in (1983) araştırmasında yaratıcılığı yüksek olan deneklerin çoğunun değişik ilgi alanlarına yöneldikleri ve okumayı tercih ettikleri görölmüştür. Aslan (1994) kitap okuma alışkanlığı durumuna göre yaratıcı düşünce yeteneklerinin farklılaştığını bulmuştur. Pala (1999) tarafından yapılan bir araştırmada bireyin okuduğu kitap türünün yaratıcı düşünce yeteneğinde farklılıklara neden olduğu saptanmıştır.

III. YÖNTEM

Bu araştırmada ilişkisel betimleme (ilişkisel tarama) yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma, yapılmakta olan müzik öğretmenliği özel yetenek giriş sınavının ve müzik öğretmenliği eğitiminin yaratıcı düşünceyi ölçme ve geliştirme anlamında incelenmesinin sonucunda ortaya çıkacak durumu ortaya koymayı amaçlamıştır.

1. Evren

Araştırmanın evreni Marmara Bölgesi'ndeki üniversitelerde Eğitim Fakültesi GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 2001-2002 öğretim yılında öğrenim gören öğrencilerdir.

Tablo 1: Evrende Yer Alan Üniversitelerin Cinsiyete Göre Toplam Öğrenci Sayısı

Üniversite	Kız	Erkek	N
Marmara Üniversitesi	134	102	236
Uludağ Üniversitesi	158	120	278
Çanakkale Onsekiz Mart Ün.	65	49	114
Toplam	357	271	628

2. Örneklem

Araştırmanın örneklem grupları 2001-2002 öğretim yılında Marmara Bölgesi'ndeki üniversitelerin GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dalı lisans seviyesinde okumakta olan birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. Aşağıdaki veriler bize evrenin %21.3'üne ulaşıldığını göstermektedir.

Tablo 2: Örneklemede Yer Alan Üniversitelerin Cinsiyete Göre Toplam Öğrenci Sayısı

Üniversite	Kız	Erkek	n
Marmara Üniversitesi	34	17	51
Uludağ Üniversitesi	27	17	44
Çanakkale Onsekiz Mart Ün.	23	16	39
Toplam	84	60	134

3. Veri Toplama Teknikleri

GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Özel Yetenek Sınavı sonuçlarından *özel yetenek sınavı toplamı, solfej, çalgı performansı ve şarkı söyleme* alt başlıklarındaki puanlar elde edilmiştir. Örnekleme ait bu puanlar ilgili üniversitelerin öğrenci işlerinden alınarak, tüm alt puanlar 100'lük sisteme dönüştürülmüştür.

Yaratıcı Düşünce Yeteneğinin Ölçümü:

Yaratıcı düşünce ölçümü için Torrance Yaratıcı Düşünce Testi kullanılmıştır. E.P.Torrance tarafından 1966 yılında geliştirilen test, "*Sözel*" ve "*Şekilsel*" kısımdan oluşmaktadır. Sözel kısımda yedi, şekilsel kısımda ise üç alt test olmak üzere, toplam 10 adet alt test bulunmaktadır. Testin Türkçe dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. (Aslan, 1999)

Torrance Yaratıcı Düşünce Testinin (B formu) Sözel bölümünde ilk üç alt test bir resim hakkındadır. Birinci alt testte verilen resim hakkında sorular sorulması istenmektedir. İkinci alt testte resimde görülen olayın nedenlerinin neler olabileceği sorulmaktadır. Üçüncü alt testte resimdeki olayın sonucunda neler olabileceği sorulmaktadır. Sözel bölümün dördüncü alt testi oyuncak geliştirme başlığıyla verilmektedir. Gösterilen bir oyuncakın daha akıllıca, ilgi çekici, alışılmadık bir şekilde nasıl getirilebileceği sorulmaktadır. Beşinci alt test alışılmadık kullanımlar başlığıyla verilmektedir. Bu bölümde teneke kutuların değişik kullanım yolları sorulmaktadır. Sözel bölümün altıncı alt testinde teneke kutular hakkında ilgi çekici ve merak uyandırıcı değişik sorular sorulması istenmektedir. Sözel bölümün son alt testinde ise verilen hayali bir

durum karşısında “yaşam nasıl değiştirdi?” şeklinde bir soruya değişik cevaplar verilmesi istenilmektedir. Testin şekilsel bölümünde bulunan üç adet alt testte de yarım bırakılmış şekiller bulunmakta ve deneklerden bu şekillerin tamamlanarak bir hikaye anlatacak şekilde resimleştirilmesi, bu resmi anlatacak ilgi çekici bir de başlık konulması istenmektedir. Tüm alt testler belirlenmiş sınırlı süreler içinde gerçekleştirilmektedir.

Yaratıcı düşünce testinin sözel bölümünden Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik ve Sözel Orijinallik; şekilsel bölümünden ise Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanları elde edilmektedir.

Sözel Akıcılık: Sözel olarak fazla sayıda cevap üretebilme yeteneğini,

Sözel Esneklik: Verilen cevapların kaç farklı kategoride olduğunu,

Sözel Orijinallik: Verilen cevapların verilen diğer cevaplardan ayrılabilirliğini,

Şekilsel Akıcılık: Şekilsel olarak fazla sayıda alternatif üretebilme yeteneğini,

Şekilsel Orijinallik: Orijinalitesi olan, uzak çağrışım yoluyla verilebilen şekilsel cevapları,

Başlıkların Soyutluğu: Şekilsel bölümde resimlere verilen başlıkların ne kadar soyut olduğunu,

Zenginleştirme: Ayrıntılayabilme ve süsleyebilme yeteneğini,

Erken Kapamaya Direnç: Şekilsel olarak verilen sınırlar ötesini düşünebilme yeteneğini ifade eder.

Yaratıcı Kuvvetler Listesi: Toplam 13 tür puanın bileşkesinden oluşan bir puan türüdür. Şekilsel bölümde bulunan duygusal ifadeler, çizgilerde ve başlıklarda hikaye anlatma, hareket ya da faaliyet, başlıkların açıklayıcılığı, tamamlanmamış şekillerin birleştirilmesi, tamamlanmamış çizgilerin sentezi, alışılmadık görselleştirme, içsel görselleştirme, sınırları uzatma veya geçme, çizgilerde ve isimde mizah, hayal gücü zenginliği, hayalgücünün renkliliği ve fantezi ifadelerinin (mitoloji, hikayeler, bilim, roman) puanlarının toplamından elde edilmektedir.

Şekilsel Yaratıcılık Toplamı ise şekilsel bölüm alt puanlarının belirli yüzdelerinden oluşmaktadır.

Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları:

Torrance yaratıcı düşünce yeteneği testinin puanlanması, testteki sorulara verilen cevapların farklı olabilmesinden dolayı şüphe uyandırabilmektedir. Torrance, puanlamanın güvenilirliğini ölçmek için iki grup puanlayıcıdan bir gruba yalnızca puanlama kitapçığı vermiş, diğer gruba da puanlama eğitimi vermiştir. Puanlama eğitimi alan ve kitapçık yoluyla puanlama yapan grupların puanlamaları arasında farklılık bulunamamıştır. (Torrance, 1974:19; akt:Aslan 1999)

Güvenirlik çalışması kapsamında AB/BA formlarındaki tüm testler dördüncü, beşinci ve altıncı sınıftan 118 kişiye uygulanarak devamlılık katsayıları elde edilmiştir. Bu uygulamalardaki en düşük korelasyon katsayısı (0.50) ile şekilsel akıcılığa, en yüksek katsayı sözel akıcılığa (0.93) aittir (Torrance, 1974:19; akt:Aslan:1999).

Geçerlik çalışmaları kapsamında teorik kıyaslamaların geniş bir literatür karşılaştırılmasının dışında yaratıcı olan ve olmayanların kişilik özelliklerinin karşılaştırılması (Weisberg ve Springer, 1961; Torrance, 1962); katılık ve yaratıcılık arasındaki ilişkinin yaratıcı olan ve olmayanlarda karşılaştırılması (Fleming ve Weintraub,1962) Orijinal düşünme açısından yaratıcı olan ve olmayanların karşılaştırılması (Yamamoto,1963), oyun kalitesindeki farklılık ile esneklik, akıcılık ve orijinallik puanlarının karşılaştırılması (Lieberman,1965) yapılmıştır. Ayrıca Long, Henderson ve Ziller(1965)'in uyumsuzlukla birleşen sosyal reaksiyonun benlik algısını negatif olarak etkileyeceği yolundaki hipotezle yola çıkarak gerçekleştirdikleri çalışma, Long ve Henderson(1964)'nın üst düzey yaratıcıların belirsizlik durumlarına ve Erken Kapamaya daha dirençli olacakları yolundaki hipotezlerinin araştırması, Torrance(1963)'in üst düzey yaratıcı çocukların sosyal etkileşimlerini araştırması, yaratıcı düşünen ve düşünmeyen satış elemanları ile yapılan çalışmalar gibi pek çok farklı çalışma yolu ile testin yapı, kriter ve mevcut durum geçerlikleri yordama geçerliği analizleri gerçekleştirilmiştir. Bütün bu çok yönlü analizler orijinal testin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamlaştırmıştır (Torrance, 1974:22; akt:Aslan, 1999).

TYDT'nin aynı gruba İngilizce ve Türkçe formunun uygulanması ile elde edilen puanlar arasındaki korelasyon katsayıları alt testlerinin tümü için $p < 0.01$ düzeyinde anlamlıdır. En düşük korelasyon katsayısı şekilsel kısımda Başlıkların Soyutluğuna

($r=0.50$), en yüksek katsayı ise, Erken Kapamaya Direnç puan türü için ($r=0.96$) elde edilmiştir (Aslan, 1999). İngilizce ve Türkçe formlardan alınan puanların farklılığı t testi ile sınındığında ise, yaratıcı düşünce yeteneğinin tüm alt puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamadığı görülmüştür.

Sözel yaratıcılık için okul öncesi yaş gurubu hariç diğer yaş guruplarının puanlarıyla Spearman Brown, Guttman ve Cronbach Alfa teknikleri uygulanarak elde edilen iç tutarlılık analizlerinde ($r=0.56$) ile ($r=0.89$) arasında korelasyon katsayıları elde edilmiştir. Okul öncesi grubu okuma yazma bilmediğinden anaokulu yaş grubu için sözel test uygulanmamış, şekilsel yaratıcılık güvenilirlik katsayıları elde edilmiştir. Grubun en düşük puanı Başlıkların Soyutluğu ($r=0.50$), en yüksek puan ortalaması ise Erken Kapamaya Direnç ($r=0.96$) puanlarına aittir. Sonuç olarak, testin tüm yaş gurupları ve tüm puan türleri için güvenilir olduğu görülmüştür (Aslan, 1999).

İç geçerlik için tüm yaş gurupları için madde toplam (Item-total), madde hariç (Item-remainder) ve madde ayırdediciliği analizleri gerçekleştirilmiştir. İlkokul (N=144), lise (N=116) ve üniversite (N=248) yaş guruplarına ait sözel yaratıcılık testinin yedi alt testi için analizler gerçekleştirilmiştir. İtem-total ve item-remainder analizlerinde tüm yaş gurupları ve sözel yaratıcılık testinin tüm puan türleri için $p<0.01$ seviyesinde anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Şekilsel yaratıcılık testi içinde okulöncesi yaş grubu da örnekleme dahil edilerek item-total ve item-remainder analizleri yapılmıştır. Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç puan türleri için şekilsel teste ait üç alt test için tüm yaş gurupları için $p<.01$ seviyesinde anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Her yaş grubu için sıralanmış puanlardan elde edilen üst %25'lik puan grubu ile alt %25'lik puan gurupları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi yapılmıştır. İlkokul Sözel yaratıcılık (üst çeyrek N=39, alt çeyrek N=39), akıcılık esneklik ve orijinallik puan türleri için, yedi alt testin tümünde $p<0.01$ düzeyinde anlamlı; lise yaş grubu sözel yaratıcılık (üst çeyrek N=31,alt çeyrek N=31) akıcılık, esneklik ve orijinallik puan türleri için tüm alt testler bazında $p<0.01$ seviyesinde anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Şekilsel yaratıcılık testi içinde yinelenen madde ayırdediciliği analizlerinde anaokulu için (üst çeyrek N=62, alt çeyrek N=62) ve diğer yaş guruplarındaki denek sayıları aynı olmak koşulu ile şekilsel akıcılık, şekilsel orijinallik, başlıkların soyutluğu, zenginleştirme ve erken kapamaya direnç puan türleri için ve üç alt şekilsel yaratıcılık testi için ilişkisiz grup

t testi sonucuna göre $p < .01$ seviyesinde anlamlı farklılık elde edilmiştir. Bu üç farklı analiz sonucu birlikte değerlendirilerek TYDT Türkçe formu sözel ve şekilsel yaratıcılık alt testlerinin beklenen yaratıcı düşünce boyutlarını ölçtüğü kararına varılmıştır (Aslan, 1999).

4. Veri Çözümleme Teknikleri

GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ÖYS ve Yaratıcı Düşünce Puanları arasındaki ilişki, Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı ile bulunmuştur.

GSEB MEABD OYS puanı	- Sözel yaratıcılık puanı	→	r_1
Solfej Sınav puanı	- Sözel yaratıcılık puanı	→	r_2
Çalgı Performansı puanı	- Sözel yaratıcılık puanı	→	r_3
Şarkı Söyleme puanı	- Sözel yaratıcılık puanı	→	r_4
GSEB MEABD OYS puanı	- Şekilsel yaratıcılık puanı	→	r_5
Solfej Sınav puanı	- Şekilsel yaratıcılık puanı	→	r_6
Çalgı Performansı puanı	- Şekilsel yaratıcılık puanı	→	r_7
Şarkı Söyleme puanı	- Şekilsel yaratıcılık puanı	→	r_8

Cinsiyet değişkenine göre yaratıcı düşünce yeteneği ve ÖYS sonuçlarını karşılaştırmak üzere, iki ilişkisiz değişken arasında Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı ve ilişkisiz grup “t” testi tekniği kullanılmıştır.

GSEB MEABD birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri arasında yaratıcı düşünce yetenekleri açısından farklılığı sınamak ve farklı sosyo kültürel düzeylerdeki deneklerin yaratıcı düşünce yetenekleri puan ortalamaları arasındaki farklılığı sınamak üzere ilişkisiz grup “t” testi, Mann Whitney U testi, Kruskal-Wallis testi teknikleri kullanılmıştır..

IV. BULGULAR

Bu araştırma, yaratıcılık ile müzik yeteneği arasında ilişki olup olmadığı sorusundan hareketle, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin bölüme girişte aldıkları özel yetenek sınav puanları ile Torrance Yaratıcı Düşünce Testinden alınan puanlar arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada Marmara, Uludağ ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitelerinin Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında birinci ve dördüncü sınıflarından toplam 134 kişiye ulaşılmış ve bu öğrencilere Torrance (Sözel ve Şekilsel B Formları) Yaratıcılık Testi uygulanmıştır. Uygulanan testlerin Sözel bölümlerinden Sözel Akıcılık (SA), Sözel Esneklik (SE), Sözel Orijinallik (SO) puanları ve Şekilsel bölümlerinden Şekilsel Akıcılık (ŞA), Şekilsel Orijinallik (ŞO), Başlıkların Soyutluğu (BS), Zenginleştirme (Z), Erken Kapamaya Direnç (EKD), Yaratıcı Kuvvetler Listesi (YKL), Şekilsel Yaratıcılık Toplamı (ŞYT) alt puanları elde edilmiştir.

Müzik Yeteneği Puanlarının elde edilmesi için adı geçen üniversitelerin Güzel Sanatlar Eğitimi bölümlerinden Solfej, Çalgı, Söyleme ve Özel Yetenek Sınavı (Genel Müzik Yeteneği) alt puanları elde edilmiştir.

Bazı öğrencilerin Müzik Yeteneği puanlarının elde edilememiş olması ve bazı anketlerin de değerlendirmeye alınamamasından veri kaybı olmuştur. Bu sebepten dolayı her bir alt problemin (amacın) çözümü için farklı sayıda veriye ulaşılmıştır. Yaratıcı Düşünce Yetenekleri ve Müzikal Yetenekler ilişkisi için, dördüncü sınıfların yaratıcı düşünce yeteneğine aradan geçen dört senelik eğitimin etkisinin olacağı düşünüldükçe, yalnızca birinci sınıflardan elenerek elde edilen 50 adet öğrenciye ilişkin veri kullanılmıştır. Birinci ve dördüncü sınıfların yaratıcılık puanlarının farklılığını sınamak için 134 adet verinin tamamı kullanılmıştır. Cinsiyete göre yaratıcılık puanlarının

farklılığını sınamak için 119, cinsiyete göre müzikal yetenek puanlarının farklılığını sınamak üzere ise birinci sınıfların müzikal yetenek puanlarını içeren 50 adet veri kullanılmıştır. Anketlerle işlem yapmayı gerektiren sosyo kültürel ve ekonomik değişkenlere göre yaratıcılık puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını sınamak üzere 119 adet öğrenciye ait veriler kullanılmıştır.

Uygulanan ankette yer alan yardımcı dal türü ve mezun olunan lisedeki bölüm türüne yönelik sorulara verilen cevaplar güvenilir bulunmadığından değerlendirme dışı bırakılmıştır. Sözü geçen üniversitelerden elde edilen puanların ortalama, standart sapma ve standart hata değerleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 3: Örneklem Grubunun Tamamına Ait Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanlarının Tanımlayıcı Değerleri

<i>Alt Puanlar</i>	\bar{x} (n=134)	SS	SH	Varyans	Skewness (SS=0.21)	Kurtosis (SS=0.42)
SA	44.32	1.46	16.96	287.69	1.27	2.93
SE	26.88	0.70	8.09	65.44	0.70	1.03
SO	33.29	1.56	18.08	327.03	1.18	2.15
ŞA	27.75	1.01	11.70	137.02	0.06	-0.95
ŞO	11.95	0.56	6.51	42.36	0.59	-0.06
BS	7.38	0.41	4.72	22.30	1.04	2.37
Z	9.69	0.36	4.17	17.37	0.78	-0.58
EKD	1.26	0.16	1.86	3.47	1.86	3.91
YKL	17.17	0.78	9.05	81.92	0.95	1.03
ŞYT	28.78	1.03	11.98	143.58	0.65	0.49

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Örneklem grubunun Yaratıcı Düşünce Yeteneği puanları içinde en yüksek ortalama $\bar{x}=44.32$ ile Sözel Akıcılık puanlarında, en düşük ortalama ise $\bar{x}=1.26$ ile Erken Kapamaya Direnç puanlarında elde edilmiştir. Sözel Yaratıcılık puanlarının genel olarak Şekilsel Yaratıcılık puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Örneklem grubunun

Sözel Yaratıcı Düşünce Yeteneklerinin, Şekilsel Yaratıcı Düşünce Yeteneklerinden daha iyi seviyede olduğu söylenebilir.

Tablo 4: Türkiye'deki Üniversite Grubu Öğrencilerinin Torrance Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanlarının Tanımlayıcı Değerleri⁷

<i>Alt Puanlar</i>	\bar{x} (n=248)	<i>SS</i>
SA	53.52	18.62
SE	27.60	8.33
SO	37.22	21.95
ŞA	17.56	6.36
ŞO	11.64	5.03
BS	6.36	5.61
Z	9.75	4.19
EKD	1.70	2.61

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu ve Zenginleştirme puan ortalamaları Türkiye üniversite grubu öğrencilerinin puan ortalamalarından yüksek bulunmuştur. Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik ve Erken Kapamaya Direnç puan ortalamaları bakımından Türkiye üniversite grubu, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden daha yüksek ortalamalara sahiptir.

⁷ Türkiye üniversite grubu öğrencilerinin tanımlayıcı değerleri Aslan'ın 1999 Goerge Town çalışmasında kullandığı grupların puanlarından elde edilmiştir. Ancak Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarına ulaşamamıştır.

Tablo 5: Birinci ve Dördüncü Sınıfların Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanlarının Tanımlayıcı Değerleri

<i>Alt Puanlar</i>	<i>Sınıf</i>	<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>SH</i>
SA	1	71	47.96	18.20	2.16
	4	63	40.22	14.53	1.83
SE	1	71	29.21	8.30	0.98
	4	63	24.25	7.02	0.88
SO	1	71	36.42	19.17	2.27
	4	63	29.76	16.21	2.04
ŞA	1	71	29.27	11.39	1.35
	4	63	26.03	11.91	1.50
ŞO	1	71	11.46	5.90	0.70
	4	63	12.51	7.14	0.90
BS	1	71	7.98	5.34	0.63
	4	63	6.70	3.84	0.48
Z	1	71	9.82	4.26	0.51
	4	63	9.55	4.09	0.51
EKD	1	71	1.28	2.05	0.24
	4	63	1.24	1.64	0.21
YKL	1	71	17.51	9.47	1.12
	4	63	16.80	8.62	1.08
ŞYT	1	71	29.47	12.11	1.44
	4	63	28.00	11.89	1.50

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Birinci sınıfların Sözel yaratıcı düşünce yeteneği puanlarında en yüksek ortalama $\bar{x}=47.96$ ile Sözel Akıcılık Puanlarında, Şekilsel yaratıcı düşünce yeteneği puanlarında en yüksek ortalama $\bar{x}=29.47$ ile Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında, en düşük yaratıcı düşünce yeteneği puan ortalaması ise $\bar{x}=1.28$ ile Şekilsel yaratıcılık alt puanlarından Erken

Kapamaya Direnç puanlarından elde edilmiştir. Dördüncü sınıfların Sözel yaratıcı düşünce yeteneği puanlarında en yüksek ortalama $\bar{x}=40.22$ ile Sözel Akıcılık Puanlarında, Şekilsel yaratıcı düşünce yeteneği puanlarında en yüksek ortalama $\bar{x}=28.00$ ile Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında, en düşük yaratıcı düşünce yeteneği puan ortalaması ise $\bar{x}=1.24$ ile Şekilsel yaratıcılık alt puanlarından Erken Kapamaya Direnç puanlarından elde edilmiştir. Müzik bölümü öğrencileri daha çok sözel olarak fazla sayıda alternatif cevap üretebilme yeteneğine sahiptir.

Her iki sınıfın da sözel yaratıcılık puanlarının şekilsel yaratıcılık puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Müzisyenlerin sözel yaratıcılıklarının şekilsel yaratıcılıklarından daha yüksek düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

Alt problemlerde (amaçlarda) de ifade edildiği gibi, veri çözümleme yöntemlerinin bir kısmı müzikal yetenekler ve yaratıcı düşünce yetenekleri arasındaki ilişkiyi (veya ilişkisiz olma durumunu) ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu amaca yönelik olarak kullanılan tanımlayıcı değerler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Müzikal Yetenek ve Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanlarının İlişkisi İçin Kullanılan Birinci Sınıfta Okuyan Öğrencilerin İlgili Puanlarının Tanımlayıcı Değerleri

<i>Alt Puanlar</i>	<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>
SA	50	45.94	17.86
SE	50	28.94	8.33
SO	50	33.20	17.63
ŞA	50	29.26	11.23
ŞO	50	11.48	5.90
BS	50	6.22	4.15
Z	50	7.58	2.07
EKD	50	0.88	2.06
YKL	50	17.40	10.08
ŞYT	50	28.48	12.27
ÖYS	50	62.15	14.54
SOL	50	62.93	21.60
ÇAL	50	60.64	27.11
SÖY	50	51.82	25.67

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı
ÖYS: Özel Yetenek Sınav Puanı, SOL: Solfej Puanı, ÇAL: Çalgı Performansı Puanı, SOY: Şarkı Söyleme Puanı

50 kişilik birinci sınıf öğrencilerinden oluşan örneklem grubunun müzikal yetenek ve yaratıcı düşünce yeteneği tanımlayıcı değerleri içinde Sözel Yaratıcılık bakımından en yüksek puan ortalaması $\bar{x}=45.94$ ile Sözel Akıcılık puanlarında, en düşük puan ortalaması $\bar{x}=28.94$ ile Sözel Esneklik puanlarında; Şekilsel Yaratıcılık bakımından en yüksek puan ortalaması $\bar{x}=29.26$ ile Şekilsel Akıcılık puanlarında, en düşük puan ortalaması ise $\bar{x}=0.88$ ile Erken Kapamaya Direnç puanlarında görülmektedir. Müzik yeteneği puanları içinde en yüksek ortalama $\bar{x}=60.93$ ile Solfej puanlarında, en düşük ortalama ise $\bar{x}=51.82$ ile Şarkı Söyleme puanlarında bulunmuştur. Örneklem grubunun Solfej puanlarının ortalamasının yüksek oluşu bu öğrencilerin duydukları sesleri yorumlama, verebilme,

ritmik ve ezgisel hafızaları ve çokses işitme yeteneklerinin diğer müzik yeteneklerine kıyasla daha iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

Sözel akıcılık puan ortalamalarının diğer puan ortalamalarından yüksek oluşu, örneklem grubunun sözel anlamda fikir üretebilme yeteneklerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Erken kapamaya direnç puan ortalamalarının diğer puan ortalmalarından düşük oluşu ise bu grubun şekilsel olarak çizilen sınırların ötesini düşünme yeteneklerinin diğer şekilsel yaratıcı yeteneklerinden daha alt düzeyde olduğunu göstermektedir.

Şarkı Söyleme puan ortalamasının düşük oluşu şarkı söylemeye olan ilgisizliği ve konuşma kültürümüzün, şan bakımından ne kadar yanlış konuşma ve şarkı söyleme tekniklerine neden olduğunun bir göstergesi sayılabilir.

Alt problem 5'e göre, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı düşünce yetenekleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını araştırmak üzere ilişkisiz grup t testi kullanılmıştır.

Tablo 7: Örneklem Grubunun Tamamının Cinsiyete Göre Frekans Dağılımı

<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kız	72	60.5
Erkek	47	39.5
<i>Toplam</i>	119	100

Toplam 119 kişiden oluşan örneklem grubunun 72'si kız ve 47'si erkektir. Örneklem grubunun çoğunluğunu %60.5 oranla kızlar oluşturmaktadır.

Alt problem 6'ya göre, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin Yaratıcı Düşünce Yeteneği puanları cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak üzere ilişkisiz grup t testi kullanılmıştır.

Tablo 8: Birinci Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Frekans Dağılımı

<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kız	29	58
Erkek	21	42
<i>Toplam</i>	119	100

Alt Problem 7'ye göre, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine bölüme girişte yapılan Özel Yetenek Sınavı sonuçları cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığını araştırmak üzere Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Alt problem 8'de Farklı sosyo ekonomik ve kültürel duruma göre öğrencilerin Yararıcı Düşünce Yeteneğinin farklılaşp farklılaşmadığı sorgulanmaktadır. Geliştirilen anketle, birinci ve dördüncü sınıftaki öğrencilerin eğitim düzeyi (mezun olunan okul türü), müziğe olan ilgi ve yakınlık (anadal bilgisi, ailede müzikle uğraşan başka kimse olup olmadığı, dinlenen müzik türleri, ailenin dinlediği müzik türleri), aile ile ilgili bilgiler (anne ve babanın eğitim düzeyi, mesleği, ailenin gelir düzeyi, kardeş sayısı, anne ve babanın özlük ve yaşam durumu, ailenin çocuk yetiştirme tutumu ve çocuklarına fikir desteği durumu), çevre ile ilgili bilgiler (ikamet edilen yer türü, bilgisayar ve internet erişimi), kitap ve mesleki dergi okuma ilgisi hakkında veriler elde edilmiştir. Anketlerin değerlendirme koşulları sağlayanları ayrıldıktan sonra geriye kalan 119 adet ankette elde edilen veriler değerlendirmeye alınmıştır. Örneklem grubunun tamamını niteleyen bu veriler aşağıdaki gibidir:

Tablo 9: Örneklem Grubunun Tamamının Mezun Olunan Okul Türüne Göre Frekans Dağılımı

<i>Okul Türü</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Genel Lise	49	41.2
Güzel Sanatlar	49	41.2
Meslek Lisesi	12	10.1
Kolej	9	7.6
<i>Toplam</i>	119	100

Toplam 119 kişiden oluşan örneklem grubunun en yüksek yüzdesini Genel Lise ve Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi %41.2'lik eşit bir oranla, en düşük yüzdesini ise %7.6'lık bir oranla Kolej mezunları oluşturmuştur.

Genel Lise ve Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunlarının oranları eşit olduğu görülmektedir. Bu iki grubun eşit frekansa sahip oluşu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi çıkışlı öğrencilere giriş sınavlarında ortaöğretim başarı puanlarının ağırlığı bakımından ayrıcalık tanındığı tartışmasına ışık tutabilecek bir niteliktedir. Genel Lise mezunu öğrenciler için de ÖSYM'nin uyguladığı öğrenci seçme sınavının ağırlığı fazla tutulmaktadır. Böylece farklı okullardan mezun öğrencilerin kazanma şansları eşitlenmektedir. Bu araştırma bulguları da diğer lise türlerinden mezun öğrenciler ile anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu öğrencilerin Müzik Eğitimi Anabilim Dalı giriş sınavlarında eşit kazanma şansına sahip olduklarını göstermektedir.

Tablo 10: Örneklem Grubunun Tamamının Anadal Türüne Göre Frekans Dağılımı

<i>Anadal Türü</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Piyano	7	5.9
Yaylı Çalgılar	58	48.7
Üflemeli Çalgılar	13	10.9
Gitar	19	16.0
Şan	22	18.5
<i>Toplam</i>	119	100

119 kişilik örneklem grubunda en büyük yüzdeyi yaylı çalgı çalanlar (%48.7), en düşük yüzdeyi piyanistler (%5.9) oluşturmaktadır.

Tablo 11: Örneklem Grubunun Tamamında Ailenin Müzikle Uğraşısına Göre Frekans Dağılımı

<i>Müzik uğraşısı</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet	50	42.0
Hayır	69	58.0
<i>Toplam</i>	119	100

Örneklem grubunda ailesinde müzikle uğraşan başka bir birey olmayan grup, %58 oran ile grubun çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin ailelerinin müzik konusunda daha açık ve çocuklarının meslek seçiminde çocuklarının kararına diğer ailelere göre daha saygılı kişiler olduğunu da düşünerek, çocukları müzikle uğraşan bu ailelerde dahi müzik uğraşının yaygın olmadığı görülmektedir.

Bireyi kültürel olarak yönlendirdiği düşünülen ailede müzikle uğraşma gibi, bireyin ve ailesinin dinlediği müzik türlerinin de yaratıcılık üzerindeki etkisinin araştırılması düşünülmüştür.

Tablo 12: Örneklem Grubunun Tamamının Dinlenen Müzik Türüne Göre Frekans Dağılımı

<i>Müzik Türü</i>	<i>f</i> (<i>n=119</i>)	<i>%</i>
Türk Sanat Müz.	16	13.4
Türk Halk Müz.	34	28.5
Türk Hafif Müz.	11	9.2
Arabesk	3	2.5
Klasik Batı Müz.	72	60.5
Pop Müz.	41	34.4
Etnik	22	18.4
Jazz	36	30.2
Diğer	10	8.4

Örneklem grubundaki öğrencilerin büyük çoğunluğu Klasik Batı Müziği dinlenmektedir. En az dinlenen müzik türü ise Arabesk'tir. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nın öğrencilerin dinlediği müzikler konusunda yönlendirici olabildiğini söyleyebiliriz.

Farklı müzik türlerini dinleme veya dinlememe durumuna göre yaratıcı düşünce yeteneğinin farklılığını sınamak üzere ilişkisiz grup t testi ve Mann Whitney U testi teknikleri kullanılmıştır.

Tablo 13: Örneklem Grubunun Tamamının Ailede Dinlenen Müzik Türüne Göre Frekans Dağılımı

<i>Müzik Türü</i>	<i>f</i> (<i>n=119</i>)	<i>%</i>
Türk Sanat Müz.	54	45.4
Türk Halk Müz.	45	37.8
Türk Hafif Müz.	15	12.6
Arabesk	4	3.3
Klasik Batı Müz.	24	20.1
Pop Müz.	27	22.6
Etnik	6	5.0
Jazz	6	5.0

Bu oranlar içinde ailede en çok dinlenen müzik türleri olarak öncelikle Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği olarak görülmektedir. Ancak Klasik Batı Müziğinin bu ailelerce dinlenme oranı da %20.1 gibi küçümsenmeyecek bir orandadır. Ailelerin Klasik Batı müziği dinlemelerine Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencisi olan çocuklarının etkisi olabilir. Ailelerce en az dinlenen müzik türü ise %3.3 ile arabesk'tir.

Ailenin farklı müzik türlerini dinleme veya dinlememe durumuna göre yaratıcı düşünce yeteneğinin farklılığını sınamak üzere ilişkisiz grup t testi ve Mann Whitney U testi teknikleri kullanılmıştır.

Tablo 14: Örneklem Grubunun Tamamının Ailenin Eğitim Durumuna Göre Frekans Dağılımı

<i>Eğitim Durumu</i>	<i>f</i>		<i>%</i>	
	<i>Anne</i>	<i>Baba</i>	<i>Anne</i>	<i>Baba</i>
İlkokul veya mezun değil	26	16	21.8	13.4
Ortaokul	15	12	12.6	10.1
Lise	40	41	33.6	34.5
Üniversite	38	45	31.9	37.8
Lisansüstü	0	5	0.0	4.2
<i>Toplam</i>	119		100	

Örneklem grubundaki öğrencilerin anne eğitim düzeyleri içinde en düşük oran %15 ile ortaokul, baba eğitim düzeyleri içinde en düşük oran %4.2 ile lisansüstü programlardadır. Anne eğitim düzeyleri içinde en büyük oran %33.6 ile lisede ve baba eğitim düzeyleri içinde ise en büyük oran %37.8 ile üniversitededir. Hem anne hem de baba eğitim düzeyleri içinde en büyük oranlar üniversite ve lise mezunlarındadır.

Anne ve Babanın eğitim düzeylerine göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını sınamak üzere Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

Tablo 15: Örneklem Grubunun Tamamının Ailenin Meslek Durumuna Göre Frekans Dağılımı

<i>Meslek Türü</i>	<i>f</i>		<i>%</i>	
	<i>Anne</i>	<i>Baba</i>	<i>Anne</i>	<i>Baba</i>
Devlet Memuru	8	12	6.7	10.1
Özel Sektörde Memur	7	19	5.9	16
Yönetici	2	14	1.7	11.8
Öğretmen	24	12	20.2	10.1
Asker	0	10	0.0	8.4
Ticaret	1	7	0.8	5.9
Serbest Meslek	7	24	5.9	20.2
Sağlık Sektörü	4	1	3.4	0.8
Emekli	8	20	6.7	16.8
Ev Hanımı	57	-	47.9	-
<i>Toplam</i>	119		100	

Örneklem grubundaki öğrencilerin annelerinin büyük bir çoğunluğu (%47.9) ev hanımıdır. Mesleği askerlik olan anne bulunmamıştır ve anne meslekleri içinde büyük oran (%20.2) öğretmenlikte, en düşük oran (%0.8) ticarettedir. Yöneticilik (%1.7) ve sağlık sektörü (%3.4) meslekleri de anne meslekleri içinde düşük oranlara sahiptir. Baba meslekleri içinde en büyük oran (%20.2) serbest meslekte, en düşük oranlar ise sağlık sektörü (%0.8) ve ticarettedir (%5.9).

Anne ve Babanın mesleklerine göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını sınamak üzere Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

Tablo 16: Örneklem Grubunun Tamamının İkamet Durumuna Göre Frekans Dağılımı

<i>İkamet Türü</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Aile yanında	62	52.1
Akraba yanında	2	1.7
Evde	38	31.9
Yurtta	14	11.8
Evli	3	2.5
<i>Toplam</i>	119	100

Örneklem grubundaki öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ailelerinin yanında kalmaktadır. Akraba yanında kalma oranı ise diğer gruplara göre çok düşüktür.

İkamet durumuna göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını sınamak üzere Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Akraba yanında kalan grup, sayıca çok az olmaları nedeni ile, ikamet durumuna göre yaratıcılık puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis testine dahil edilmemiştir.

Tablo 17: Örneklem Grubunun Tamamının Ailedeki Toplam Çocuk Sayısına Göre Frekans Dağılımı

<i>Çocuk sayısı</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Tek çocuk	9	7.6
2 çocuk	78	65.5
3 çocuk	19	16.0
4 veya daha fazla	13	10.9
<i>Toplam</i>	119	100

Örneklem grubunda en fazla oranın 2 çocuklu, en az oranın ise 5 ve daha fazla çocuk sahibi olan ailelerde olduğu görülmüştür.

Kardeş sayısına göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği puanlarının farklılığını sınamak üzere Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

Tablo 18: Örneklem Grubunun Tamamının Ailenin Oturduğu Ev Mülkiyet Durumuna Göre Frekans Dağılımı

<i>Mülkiyet</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kendilerine ait	83	69.7
Kendilerine ait değil	36	30.3
<i>Toplam</i>	119	100

Örneklem grubunun çoğunluğunun (yaklaşık %70'inin) oturdukları evin mülkiyetinin kendilerine ait olduğu saptanmıştır.

Ailenin oturduğu evin mülkiyet durumuna göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını sınamak üzere ilişkisiz grup t testi kullanılmıştır.

Tablo 19: Örneklem Grubunun Tamamının Anne ve Babanın Birliktelik Durumuna Göre Frekans Dağılımı

<i>Ana-Baba</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Birlikte	101	84.9
Ayrı	18	15.1
<i>Toplam</i>	119	100

119 kişilik örneklem grubunda 101 kişinin anne ve babası birlikte yaşamakta ve 18 kişinin ise anne ve babası ayrıdır. Anne ve babası birlikte olanların oranı %84.9, ayrı olanların oranı 15.1'dir. Örneklemdeki öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun anne ve babası birlikte yaşamaktadır.

Anne ve babanın birliktelik durumuna göre yaratıcılık puanları arasında farklılık olup olmadığını sınamak üzere Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 20: Örneklem Grubunun Tamamının Ailelerinin Hayatta Olma Durumuna Göre Frekans Dağılımı

<i>Ana-Baba</i>	<i>f</i>		<i>%</i>	
	<i>Anne</i>	<i>Baba</i>	<i>Anne</i>	<i>Baba</i>
Hayatta	114	113	95.8	95.0
Vefat etmiş	5	6	4.2	5.0
<i>Toplam</i>	119		100	

119 kişilik örneklem grubunda 114 kişinin annesi hayatta, 5 kişinin vefat etmiş; 113 kişinin babası hayatta ve 6 kişinin vefat etmiştir. Annesi hayatta olanların oranı %95.8, vefat etmiş olanların oranı %4.2; babası hayatta olanların oranı %95 ve vefat edenlerin oranı %5'tir. Büyük bir çoğunluğun anne ve babaları hayattadır.

Anne ve babanın yaşam durumuna göre yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında farklılık olup olmadığını sınamak üzere Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 21: Örneklem Grubunun Tamamının Ailenin Özlük Durumuna Göre Frekans Dağılımı

<i>Ana-Baba</i>	<i>f</i>		<i>%</i>	
	<i>Anne</i>	<i>Baba</i>	<i>Anne</i>	<i>Baba</i>
Öz	118	118	99.2	99.2
Üvey	1	1	0.8	0.8
<i>Toplam</i>	119		100	

Annesi öz olanlar ve babası öz olanlar, %99.2'lik oranlarla örneklem grubunun çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bu değişkene göre annesi ve babası üvey olanlarının sayısının çok az oluşu nedeni ile yaratıcılık puanları arasında karşılaştırma yapılamamaktadır.

Tablo 22: Örneklem Grubunun Tamamının Bilgisayar Sahipliği Durumuna Göre Frekans Dağılımı

<i>Bilgisayar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Var	42	35.3
Yok	77	64.7
<i>Toplam</i>	119	100

119 kişilik örneklem grubunda 42 kişinin evinde bilgisayarı var, 77 kişinin ise evinde bilgisayarı yoktur. Evinde bilgisayar olanların oranı %35.3, evinde bilgisayar olmayanların oranı %64.7'dir. Örneklem grubunun büyük bir çoğunluğu bilgisayar sahibi değildir.

Bilgisayar sahipliği durumuna göre yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında farklılık olup olmadığını sınamak üzere ilişkisiz grup t testi kullanılmıştır.

Tablo 23: Örneklem Grubunun Tamamının Evden İnternete Ulaşım Durumuna Göre Frekans Dağılımı

<i>İnternet Erişimi</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Var	38	31.9
Yok	81	68.1
<i>Toplam</i>	119	100

Örneklem grubunun büyük bir çoğunluğunun evinden internet ulaşımına sahip olmadığı gözlenmektedir. Evde internet erişimi sahibi olma durumuna göre yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında farklılık olup olmadığını sınamak üzere ilişkisiz grup t testi kullanılmıştır.

Tablo 24: Örneklem Grubunun Tamamının Çalışma Durumuna Göre Frekans Dağılımı

<i>Kişinin çalışma durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Çalışıyor	27	22.7
Çalışmıyor	92	77.3
<i>Toplam</i>	119	100

Örneklem grubundaki öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun herhangi bir işte çalışmadığı gözlenmekle birlikte yaklaşık %23 kadar öğrencinin de gelir elde ettiği gözlenmiştir.

Bir işte çalışma durumuna göre yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında farklılık olup olmadığını sınamak üzere Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 25: Örneklem Grubunun Tamamının Gelir Dağılımına Göre Frekans Dağılımı

<i>Gelir düzeyi</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Alt (- 750 milyon TL)	71	59.7
Orta (750 milyon - 1 milyar TL)	37	31.1
Üst (1.5 milyar TL -)	11	9.2
<i>Toplam</i>	119	100

Örneklem grubunun çoğunluğunu %59.7'lik oranla alt düzeyde gelire sahip aile çocukları oluşturmaktadır. Üst düzeyde gelire sahip aile çocuklar ise %9.2'lik oranla örneklem grubu içinde en küçük grubu oluşturmaktadır.

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyine göre yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında farklılık olup olmadığını sınamak üzere Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır.

Tablo 26: Örneklem Grubunun Tamamının Ailenin Çocuk Yetiştirme Tutumuna Göre Frekans Dağılımı

<i>Aile tutumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Baskıcı ve Otoriter	2	1.7
Aşırı koruyucu	18	15.1
Demokratik	93	78.2
Tutarsız	6	5.0
<i>Toplam</i>	119	100

Örneklem grubundaki öğrencilerce algılanan aile tutumlarına bakılacak olursa ailelerin büyük bir kısmının demokratik çocuk yetiştirme tutumuna sahip olduğu görülmektedir. Baskıcı ve otoriter çocuk yetiştirme tutumuna sahip ailelerin oranı ise en düşüktür.

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerce algılanan ailelerinin çocuk yetiştirme tutumuna göre yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında farklılık olup olmadığını sınamak üzere Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır.

Tablo 27: Örneklem Grubunun Tamamının Fikirlerin Aile Tarafından Desteklenmesine Göre Frekans Dağılımı

<i>Fikirleri</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Desteklenen	113	95.0
Desteklenmeyen	6	5.0
<i>Toplam</i>	119	100

119 kişilik örneklem grubunda 113 kişi fikirlerinin ailesi tarafından genellikle desteklendiğini, 6 kişi ise genellikle fikirleri için aileden destek bulamadığını belirtmiştir. Fikirleri ailesince desteklenenlerin oranı %95, desteklenmeyenlerin oranı ise %5'tir. Örneklem grubundaki öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun ailesi, fikirleri konusunda genellikle çocuklarını desteklemektedir.

Ailenin fikir desteği durumuna göre Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında farklılık bulunup bulunmadığını sınamak üzere Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 28: Örneklem Grubunun Tamamının Kitap Okuma Sıklığına Göre Frekans Dağılımı

<i>Kitap okuma sıklığı</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Ayda 1'den fazla	22	18.5
Ayda 1 tane	46	38.7
3 ayda 1 tane	22	18.5
6 ayda 1 tane	19	16.0
Hiç	10	8.4
<i>Toplam</i>	119	100

Örneklem grubundaki öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%38.7) ayda bir 1 tane kitap okumaktadır. Hiç kitap okumayan öğrencilerin örneklem grubu içinde oranı en düşüktür (%8.4).

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin kitap okuma sıklığına göre yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında farklılık olup olmadığını sınamak üzere Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır.

Tablo 29: Örneklem Grubunun Tamamının Mesleki Dergi veya Magazin Takip Etmesine Göre Frekans Dağılımı

<i>Mesleki dergi</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Takip eden	31	26.1
Takip etmeyen	88	73.9
<i>Toplam</i>	119	100

119 kişilik örneklem grubunda 31 kişi mesleki dergi veya magazinleri takip ettiğini, 88 kişi ise takip etmediğini belirtmiştir. Mesleki dergi veya magazin takip edenlerin oranı %26.1, etmeyenlerin oranı ise %73.9'dur. Örneklem grubundaki öğrencilerin büyük bir çoğunluğu meslekleri konusunda bir sürekli yayın organını takip etmemektedir.

Örnekleme grubundaki öğrencilerden mesleki bir dergi veya magazin takip edenler ve etmeyenlerin yaratıcılık puanları arasında farklılık olup olmadığını sınamak üzere ilişkisiz grup t testi kullanılmıştır.

Tablo 30: Örnekleme Grubundaki Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	<i>Okul Türü</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Ki Kare (sd=3)</i>	<i>p</i>
Z	Genel Lise	49	68.89	9.90	p<0.05
	Güzel Sanatlar	49	48.27		
	Meslek Lisesi	12	64.63		
	Kolej	9	69.33		
EKD	Genel Lise	49	64.44	9.57	p<0.05
	Güzel Sanatlar	49	52.31		
	Meslek Lisesi	12	54.83		
	Kolej	9	84.61		

Kısaltmalar: Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç

Örnekleme grubunda bulunan öğrencilerin mezun oldukları okul türlerine göre yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda Zenginleştirme ($\chi^2=9.90$, $p<0.05$) ve Erken Kapamaya Direnç ($\chi^2=9.57$, $p<0.05$) şekilsel yaratıcılık alt puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde bir farklılık bulunmuştur. Bu, bize okunan okul türünün bir fikri zenginleştirme, ayrıntılayabilme ve sınırları çizilmiş bir problemin veya değişkenlerin ötesinde düşünebilme yeteneğini etkilediğini göstermektedir.

Yaratıcı Düşünce yeteneği testinin Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Şekilsel Yaratıcılık Toplamı alt başlıklarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Okul türlerine göre Zenginleştirme ve Erken Kapamaya Direnç puanları arasındaki farklılığın yönünü saptamak amacıyla Genel Lise ve Güzel Sanatlar lisesi puanları arasında ilişkisiz grup t testi ve diğer puanlar arasında Mann Whitney u testi uygulanmıştır.

Tablo 31: Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Anadal Türüne Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	<i>Okul Türü</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Ki Kare (sd=4)</i>	<i>p</i>
Z	Piyano	7	34.14	10.40	p<0.05
	Yaylı Çalgılar	58	64.07		
	Üflemeli Çalgılar	13	40.00		
	Gitar	19	68.29		
	Şan	22	62.16		
EKD	Piyano	7	70.64	9.69	p<0.05
	Yaylı Çalgılar	58	54.71		
	Üflemeli Çalgılar	13	47.19		
	Gitar	19	75.84		
	Şan	22	64.45		
ŞYT	Piyano	7	33.79	11.55	p<0.05
	Yaylı Çalgılar	58	58.02		
	Üflemeli Çalgılar	13	46.00		
	Gitar	19	67.87		
	Şan	22	75.05		

Kısaltmalar: Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin anadal türlerine göre yaratıcılık puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak üzere Zenginleştirme ($\chi^2=10.40$, $p<0.05$), Erken Kapamaya Direnç ($\chi^2=9.69$, $p<0.05$) ve Şekilsel Yaratıcılık Toplamı ($\chi^2=11.55$, $p<0.05$) puanları arasında Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 32: Annenin Eğitim Düzeyine Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	<i>Eğitim Durumu</i>	<i>n</i>	<i>Sıralar Ortalaması</i>	<i>ki kare (sd=3)</i>	<i>p</i>
SA	--İlkokul	24	57.96	13.68	p<0.01
	Ortaokul	15	33.13		
	Lise	40	62.21		
	Üniversite	38	71.20		
SE	-İlkokul	24	61.71	11.62	p<0.05
	Ortaokul	15	33.73		
	Lise	40	61.06		
	Üniversite	38	69.45		

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik

Örnekleme grubunda bulunan öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine göre Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda Sözel Akıcılık ($\chi^2=13.68$, $p<0.01$) ve Sözel Esneklik ($\chi^2=11.62$, $p<0.05$) yaratıcılık puanlarında farklılık bulunmuştur.

Örnekleme grubunda bulunan öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine göre Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Şekilsel Yaratıcılık Toplamı alt puanlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Anne eğitim düzeylerine göre hangi gruplar arasında farklılık bulunduğunu sınamak üzere ilişkisiz grup t testi ve Mann Whitney U testi teknikleri kullanılmıştır.

Örnekleme grubunda bulunan öğrencilerin babalarının eğitim düzeylerine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda ise Yaratıcı Düşünce yeteneği testinin Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Şekilsel Yaratıcılık Toplamı alt puanlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 33: Babanın Mesleğine Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	<i>Meslek türü</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>ki kare (sd=7)</i>	<i>P</i>
SA	Devlet Memuru	12	73.46	23.84	p<0.01
	Özel Sektörde Memur	19	86.71		
	Yönetici	14	63.04		
	Öğretmen	12	58.88		
	Asker	10	47.30		
	Ticaret	7	30.93		
	Serbest Meslek	24	47.69		
	Emekli	20	53.45		
SE	Devlet Memuru	12	72.21	15.52	p<0.05
	Özel Sektörde Memur	19	82.11		
	Yönetici	14	62.18		
	Öğretmen	12	57.08		
	Asker	10	51.25		
	Ticaret	7	42.50		
	Serbest Meslek	24	49.00		
	Emekli	20	52.65		
SO	Devlet Memuru	12	74.75	24.83	p<0.01
	Özel Sektörde Memur	19	83.16		
	Yönetici	14	66.00		
	Öğretmen	12	51.21		
	Asker	10	50.00		
	Ticaret	7	23.21		
	Serbest Meslek	24	46.58		
	Emekli	20	61.25		

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik

Örnekleme grubunda bulunan öğrencilerin babalarının mesleklerine göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda Sözel Akıcılık ($\chi^2=23.84$, $p<0.01$) ve Sözel Orijinallik ($\chi^2=24.83$, $p<0.01$) puanlarında 0.01 ve Sözel Esneklik ($\chi^2=15.52$, $p<0.05$) puanlarında ise 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmuştur.

Örnekleme grubunda bulunan öğrencilerin babalarının mesleklerine göre Yaratıcı Düşünce yeteneği testinin Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam alt başlıklarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Baba mesleklerine göre hangi gruplar arasında farklılık bulunduğunu sınamak üzere Mann Whitney U testi tekniği kullanılmıştır.

Örnekleme grubunda bulunan öğrencilerin annelerinin mesleklerine göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda Yaratıcı Düşünce yeteneği testinin Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 34: İkamet Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	<i>İkamet Türü</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Ki Kare (sd=3)</i>	<i>p</i>
BS	Aile yanında	62	55.77	8.92	p<0.05
	Evde	38	68.70		
	Yurtta	14	41.71		
	Evli	3	83.50		

Kısaltmalar: BS: Başlıkların Soyutluğu

Örnekleme grubunda bulunan öğrencilerin ikamet durumuna göre Yaratıcılık puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda Başlıkların Soyutluğu

puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2=8.92$, $p<0.05$). İkamet türüne göre Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında ise anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Başlıkların soyutluğu puanları bakımından ikamet durumuna göre hangi gruplar arasında farklılık bulunduğunu sınamak üzere ilişkisiz grup t testi ve Mann Whitney U testi teknikleri kullanılmıştır.

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin kerdeş sayısına göre Yaratıcı Düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam alt puanlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 35: Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Düzeyine Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	<i>Gelir düzeyi</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>ki kare (sd=2)</i>	<i>p</i>
SA	Alt	71	53.49	6.40	p<0.05
	Orta	37	68.62		
	Üst	11	73.00		

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyine göre yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında farklılık olup olmadığını sınamak üzere yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda Sözel Akıcılık puanlarında anlamlı farklılık bulunmuştur ($\chi^2=6.40$, $p<0.05$).

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyine göre Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu,

Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam alt puanlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Sözel Akıcılık puanlarında gelir düzeyine göre farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak üzere ilişkisiz grup t testi ve Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin ailelerinin çocuk yetiştirme tutumuna göre Yaratıcı Düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam alt puanlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin kitap okuma sıklığına göre yaratıcılık puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam alt puanlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 36: Birinci Ve Dördüncü Sınıfların Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	<i>SINIF</i>	<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>SH</i>	<i>t</i> (<i>sd=132</i>)	<i>p</i>
SA	1	71	47.96	18.20	2.16	2.70	p < 0.01
	4	63	40.22	14.53	1.83		
SE	1	71	29.21	8.30	0.98	3.71	p < 0.01
	4	63	24.25	7.02	0.88		
SO	1	71	36.42	19.17	2.27	2.16	p < 0.05
	4	63	29.76	16.21	2.04		
ŞA	1	71	29.27	11.39	1.35	1.61	--
	4	63	26.03	11.91	1.50		
ŞO	1	71	11.46	5.90	0.70	-0.93	--
	4	63	12.51	7.14	0.90		
BS	1	71	7.98	5.34	0.63	1.58	--
	4	63	6.70	3.84	0.48		
Z	1	71	9.82	4.26	0.51	0.37	--
	4	63	9.55	4.09	0.51		
EKD	1	71	1.28	2.05	0.24	0.13	--
	4	63	1.24	1.64	0.21		
YKL	1	71	17.51	9.47	1.12	0.45	--
	4	63	16.80	8.62	1.08		
ŞYT	1	71	29.47	12.11	1.44	0.71	--
	4	63	28.00	11.89	1.50		

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Birinci ve dördüncü sınıfların Yaratıcı Düşünce Yeteneği puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testine göre,

Sözel Akıcılık puan ortalamaları arasında birinci sınıflar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t=2.70$, $p<0.01$).

Sözel Esneklik puan ortalamaları arasında birinci sınıflar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t=3.71$, $p<0.01$).

Sözel Orijinallik puan ortalamaları arasında birinci sınıflar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t=2.16$, $p<0.05$).

Birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin Sözel Yaratıcılık alt puan ortalamalarının tümünde birinci sınıf öğrencileri baskın çıkmıştır. Birinci sınıf öğrencileri dördüncü sınıf öğrencilerine göre bir problem karşısında Sözel olarak farklı yaklaşımlarla daha fazla sayıda ve özgün bir şekilde çözüm bulma yeteneğine sahiptir. Dördüncü sınıf ortalamalarının birinci sınıf ortalamalarından düşük oluşu “müzik eğitimi anabilim dalı eğitim programının sözel yaratıcı düşünce yeteneğini olumsuz yönde etkilediği”ni düşündürmektedir.

Birinci ve dördüncü sınıftaki öğrencilerin Şekilsel Yaratıcılık (Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç ve Yaratıcı Kuvvetler Listesi) alt puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 37: Cinsiyete Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>SH</i>	<i>t</i> (<i>sd=117</i>)	<i>p</i>
SA	Kız	72	43.14	14.47	1.70	-1.35	--
	Erkek	47	47.28	18.89	2.75		
SE	Kız	72	25.99	7.17	0.84	-1.61	--
	Erkek	47	28.38	8.95	1.30		
SO	Kız	72	32.07	16.81	1.98	-1.06	--
	Erkek	47	35.51	17.96	2.62		
ŞA	Kız	72	26.08	10.36	1.22	-2,27	p<0.05
	Erkek	47	30.89	12.61	1.84		
ŞE	Kız	72	11.79	6.63	0.78	-0,86	--
	Erkek	47	12.87	6.80	0.99		
BS	Kız	72	7.08	4.09	0.48	-1,01	--
	Erkek	47	7.98	5.61	0.82		
Z	Kız	72	9.75	3.91	0.46	-0.43	--
	Erkek	47	10.08	4.54	0.66		
EKD	Kız	72	1.05	1.69	0.20	-1.41	--
	Erkek	47	1.51	1.77	0.26		
YKL	Kız	72	16.50	8.53	1.00	-0.90	--
	Erkek	47	18.02	9.70	1.41		
ŞYT	Kız	72	27.65	11.01	1.30	-1.36	--
	Erkek	47	30.69	13.20	1.92		

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Şekilsel Akıcılık Şekilsel Yaratıcılık alt puan ortalamalarında cinsiyete göre erkeklerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t=2.27$, $p<0.05$). Bu, erkeklerin kızlara kıyasla bir problem için şekilsel olarak fazla sayıda alternatif cevap üretebildiğini göstermektedir.

Diğer Şekilsel Yaratıcılık alt puanları (Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcı Düşünce Yeteneği toplamı) ve Sözel Yaratıcılık alt puan (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik) ortalamaları arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 38: Genel Lise ve Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Mezunu Öğrencilerin Zenginleştirme Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	<i>Okul Türü</i>	<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>SH</i>	<i>t</i> (<i>sd=96</i>)	<i>p</i>
Z	Genel Lise	49	11.16	4.58	0.65	3.84	p<0.01
	Güzel Sanatlar	49	8.22	2.78	0.40		

Kısaltmalar: Z: Zenginleştirme

Genel lise ve Anadolu Güzel Sanatlar lisesi mezunu öğrencilerin Zenginleştirme puan ortalamaları arasında Genel lise mezunları lehine farklılık bulunmuştur ($t=3.84$, $p<0.01$). Bu verilere göre Genel Lise mezunu öğrencilerin bir fikri detaylandırma konusunda Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunlarından daha iyi performans gösterdiklerini söylenebilir.

Tablo 39: Ailesinde Müzik Uğraşısı Olma Durumuna Göre Ayrılan Deneklerin Yaratıcılık Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	<i>Ailede</i>	<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>SH</i>	<i>t</i> (<i>sd=117</i>)	<i>p</i>
SA	Var	50	45.38	18.50	2.62	0.34	--
	Yok	69	44.33	14.83	1.78		
SE	Var	50	27.04	8.36	1.18	0.12	--
	Yok	69	26.85	7.74	0.93		
SO	Var	50	32.68	17.95	2.54	-0.40	--
	Yok	69	33.97	16.89	2.03		
ŞA	Var	50	28.62	10.40	1.47	0,51	--
	Yok	69	27.52	12.28	1.48		
ŞO	Var	50	12.42	6.33	0.89	0,28	--
	Yok	69	12.07	6.98	0.84		
BS	Var	50	7.02	5.00	0.71	-0,81	--
	Yok	69	7.74	4.56	0.55		
Z	Var	50	10.16	4.27	0.60	0.62	--
	Yok	69	9.68	4.09	0.49		
EKD	Var	50	1.06	1.54	0.22	-0.94	--
	Yok	69	1.36	1.85	0.22		
YKL	Var	50	16.80	8.77	1.24	-0.31	--
	Yok	69	17.32	9.22	1.11		
ŞYT	Var	50	28.66	11.05	1.56	-0.15	--
	Yok	69	28.99	12.65	1.52		

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Ailesinde müzikle uğraşan yakını olan olmayanların Yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre Ailede müzikle uğraşan başka bir kişinin mevcudiyetine göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği testinin alt başlıklarındaki puan türlerinde (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik,

Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Şekilsel Yaratıcılık Toplamı) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Türk Halk Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre Yaratıcılık (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık toplamı) alt puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 40: Klasik Batı Müziği Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	<i>Dinleme</i>	<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>SH</i>	<i>t</i> (<i>sd</i> =117)	<i>p</i>
SA	Dinleyen	72	47.21	18.50	2.18	2.03	p<0.05
	Dinlemeyen	47	41.04	11.78	1.72		

SA: Sözel Akıcılık

Klasik Batı Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre Sözel Akıcılık puan ortalamalarında Klasik Batı Müziği dinleyenlerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur (t=2.03, p<0.05).

Klasik Batı Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık toplamı puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Pop Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre Yaratıcılık alt (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık toplamı) puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 41: Jazz Müzik Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	<i>Dinleme</i>	<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>SH</i>	<i>t</i> (<i>sd=117</i>)	<i>P</i>
BS	Dinleyen	36	8.75	6.46	1.08	2.01	p<0.05
	Dinlemeyen	83	6.87	3.67	0.40		
YKL	Dinleyen	36	21.14	10.72	1.79	3.36	p<0.01
	Dinlemeyen	83	15.35	7.57	0.83		
ŞYT	Dinleyen	36	33.97	14.29	2.38	3.19	p<0.01
	Dinlemeyen	83	26.63	10.11	1.11		

Kısaltmalar: BS: Başlıkların Soyutluğu, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Jazz Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre Başlıkların Soyutluğu ($t=2.01$, $p<0.05$) Yaratıcı Kuvvetler Listesi ($t=3.36$, $p<0.01$) ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam ($t=3.19$, $p<0.01$) puanlarında Jazz müzik dinleyenlerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Jazz Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Zenginleştirme ve Erken Kapamaya Direnç puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Ailesi Türk Sanat Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Ailesi Türk Halk Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre Yaratıcılık alt (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık toplamı) puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 42: İkamet Türlerine Göre Başlıkların Soyutluğu Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	<i>İkamet Türü</i>	<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>SH</i>	<i>t</i> (<i>sd=98</i>)	<i>p</i>
BS	Aile Yanı	62	6.87	4.09	0.52	-2.10	p<0.05
	Ev	38	8.89	5.51	0.89		

Kısaltmalar: BS: Başlıkların Soyutluğu

Evde ve ailesinin yanına kalan öğrencilerin Başlıkların Soyutluğu puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testine göre ailelerinden ayrı bir evde kalanlar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t=2.10$, $p<0.05$).

Tablo 43: Oturulan Evin Mülkiyetine Göre Örneklem Grubunun Yaratıcı Düşünce Testi Alt Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	<i>Ailenin ev</i>	<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>SH</i>	<i>t</i> (<i>Sd=117</i>)	<i>p</i>
SA	Var	83	45.89	15.05	1.65	1.13	--
	Yok	36	42.19	19.16	3.19		
SE	Var	83	27.52	7.70	0.84	1.22	--
	Yok	36	25.58	8.53	1.42		
SO	Var	83	34.66	16.12	1.77	1.18	--
	Yok	36	30.58	19.65	3.27		
ŞA	Var	83	27.19	11.14	1.22	-1.14	--
	Yok	36	29.80	12.24	2.04		
ŞE	Var	83	12.10	6.29	0.69	-0.30	--
	Yok	36	12.50	7.62	1.27		
BS	Var	83	7.37	4.88	0.54	-0.22	--
	Yok	36	7.58	4.47	0.74		
Z	Var	83	9.97	3.94	0.43	0.37	--
	Yok	36	9.67	4.66	0.78		
EKD	Var	83	1.32	1.83	0.20	0.86	--
	Yok	36	1.03	1.46	0.24		
YKL	Var	83	17.28	9.40	1.03	0.32	--
	Yok	36	16.69	8.12	1.35		
ŞYT	Var	83	28.87	11.94	1.31	0.02	--
	Yok	36	28.81	12.17	2.03		

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Oturdukları evin mülkiyeti kendilerine ait olan kişilerle evin mülkiyeti kendilerine ait olmayan kişilerin aldıkları Yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçları yukarıdaki gibidir. Oturulan evin mülkiyetine göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği testinin tüm alt başlıklarındaki puanlarda (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken

Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Şekilsel Yaratıcılık Toplamı) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 44: Bilgisayar Sahibi Olma Durumuna Göre Örneklem Grubunun Yaratıcı Düşünce Testi Alt Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	<i>Bilg.</i>	<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>SH</i>	<i>t</i> (<i>sd=117</i>)	<i>p</i>
SA	Var	42	45.64	17.51	2.70	0.43	--
	Yok	77	44.30	15.87	1.81		
SE	Var	42	27.28	8.49	1.31	0.35	--
	Yok	77	26.74	7.73	0.88		
SO	Var	42	33.26	14.42	2.22	-0.08	--
	Yok	77	33.52	18.75	2.14		
ŞA	Var	42	30.38	11.35	1.75	1.69	--
	Yok	77	26.67	11.43	1.30		
ŞE	Var	42	13.45	6.79	1.05	1.49	--
	Yok	77	11.54	6.58	0.75		
BS	Var	42	7.40	4.49	0.69	-0.05	--
	Yok	77	7.45	4.90	0.56		
Z	Var	42	9.78	3.93	0.61	-0.19	--
	Yok	77	9.93	4.30	0.49		
EKD	Var	42	1.24	1.65	0.25	0.01	--
	Yok	77	1.23	1.78	0.20		
YKL	Var	42	18.05	9.31	1.44	0.85	--
	Yok	77	16.58	8.85	1.01		
ŞYT	Var	42	30.50	11.87	1.83	1.11	--
	Yok	77	27.95	11.99	1.37		

SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik,

BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç,

YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Evinde bilgisayarı olan kişilerle evinde bilgisayarı olmayan kişilerin aldığı Yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçları yukarıdaki gibidir.

Bilgisayar sahibi olma durumuna göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği testinin tüm alt başlıklarındaki (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplamı) puanlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 45: Evde İnternet Bağlantısı Sahibi Olma Durumuna Göre Örneklem Grubunun Yaratıcı Düşünce Testi Alt Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	<i>İnternet</i>	<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>SH</i>	<i>t</i> (<i>sd=117</i>)	<i>p</i>
SA	Var	38	46.50	18.07	2.93	0.78	--
	Yok	81	43.96	15.62	1.73		
SE	Var	38	27.84	8.70	1.41	0.85	--
	Yok	81	26.51	7.63	0.85		
SO	Var	38	34.18	14.59	2.37	0.32	--
	Yok	81	33.07	18.48	2.05		
ŞA	Var	38	29.92	11.23	1.82	1.26	--
	Yok	81	27.07	11.57	1.28		
ŞO	Var	38	13.31	6.64	1.08	1.23	--
	Yok	81	11.70	6.69	0.74		
BS	Var	38	7.34	4.54	0.74	-0.15	--
	Yok	81	7.48	4.86	0.54		
Z	Var	38	9.71	3.96	0.64	-0.31	--
	Yok	81	9.96	4.26	0.47		
EKD	Var	38	1.10	1.43	0.23	-0.56	--
	Yok	81	1.30	1.86	0.21		
YKL	Var	38	17.95	9.14	1.48	0.70	--
	Yok	81	16.70	8.96	1.00		
ŞYT	Var	38	30.23	11.48	1.86	0.86	--
	Yok	81	28.21	12.19	1.35		

SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik,
BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç,
YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Evinden internet erişimi olan kişilerle evinde internet erişimi olmayan kişilerin aldığı Yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçları yukarıdaki gibidir. Evden internet erişimi olanağına göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği testinin tüm alt başlıklarındaki (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam) puanlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 46: Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Sözel Akıcılık Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	<i>Gelir düzeyi</i>	<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>SH</i>	<i>t</i> (<i>sd=106</i>)	<i>p</i>
SA	Alt	71	41.76	15.04	1.78	-2.05	p<0.05
	Orta	37	48.22	16.48	2.71		

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık

Örneklem grubundaki aileleri Alt ve Orta düzeyde gelire sahip öğrencilerin Sözel Akıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre Orta düzey gelire sahip öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur (t=2.05, p<0.05)

Tablo 47: Mesleki Dergi Veya Magazin Takip Etme Durumuna Göre Örneklem Grubunun Yaratıcı Düşünce Testi Alt Puanları Arasında Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	<i>Takip</i>	<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>SH</i>	<i>t</i> (<i>sd=117</i>)	<i>P</i>
SA	Eden	31	48.39	20.80	3.74	1.43	--
	Etmeyen	88	43.50	14.48	1.54		
SE	Eden	31	28.22	9.01	1.62	1.05	--
	Etmeyen	88	26.48	7.58	0.81		
SO	Eden	31	35.06	20.24	3.63	0.61	--
	Etmeyen	88	32.85	16.20	1.73		
ŞA	Eden	31	29.84	12.72	2.28	1.05	--
	Etmeyen	88	27.33	11.03	1.18		
ŞE	Eden	31	11.61	5.45	0.98	-0.58	--
	Etmeyen	88	12.43	7.09	0.75		
BS	Eden	31	8.90	4.68	0.84	2.03	P<0.05
	Etmeyen	88	6.92	4.68	0.50		
Z	Eden	31	11.35	4.77	0.86	2.34	P<0.05
	Etmeyen	88	9.36	3.81	0.41		
EKD	Eden	31	1.68	2.24	0.40	1.67	--
	Etmeyen	88	1.08	1.49	0.16		
YKL	Eden	31	18.97	10.12	1.82	1.35	--
	Etmeyen	88	16.44	8.54	0.91		
ŞYT	Eden	31	31.64	12.48	2.24	1.52	--
	Etmeyen	88	27.87	11.68	1.24		

SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik,

BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç,

YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Mesleki dergi veya magazin takip eden kişilerle mesleki dergi veya magazin takip etmeyen kişilerin aldığı Yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre Başlıkların Soyutluğu ($t=2.03$, $p<0.05$) ve Zenginleştirme ($t=2.34$,

$p < 0.05$) puanlarında mesleki bir dergi veya magazin takip edenler lehine farklılık bulunmuştur.

Mesleki dergi veya magazin takip etme durumuna göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği testinin Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam alt başlıklarındaki puan ortalamaları arasında ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 48: Cinsiyete Göre Müzik Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>CINSİYET</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
OYS	Kız	29	24.64	714.50	279.50	-0.49	--
	Erkek	21	26.69	560.50			
SOL	Kız	29	26.83	778.00	266.00	-0.76	--
	Erkek	21	23.67	497.00			
ÇAL	Kız	29	23.55	683.00	248.00	-1.11	--
	Erkek	21	28.19	592.00			
SÖY	Kız	29	23.66	686.00	251.00	-1.05	--
	Erkek	21	28.05	589.00			

Kısaltmalar: ÖYS: Özel Yetenek Sınav Puanı, SOL: Solfej Puanı,

ÇAL: Çalgı Performansı Puanı, SOY: Şarkı Söyleme Puanı

Cinsiyete göre Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'na girişte yapılan Özel Yetenek Sınavı alt puanları (Özel yetenek Sınav Sonucu, Solfej, Çalgı Performansı, Şarkı Söyleme) arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 49: Farklı Okul Türlerinden Mezun Olan Öğrencilerin Erken Kapamaya Direnç Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Okul Türü</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
EKD	Güzel Sanatlar	49	27.11	1328.50	103.50	-2.79	p<0.01
	Kolej	9	42.50	382.50			
EKD	Meslek Lisesi	12	8.63	103.50	25.50	-2.12	p<0.05
	Kolej	9	14.17	127.50			

Kısaltmalar: EKD: Erken Kapamaya Direnç

Anadolu Güzel Sanatlar lisesi ve Kolej mezunu öğrencilerin Erken Kapamaya Direnç puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre 0.01 anlamlılık düzeyinde Kolej mezunu öğrencilerin lehine bir farklılık bulunmuştur ($z=2.79$).

Meslek lisesi ve Kolej mezunu öğrencilerin Erken Kapamaya Direnç puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre 0.05 anlamlılık düzeyinde Kolej mezunu öğrenciler lehine bir farklılık bulunmuştur ($z=2.12$).

Tablo 50: Farklı Anadal Türlerine Sahip Öğrencilerin Zenginleştirme Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Anadal türü</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Z	Piyano	7	18.36	128.50	100.50	-2.18	p<0.05
	Yaylı Çalgılar	58	34.77	2016.50			
Z	Yaylı Çalgılar	58	38.78	2249.00	216.00	-2.41	p<0.05
	Üflemeli Çalgılar	13	23.62	307.00			
Z	Üflemeli Çalgılar	13	12.23	159.00	68.00	-2.14	p<0.05
	Gitar	19	19.42	369.00			

Kısaltmalar: Z: Zenginleştirme

Zenginleştirme Şekilsel Yaratıcı Düşünce Yeteneği alt puanları bakımından Piyano ve Yaylı Çalgı anadalına sahip öğrencilerin puanları arasında Yaylı Çalgı anadalına sahip öğrenciler lehine ($z=2.18$, $p<0.05$), Yaylı ve Üflemeli Çalgı anadalına sahip öğrencilerin puanları arasında Yaylı Çalgı anadalına sahip öğrenciler lehine ($z=2.41$, $p<0.05$), Üflemeli Çalgı ve Gitar anadalına sahip öğrencilerin puanları arasında Gitar anadalına sahip öğrenciler lehine ($z=2.14$, $p<0.05$) anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 51: Farklı Anadal Türlerine Sahip Öğrencilerin Erken Kapamaya Direnç Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Anadal türü</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar</i>	<i>Sıralamalar</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
			<i>Ortalaması</i>	<i>Toplamı</i>			
EKD	Yaylı Çalgılar	58	35.45	2056.00	345.00	-2.64	p<0.01
	Gitar	19	49.84	947.00			

Kısaltmalar: EKD: Erken Kapamaya Direnç

Erken Kapamaya Direnç Şekilsel Yaratıcılık puanları bakımından Yaylı Çalgı ve Gitar anadalına sahip öğrencilerin puanları arasında Gitar anadalına sahip öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.64$, $p<0.01$).

Tablo 52: Farklı Anadal Türlerine Sahip Öğrencilerin Şekilsel Yaratıcılık Toplam Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Anadal türü</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar</i>	<i>Sıralamalar</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
			<i>Ortalaması</i>	<i>Toplamı</i>			
ŞYT	Piyano	7	8.21	57.50	29.50	-2.13	p<0.05
	Gitar	19	15.45	293.50			
ŞYT	Piyano	7	8.00	56.00	28.00	-2.20	p<0.05
	Şan	22	17.23	379.00			
ŞYT	Yaylı Çalgılar	58	37.23	2159.50	448.50	-2.04	p<0.05
	Şan	22	49.11	1080.50			
ŞYT	Üflemeli Çalgılar	13	12.23	159.00	68.00	-2.56	p<0.05
	Şan	22	21.41	471.00			

Kısaltmalar: ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanları bakımından Piyano ve Gitar anadalına sahip öğrencilerin puanları arasında Gitar anadalına sahip öğrenciler lehine ($z=2.13$, $p<0.05$), Piyano ve Şan anadalına sahip öğrencilerin puanları arasında Şan anadalına sahip öğrenciler lehine ($z=2.20$, $p<0.05$), Yaylı Çalgılar ve Şan anadalına sahip öğrencilerin puanları arasında Şan anadalına sahip öğrenciler lehine ($z=2.04$, $p<0.05$), Üflemeli Çalgılar ve Şan anadalına sahip öğrencilerin puanları arasında Şan anadalına sahip öğrenciler lehine ($z=2.56$, $p<0.05$) anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 53: Türk Sanat Müziği Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Dinleme durumu</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
EKD	Dinleyen	16	38.81	621.00	485.00	-2.87	p<0.01
	Dinlemeyen	103	63.29	6519.00			
ŞYT	Dinleyen	16	43.44	695.00	559.00	-2.06	p<0.05
	Dinlemeyen	103	62.57	6445.00			

Kısaltmalar: EKD: Erken Kapamaya Direnç, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Türk Sanat Müziği dinleyenler ve dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Erken Kapamaya Direnç puanlarında 0.01 anlamlılık düzeyinde Türk Sanat Müziği dinlemeyenlerin lehine farklılık bulunmuştur ($z=2.87$). Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında ise 0.05 anlamlılık düzeyinde Türk Sanat Müziği dinlemeyenler lehine farklılık bulunmuştur ($z=2.06$).

Türk Sanat Müziği dinleyenlerin ve dinlemeyenlerin Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme ve Yaratıcı Kuvvetler Listesi puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 54: Türk Hafif Müziği Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Dinleme durumu</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>P</i>
SA	Dinleyen	11	80.45	885.00	369.00	-2.06	p<0.05
	Dinlemeyen	108	57.92	6255.00			
SE	Dinleyen	11	84.45	929.00	325.00	-2.47	p<0.05
	Dinlemeyen	108	57.51	6211.00			

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik

Türk Hafif Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Sözel Akıcılık ($z=2.06$, $p<0.05$) ve Sözel Esneklik ($z=2.47$, $p<0.05$) puanlarında Türk Hafif Müziği dinleyenler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Türk Hafif Müziği dinleyenlerin ve dinlemeyenlerin Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık toplamı puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 55: Arabesk Müzik Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Dinleme durumu</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>P</i>
Z	Dinleyen	3	15.67	47.00	369.00	-2.27	p<0.05
	Dinlemeyen	116	61.15	7093.00			
ŞYT	Dinleyen	3	20.50	61.50	325.00	-2.01	p<0.05
	Dinlemeyen	116	61.02	7078.50			

Kısaltmalar: Z: Zenginleştirme, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Arabesk Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Zenginleştirme ($z=2.27$,

$p<0.05$) ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam ($z=2.01$, $p<0.05$) puanlarında Arabesk Müzik dinleyenler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Arabesk Müzik dinleyenler ve dinlemeyenlerin aldığı Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Erken Kapamaya Direnç ve Yaratıcı Kuvvetler Listesi puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 56: Etnik Müzik Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Dinleme durumu</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
ŞO	Dinleyen	22	46.07	1013.50	760.50	-2.10	$p<0.05$
	Dinlemeyen	97	63.16	6126.50			

Kısaltmalar: ŞO: Şekilsel Orijinallik

Etnik Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Şekilsel Orijinallik puanlarında etnik müzik dinlemeyenlerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.10$, $p<0.05$).

Etnik Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık toplam puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Dinlenen bazı müzik türlerinin yaratıcı düşünce yeteneği üzerinde farklılığa yol açtığı gözlenmektedir. Müzik eğitimcilerinin amaçlarından birisi de çocuğun müzik zevkini eğitmektir. Müzik zevkinin çocuğun beyin fonksiyonlarını ve çocuğun ruhsal durumunu etkilediği bilinmektedir. Edip Günay'ın bir araştırmasına göre de dinlenen müzik türü çocuğun problem çözme yetneğini etkilemektedir.

Tablo 57: Ailenin Türk Hafif Müziği Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Dinleme durumu</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
ŞA	Dinleyen	15	44.90	613.50	493.50	-2.30	p<0.05
	Dinlemeyen	104	62.75	6526.50			

Kısaltmalar: ŞA: Şekilsel Akıcılık

Ailesi Türk Hafif Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Şekilsel Akıcılık puanlarında ailesi Türk Hafif Müziği dinlemeyenlerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.30$, $p<0.05$).

Ailesi Türk Hafif Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 58: Ailenin Arabesk Müzik Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Dinleme durumu</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
BS	Dinleyen	4	20.50	82.00	72.00	-2.34	p<0.05
	Dinlemeyen	115	61.37	7058.00			
Z	Dinleyen	4	8.88	35.50	25.50	-3.03	p<0.01
	Dinlemeyen	115	61.78	7104.50			

Kısaltmalar: BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme

Ailesi Arabesk Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Başlıkların Soyutluğu puanlarında ($z=2.34$, $p<0.05$) ve Zenginleştirme puanlarında ($z=3.03$, $p<0.01$) ailesi arabesk dinlemeyenlerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Kişinin Arabesk müzik dinlemesinin Zenginleştirme ve Şekilsel Yaratıcılık Toplamına etkisi gibi, ailesinin de Arabesk müzik dinlemesinin Başlıkların Soyutluğu ve Zenginleştirme açısından olumsuz etki yaptığı görülmektedir.

Ailesi Arabesk Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 59: Ailenin Klasik Batı Müziği Dinleme Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Dinleme durumu</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
ŞO	Dinleyen	24	46.83	1124.00	824.00	-2.10	p<0.05
	Dinlemeyen	95	63.33	6016.00			

Kısaltmalar: ŞO: Şekilsel Orijinallik

Ailesi Klasik Batı Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Şekilsel Orijinallik puanlarında ailesi Klasik Müzik dinlemeyenlerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.10$, $p<0.05$).

Ailesi Klasik Batı Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Ailesi Pop Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Yaratıcılık alt (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık toplamı) puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Ailesi Etnik Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Yaratıcılık alt (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık toplamı) puanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Ailesi Jazz Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı Yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Yaratıcılık testi alt puanları (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık toplamı) arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 60: Anne Eğitim Düzeylerine Göre Sözel Akıcılık ve Sözel Esneklik Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Eğitim Düzeyi</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
SA	--İlkokul	26	23.90	621.50	119.50	-2.04	p<0.05
	Ortaokul	15	15.97	239.50			
SE	--İlkokul	26	24.10	626.50	114.50	-2.18	p<0.05
	Ortaokul	15	15.63	234.50			
SA	Ortaokul	15	17.30	259.50	139.50	-3.04	p<0.01
	Lise	40	32.01	1280.50			
SE	Ortaokul	15	17.33	260.00	140.00	-3.04	p<0.01
	Lise	40	32.00	1280.00			
SA	Ortaokul	15	15.87	238.00	118.00	-3.30	p<0.01
	Üniversite	38	31.39	1193.00			
SE	Ortaokul	15	16.77	251.50	131.50	-3.03	p<0.01
	Üniversite	38	31.04	1179.50			

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik

İlkokul mezunu veya herhangi bir okuldan mezun olmamış ve ortaokul mezunu anne sahibi kişilerin aldığı Sözel Akıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde ilkokul mezunu veya herhangi bir okuldan mezun olmamış anneye sahip kişilerin lehine farklılık bulunmuştur ($z=2.04$).

İlkokul mezunu veya herhangi bir okuldan mezun olmamış ve ortaokul mezunu anne sahibi kişilerin aldığı Sözel Esneklik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde bu farklılık İlkokul mezunu veya herhangi bir okuldan mezun olmamış anneye sahip kişilerin lehine farklılık bulunmuştur ($z=2.18$).

Ortaokul ve lise mezunu anne sahibi kişilerin aldığı Sözel Akıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında 0.01 anlamlılık düzeyinde bu farklılık lise mezunu anneye sahip kişilerin lehine farklılık bulunmuştur ($z=3.04$, $p<0.01$).

Ortaokul ve lise mezunu anne sahibi kişilerin aldığı Sözel Esneklik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında 0.01 anlamlılık düzeyinde lise mezunu anneye sahip kişilerin lehine farklılık bulunmuştur ($z=3.04$, $p<0.01$).

Ortaokul ve üniversite mezunu anne sahibi kişilerin aldığı Sözel Akıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında 0.01 anlamlılık düzeyinde üniversite mezunu anneye sahip kişilerin lehine farklılık bulunmuştur ($z=3.30$, $p<0.01$).

Ortaokul ve üniversite mezunu anne sahibi kişilerin aldığı Sözel Esneklik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında 0.01 anlamlılık düzeyinde üniversite mezunu anneye sahip kişilerin lehine farklılık bulunmuştur ($z=3.03$, $p<0.01$).

Genel olarak annenin eğitim düzeyi yükseldikçe Sözel Akıcılık ve Sözel Esneklik Yaratıcı Düşünce Yeteneğinin de arttığı gözlenmektedir.

Tablo 61: Babanın Meslek Gruplarına Göre Sözel Akıcılık Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Meslek türü</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
SA	Devlet memuru	12	14.25	171.00	27.00	-2.18	p<0.05
	Asker	10	8.20	82.00			
SA	Devlet memuru	12	12.92	155.00	7.00	-2.96	p<0.01
	Ticaret	7	5.00	35.00			
SA	Özel sektör memur	19	20.13	382.50	73.50	-2.17	p<0.05
	Yönetici	14	12.75	178.50			
SA	Özel sektör memur	19	18.92	359.50	58.50	-2.25	p<0.05
	Öğretmen	12	11.38	136.50			
SA	Özel sektör memur	19	18.21	346.00	34.00	-2.80	p<0.01
	Asker	10	8.90	89.00			
SA	Özel sektör memur	19	16.71	317.50	5.50	-3.53	p<0.01
	Ticaret	7	4.79	33.50			
SA	Özel sektör memur	19	29.21	555.00	91.00	-3.35	p<0.01
	Serbest meslek	24	16.29	391.00			
SA	Özel sektör memur	19	25.74	489.00	81.00	-3.06	p<0.01
	Emekli	20	14.55	291.00			
SA	Yönetici	14	13.04	182.50	20.50	-2.13	p<0.05
	Ticaret	7	6.93	48.50			

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık

Devlet memuru ve asker babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Akıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası devlet memuru olan kişilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($z=2.18$, $p<0.05$).

Devlet memuru ve ticaret ile uğraşan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Akıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası devlet memuru olan kişilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($z=2.96$, $p<0.01$).

Özel sektörde memur ve yöneticilik yapan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Akıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($z=2.17$, $p<0.05$).

Özel sektörde memur ve öğretmen babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Akıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine farklılık bulunmuştur ($z=2.25$, $p<0.05$).

Özel sektörde memur ve asker babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Akıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında 0.01 anlamlılık düzeyinde babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine farklılık bulunmuştur ($z=2.80$, $p<0.01$).

Özel sektörde memur ve ticaretle uğraşan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Akıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($z=3.53$, $p<0.01$).

Özel sektörde memur ve serbest meslekle uğraşan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Akıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=3.35$, $p<0.01$).

Özel sektörde memur ve emekli babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Akıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=3.06$, $p<0.01$).

Yönetici ve ticaretle uğraşan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Akıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası yönetici olan kişilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.13$, $p<0.05$).

Tablo 62: Babanın Meslek Gruplarına Göre Sözel Esneklik Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Meslek türü</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
SE	Devlet memuru	12	12.33	148.00	14.00	-2.38	$p<0.05$
	Ticaret	7	6.00	42.00			
SE	Özel sektör memur	19	19.92	378.50	77.50	-2.03	$p<0.05$
	Yönetici	14	13.04	182.50			
SE	Özel sektör memur	19	17.45	331.50	48.50	-2.14	$p<0.05$
	Asker	10	10.35	103.50			
SE	Özel sektör memur	19	15.92	302.50	20.50	-2.67	$p<0.01$
	Ticaret	7	6.93	48.50			
SE	Özel sektör memur	19	28.03	532.50	113.50	-2.80	$p<0.01$
	Sebest meslek	24	17.23	413.50			
SE	Özel sektör memur	19	25.03	475.50	94.50	-2.69	$p<0.01$
	Emekli	20	15.23	304.50			

Kısaltmalar: SE : Sözel Esneklik

Devlet memuru ve ticaretle uğraşan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Esneklik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası devlet memuru olan kişilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.38$, $p<0.05$).

Özel sektörde memur ve yöneticilik yapan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Esneklik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası özel sektörde memur yapan kişilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.03$, $p<0.05$).

Özel sektörde memur ve asker babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Esneklik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.14$, $p<0.05$).

Özel sektörde memur ve ticaretle uğraşan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Esneklik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.67$, $p<0.01$).

Özel sektörde memur ve sebest meslekle uğraşan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Esneklik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($z=2.80$, $p<0.01$).

Özel sektörde memur ve emekli babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Esneklik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($z=2.69$, $p<0.01$).

Tablo 63: Babanın Meslek Gruplarına Göre Sözel Orijinallik Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Meslek türü</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>P</i>
SO	Devlet memuru	12	12.67	152.00	10.00	-2.71	p<0.01
	Ticaret	7	5.43	38.00			
SO	Devlet memuru	12	23.58	283.00	83.00	-2.05	p<0.05
	Serbest meslek	24	15.96	383.00			
SO	Özel sektör memur	19	18.89	359.00	59.00	-2.32	p<0.05
	Öğretmen	12	11.42	137.00			
SO	Özel sektör memur	19	18.11	344.00	36.00	-2.71	p<0.01
	Asker	10	9.10	91.00			
SO	Özel sektör memur	19	16.95	322.00	1.00	-3.79	p<0.01
	Ticaret	7	4.14	29.00			
SO	Özel sektör memur	19	28.74	546.00	100.00	-3.13	p<0.01
	Serbest meslek	24	16.67	400.00			
SO	Özel sektör memur	19	24.50	465.50	104.50	-2.40	p<0.05
	Emekli	20	15.73	314.50			
SO	Yönetici	14	13.79	193.00	10.00	-2.92	p<0.01
	Ticaret	7	5.43	38.00			
SO	Asker	10	11.10	111.00	14.00	-2.05	p<0.05
	Ticaret	7	6.00	42.00			
SO	Ticaret	7	6.36	44.50	16.50	-2.96	p<0.01
	Emekli	20	16.67	333.50			

Kısaltmalar: SO : Sözel Orijinallik

Devlet memuru ve ticaretle uğraşan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Orijinallik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası devlet memuru olan kişilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.71$, $p<0.01$).

Devlet memuru ve serbest meslekle uğraşan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Orijinallik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası devlet memuru olan kişilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.05$, $p<0.05$).

Özel sektörde memur ve öğretmen babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Orijinallik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($z=2.32$, $p<0.05$).

Özel sektörde memur ve asker babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Orijinallik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($z=2.71$, $p<0.01$).

Özel sektörde memur ve ticaretle uğraşan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Orijinallik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası özel sektörde memur olanlar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=3.79$, $p<0.01$).

Özel sektörde memur ve serbest meslekle uğraşan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Orijinallik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında 0 babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($z=3.13$, $p<0.01$).

Özel sektörde memur ve emekli sahip kişilerin aldığı Sözel Orijinallik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası özel sektörde memur olan kişilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($z=2.40$, $p<0.05$).

Yöneticilik yapan ve ticaretle uğraşan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Orijinallik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası yönetici olan kişilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($z=2.92$, $p<0.01$).

Asker ve ticaretle uğraşan babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Orijinallik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası asker olan kişilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($z=2.05$, $p<0.05$).

Ticaretle uğraşan ve emekli babaya sahip kişilerin aldığı Sözel Orijinallik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında babası emekli olan kişilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.96$, $p<0.01$).

Tablo 64: İkamet Türlerine Göre Başlıkların Soyutluğu Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>İkamet Türü</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
BS	Ev	38	29.64	1126.50	146.50	-2.47	p<0.05
	Yurt	14	17.96	251.50			

Kısaltmalar: BS: Başlıkların Soyutluğu

Evde kalan ve yurttan kalan öğrencilerin aldığı Başlıkların Soyutluğu puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu iki grup arasında evde kalanların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.47$, $p<0.05$).

Tablo 65: Anne ve Babanın Birliktelik Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Anne-baba	n	Sıralamalar	Sıralamalar	U	z	p
			Ortalaması	Toplamı			
SA	Birlikte	101	61.56	6217.50	751.50	-1.17	--
	Ayrı	18	51.25	922.50			
SE	Birlikte	101	61.99	6260.50	708.50	-1.49	--
	Ayrı	18	48.86	879.50			
SO	Birlikte	101	59.96	6055.50	904.50	-0.03	--
	Ayrı	18	60.25	1084.50			
ŞA	Birlikte	101	60.16	6076.50	892.50	-0.12	--
	Ayrı	18	59.08	1063.50			
ŞE	Birlikte	101	58.27	5885.00	734.00	-1.30	--
	Ayrı	18	69.72	1255.00			
BS	Birlikte	101	57.15	5772.00	621.00	-2.14	p<0.05
	Ayrı	18	76.00	1368.00			
Z	Birlikte	101	60.74	6134.50	834.50	-0.55	--
	Ayrı	18	55.86	1005.50			
EKD	Birlikte	101	58.39	5897.00	746.00	-1.31	--
	Ayrı	18	69.06	1243.00			
YKL	Birlikte	101	59.30	5989.00	838.00	-0.53	--
	Ayrı	18	63.94	1151.00			
ŞYT	Birlikte	101	59.18	5977.50	826.50	-0.61	--
	Ayrı	18	64.58	1162.50			

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Anne-babası ayrı olan kişilerle anne-babası birlikte olan kişilerin aldığı Yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Başlıkların Soyutluğu puanlarında anne ve babası ayrı olanların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.14$, $p<0.05$).

Anne-babası ayrı olan kişilerle anne-babası birlikte olan kişilerin aldığı Yaratıcı Düşünce Yeteneği testinin Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 66: Annenin Yaşam Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Anne</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
SA	Hayatta	114	61.14	6969.50	155.50	-1.71	--
	Vefat etmiş	5	34.10	170.50			
SE	Hayatta	114	60.69	6919.00	206.00	-1.04	--
	Vefat etmiş	5	44.20	221.00			
SO	Hayatta	114	59.44	6776.50	221.50	-0.84	--
	Vefat etmiş	5	72.70	363.50			
ŞA	Hayatta	114	60.01	6841.50	283.50	-0.02	--
	Vefat etmiş	5	59.70	298.50			
ŞE	Hayatta	114	59.57	6790.50	235.50	-0.66	--
	Vefat etmiş	5	69.90	349.50			
BS	Hayatta	114	58.36	6653.50	98.50	-2.48	p<0.05
	Vefat etmiş	5	97.30	486.50			
Z	Hayatta	114	59.71	6807.50	252.50	-0.43	--
	Vefat etmiş	5	66.50	332.50			
EKD	Hayatta	114	59.32	6763.00	208.00	-1.11	--
	Vefat etmiş	5	75.40	377.00			
YKL	Hayatta	114	59.11	6738.50	183.50	-1.35	--
	Vefat etmiş	5	80.30	401.50			
ŞYT	Hayatta	114	59.14	6741.50	186.50	-1.30	--
	Vefat etmiş	5	79.70	398.50			

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Annesi hayatta olan kişilerle annesi vefat etmiş olan kişilerin aldığı Yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Başlıkların Soyutluğu puanlarında annesi vefat etmiş olanlar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.48$, $p<0.05$).

Annesi hayatta olan kişilerle annesi vefat etmiş olan kişilerin Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Babası hayatta olan kişilerle babası vefat etmiş olan kişilerin aldığı Yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre ise Yaratıcı Düşünce Yeteneği testinin tüm alt başlıklarındaki (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam) puanlarda anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 67: Çalışma Durumuna Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları

	<i>Çalışma durumu</i>	<i>n</i>	<i>Sıralamalar Ortalaması</i>	<i>Sıralamalar Toplamı</i>	<i>u</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
SA	Çalışan	27	61.39	1657.50	1204.50	-0.24	--
	Çalışmayan	92	59.59	5482.50			
SE	Çalışan	27	59.96	1619.00	1241.00	-0.01	--
	Çalışmayan	92	60.01	5521.00			
SO	Çalışan	27	63.63	1718.00	1144.00	-0.62	--
	Çalışmayan	92	58.93	5422.00			
ŞA	Çalışan	27	66.70	1801.00	1061.00	-1.15	--
	Çalışmayan	92	58.03	5339.00			
ŞE	Çalışan	27	72.76	1964.50	897.50	-2.19	P<0.05
	Çalışmayan	92	56.26	5175.50			
BS	Çalışan	27	65.43	1766.50	1095.50	-0.93	--
	Çalışmayan	92	58.41	5373.50			
Z	Çalışan	27	62.50	1687.50	1174.50	-0.43	--
	Çalışmayan	92	59.27	5452.50			
EKD	Çalışan	27	66.76	1802.50	1059.50	-1.26	--
	Çalışmayan	92	58.02	5337.50			
YKL	Çalışan	27	70.50	1903.50	958.50	-1.80	--
	Çalışmayan	92	56.92	5236.50			
ŞYT	Çalışan	27	70.85	1913.00	949.00	-1.86	--
	Çalışmayan	92	56.82	5227.00			

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Bir işte çalışmakta olan kişilerle herhangi bir işte çalışmayan kişilerin aldığı Yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Şekilsel Orijinallik puanlarında bir işte çalışanlar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.19$, $p<0.05$).

Bir işte çalışmakta olan kişilerle herhangi bir işte çalışmayan kişilerin aldığı Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 68: Ailenin Fikir Desteğine Göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği Puanları Arasında Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Fikir desteği	n	Sıralamalar	Sıralamalar	u	z	p
			Ortalaması	Toplamı			
SA	Desteklenen	113	59.73	6749.50	308.50	-0.37	--
	Desteklenmeyen	6	65.08	390.50			
SE	Desteklenen	113	59.30	6700.50	259.50	-0.97	--
	Desteklenmeyen	6	73.25	439.50			
SO	Desteklenen	113	59.30	6701.00	260.00	-0.96	--
	Desteklenmeyen	6	73.17	439.00			
ŞA	Desteklenen	113	58.85	6650.50	209.50	-1.57	--
	Desteklenmeyen	6	81.58	489.50			
ŞO	Desteklenen	113	59.41	6713.00	272.00	-0.81	--
	Desteklenmeyen	6	71.17	427.00			
BS	Desteklenen	113	61.73	6976.00	143.00	-2.39	p<0.05
	Desteklenmeyen	6	27.33	164.00			
Z	Desteklenen	113	60.69	6858.50	260.50	-0.96	--
	Desteklenmeyen	6	46.92	281.50			
EKD	Desteklenen	113	59.02	6669.50	228.50	-1.46	--
	Desteklenmeyen	6	78.42	470.50			
YKL	Desteklenen	113	60.16	6798.50	320.50	-0.22	--
	Desteklenmeyen	6	56.92	341.50			
ŞYT	Desteklenen	113	59.83	6761.00	320.00	-0.23	--
	Desteklenmeyen	6	63.17	379.00			

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı

Ailesinin fikirlerini genellikle desteklediğini belirten kişilerle fikirleri konusunda ailesinden destek bulamayan kişilerin Yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Başlıkların Soyutluğu puanlarında ailesinden fikir desteği bulabilen kişiler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=2.39$, $p<0.05$).

Bu durumda yaratıcı düşünceyi geliştirici tutumların içinde çocukların görüşlerinin alınması ve gerektiğinde de desteklenmesinin önemli olduğu görülmektedir.

Ailesinin fikirlerini genellikle desteklediğini belirten kişilerle fikirleri konusunda ailesinden destek bulamayan kişilerin Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik, Sözel Orijinallik, Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam alt puanlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Alt problem (amaç) 1'e göre, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine bölüme girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan puanlar ile Yaratıcılık puanları (özel yetenek sınav puanları ile sözel yaratıcılık puanları ve özel yetenek sınav puanları ile şekilsel yaratıcılık puanları) arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını araştırmak üzere Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır.

Tablo 69: Özel Yetenek Sınav Puanı Ve Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Korelasyon Sonuçları

<i>Alt Testler</i>	<i>n</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
SA & ÖYS	50	0.01	--
SE & ÖYS	50	0.03	--
SO & ÖYS	50	-0.18	--
ŞA & ÖYS	50	-0.00	--
ŞO & ÖYS	50	-0.13	--
BS & ÖYS	50	-0.16	--
Z & ÖYS	50	-0.05	--
EKD & ÖYS	50	0.04	--
YKL & ÖYS	50	0.10	--
ŞYT & ÖYS	50	0.05	--

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı, ÖYS: Özel Yetenek Sınav Puanı

Sözel (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik ve Sözel Orijinallik) ve Şekilsel Yaratıcı Düşünce Yeteneği (Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç ve Hyaratıcı Kuvvetler Listesi) alt puanları ile Müzik Özel Yetenek Sınav Sonucu puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Alt Problem 2'ye göre, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine bölüme girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan "Solfej" sınav puanları ile yaratıcılık sınav puanları (solfej sınav puanları ile sözel yaratıcılık puanları ve solfej sınav puanları ile şekilsel yaratıcılık puanları) arasında

anlamalı bir ilişki olup olmadığını araştırmak üzere Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır.

Tablo 70: Solfej Müzik Yeteneği Sınav Puanı ve Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Korelasyon Sonuçları

<i>Alt Testler</i>	<i>n</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
SA & SOL	50	0.05	--
SE & SOL	50	0.13	--
SO & SOL	50	-0.03	--
ŞA & SOL	50	-0.02	--
ŞO & SOL	50	-0.06	--
BS & SOL	50	-0.04	--
Z & SOL	50	0.13	--
EKD & SOL	50	0.18	--
YKL & SOL	50	0.21	--
ŞYT & SOL	50	0.17	--

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı, SOL: Solfej Müzik Yeteneği Puanı

Sözel (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik ve Sözel Orijinallik) ve Şekilsel Yaratıcı Düşünce Yeteneği (Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç ve Yaratıcı Kuvvetler Listesi) alt puanları ile Solfej Müzik yeteneği puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Alt problem 3'e göre, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine bölüme girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan "Çalgı Performansı" sınav puanları ile yaratıcılık puanları (Çalgı Performansı sınav puanları ile sözel yaratıcılık puanları ve Çalgı Performansı sınav puanları ile şekilsel yaratıcılık puanları) arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını araştırmak üzere Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır.

Tablo 71: Çalgı Performansı Müzik Yeteneği Sınav Puanı ve Yaratıcı Düşünce Testi Arasında Yapılan Korelasyon Sonuçları

<i>Alt Testler</i>	<i>n</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
SA & ÇAL	50	-0.06	--
SE & ÇAL	50	-0.13	--
SO & ÇAL	50	-0.23	--
ŞA & ÇAL	50	0.03	--
ŞO & ÇAL	50	-0.12	--
BS & ÇAL	50	-0.24	--
Z & ÇAL	50	-0.19	--
EKD & ÇAL	50	-0.19	--
YKL & ÇAL	50	-0.21	--
ŞYO & ÇAL	50	-0.20	--

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı, ÇAL: Çalgı Performansı Müzik Yeteneği Puanı

Sözel (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik ve Sözel Orijinallik) ve Şekilsel Yaratıcı Düşünce Yeteneği (Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç ve Yaratıcı Kuvvetler Listesi) alt puanları ile Çalgı Performansı Müzik yeteneği puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Alt problem 4'e göre, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine bölüme girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan "Şarkı Söyleme" sınav puanları ile yaratıcılık puanları (Şarkı Söyleme sınav puanları ile sözel yaratıcılık puanları ve Şarkı Söyleme sınav puanları ile sözel yaratıcılık puanları) arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını araştırmak üzere Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır.

Tablo 72: Şarkı Söyleme Müzik Yeteneği Sınav Puanı ve Yaratıcı Düşünce Testi Puanları Arasında Yapılan Korelasyonu Sonuçları

<i>Alt Testler</i>	<i>n</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
SA & SOY	50	-0.02	--
SE & SOY	50	-0.01	--
SO & SOY	50	-0.16	--
ŞA & SOY	50	0.07	--
ŞO & SOY	50	-0.04	--
BS & SOY	50	-0.08	--
Z & SOY	50	-0.18	--
EKD & SOY	50	-0.02	--
YKL & SOY	50	0.06	--
ŞYO & SOY	50	0.04	--

Kısaltmalar: SA: Sözel Akıcılık, SE : Sözel Esneklik, SO : Sözel Orijinallik, ŞA: Şekilsel Akıcılık, ŞO: Şekilsel Orijinallik, BS: Başlıkların Soyutluğu, Z: Zenginleştirme, EKD: Erken Kapamaya Direnç, YKL: Yaratıcı Kuvvetler Listesi, ŞYT: Şekilsel Yaratıcılık Toplamı, SOY: Şarkı Söyleme Müzik Yeteneği Puanı

Sözel (Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik ve Sözel Orijinallik) ve Şekilsel Yaratıcı Düşünce Yeteneği (Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç ve Yaratıcı Kuvvetler Listesi) alt puanları ile Şarkı Söyleme Müzik yeteneği puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

IV. YORUM ve ÖNERİLER

1. YORUM

Yaratıcı Düşünce Yetenekleri ve Müzik yetenekleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını araştırmak üzere, çalışmanın da ana problemi olan Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin bölüme girişte aldıkları Özel Yetenek Sınavı sonuçları ile Yaratıcı Düşünce Yetenekleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Ayrıca Müzik Öğretmenliği Programının yaratıcılık düzeyini geliştirici bir etkisinin olup olmadığı da araştırmanın ana problemi içinde sorgulanmıştır.

1. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’na girişte alınan Özel Yetenek Sınav Puanları ve Torrance Yaratıcı Düşünce Testi Puanları arasındaki ilişki için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon tekniği kullanılmıştır.
 - a. Girişte alınan Özel Yetenek Sınavı Toplam puanları ile Sözel Yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
 - b. Girişte alınan Özel Yetenek Sınavı Toplam puanları ile Şekilsel Yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
 - Genel Müzik Yeteneği ve Yaratıcı Düşünce Yeteneği arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
2. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’na girişte alınan Solfej Sınav Puanları ve Torrance Yaratıcı Düşünce Testi Puanları arasındaki ilişki için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon tekniği kullanılmıştır.
 - a. Girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan Solfej puanları ile Sözel Yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

- b. Girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan Solfej puanları ile Şekilsel Yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- Solfej Müzik Yeteneği ve Yaratıcı Düşünce Yeteneği arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
3. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'na girişte alınan Çalgı Performansı Yeteneği Puanları ve Torrance Yaratıcı Düşünce Testi Puanları arasındaki ilişki için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon tekniği kullanılmıştır.
- a. Girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan Çalgı Performansı puanları ile Sözel Yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- b. Girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan Çalgı Performansı puanları ile Şekilsel Yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- Çalgı Performansı Müzik Yeteneği ve Yaratıcı Düşünce Yeteneği arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
4. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'na girişte alınan Şarkı Söyleme Yeteneği Puanları ve Torrance Yaratıcı Düşünce Testi Puanları arasındaki ilişki için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon tekniği kullanılmıştır.
- a. Girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan Şarkı Söyleme puanları ile Sözel Yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- b. Girişte yapılan Özel Yetenek Sınavında alınan Şarkı Söyleme puanları ile Şekilsel Yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- Şarkı Söyleme Müzik Yeteneği ve Yaratıcı Düşünce Yeteneği arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

İlgili alan araştırması sırasında, Müzik yetenekleri ve yaratıcılık yetenekleri ilişkisini sorgulayan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Aral (1992), ilgi alanları ve yaratıcılık yeteneği ilişkisini araştırdığı çalışmasında, ilgi alanı ve yaratıcılık arasında anlamlı bir ilişkiye rastlamamış, yine de araştırmasında en yüksek yaratıcılık puan

ortalamasını alan grubun müzik ve edebiyat ilgi alanına sahip grup olduğunu vurgulamıştır. Aynı sonucu Tanpraphat (1976) da elde etmiştir.

5. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda okumakta olan birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonucunda; Sözel Akıcılık ve Sözel Esneklik puanlarında 0.01 anlamlılık düzeyinde, Sözel Orijinallik puanlarında da 0.05 anlamlılık düzeyinde birinci sınıflar lehine bir farklılık bulunmuştur.

- Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı programlarının öğrencilerin sözel yaratıcı düşünce yeteneklerini sözel akıcılık, sözel esneklik ve sözel orijinallik boyutlarında olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur.

Belirlenmiş eğitim yolları ile yaratıcı düzeye etki edilebildiği çeşitli araştırmalarla gösterilmiştir. Sollarova (1986), yaratıcı eğitim programının sözel yaratıcılık üzerindeki etkisini araştırmıştır. Yaratıcı düşünce programı 8-13 yaş grubu çocuklara iki dönem süreyle uygulanmış ve deneklerin yaratıcı düşünce yeteneğini önemli derecede geliştiği sonucuna ulaşılmıştır. Sungur (1988) ise, sorun çözme programının yaratıcı düşünce yeteneğini önemli derecede geliştirdiğini saptamıştır. Müzik Eğitimi programları içinde yaratıcı eğitim ve sorun çözme programlarından faydalanılarak öğrencilerin yaratıcı düşüncelerinin geliştirilmesi planlanabilir.

6. Cinsiyete göre yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre Şekilsel Akıcılık puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde erkekler lehine bir farklılık bulunmuştur.

- Şekilsel Akıcılık Yaratıcı Düşünce Yeteneği bakımından kızlar ve erkekler arasında erkekler lehine farklılık bulunmuştur.

Cinsiyete göre yaratıcılık puanları arasında farklı araştırmalarda farklı sonuçlar çıkabilmektedir. Tanpraphat (1976), Canel (1993), Aslan (1994) ve Sarı (1999)'nın araştırmaları cinsiyete göre yaratıcı düşünce yeteneğinde anlamlı farklılık içermektedir.

Ancak araştırmaların genelinde kızlar lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Tanpraphant'ın (1976) araştırmasında erkekler lehine farklılık bulunmuştur. Pala (1999), Tuna (1999), Sonmaz (2002) ve Reese, Lee, Cohen ve Pucket (2001)'ın araştırmalarında ise cinsiyete göre anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır. Sonmaz ise yaratıcılık puanlarında yaş ile etkileşimi açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

7. Cinsiyete göre özel yetenek sınav (müzik yeteneği) puanları arasında yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına erkekler ve kızlar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Kız ve erkek cinsiyetler arasında Müzik Yeteneği bakımından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

8. Farklı sosyo ekonomik ve kültürel duruma göre Yaratıcı Düşünce Yeteneği puanlarının sınanması

8.1. Mezun olunan okul trine göre yaratıcı düşünce testi puanları arasında yapılan Kruskal-wallis testi sonuçlarına göre Zenginleştirme ve Erken Kapamaya Direnç puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmuştur.

- Okunan okul türü şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğinin zenginleştirme ve erken kapamaya direnç boyutlarını etkilemektedir.

Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak üzere yapılan ilişkisiz grup t testi ve Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre;

Genel lise ve Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinden mezun ğrencilerin Zenginleştirme puanları arasında 0.01 anlamlılık düzeyinde Genel lise mezunları lehine farklılık bulunmuştur.

Erken Kapamaya direnç puanları bakımından Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Kolej mezunu öğrenciler arasında 0.01 anlamlılık düzeyinde Kolej mezunları lehine, Meslek lisesi ve Kolej mezunu öğrenciler arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde yine Kolej mezunları lehine farklılık bulunmuştur.

Aslan (1994) da mezun olunan lise türünün yaratıcı düşünce yeteneğini etkilediğini tespit etmiştir.

8.2. Farklı anadallara sahip öğrencilerin aldığı yaratıcı düşünce yeteneği puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmuştur.

- Çalınan enstrüman türü Şekilsel Yaratıcı Düşünce Yeteneğinin Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç ve Şekilsel Yaratıcılık Toplamı boyutlarında anlamlı bir farklılığa sebep olmaktadır.

Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak üzere yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre;

Zenginleştirme puanları bakımından Piyano ve Yaylı bir çalgı anadala sahip öğrenciler arasında Yaylı çalgı çalanlar lehine, Yaylı ve Üflemeli bir çalgı anadala sahip öğrenciler arasında Yaylı çalgı çalanlar lehine ve Üflemeli bir çalgı ve Gitar anadalına sahip öğrenciler arasında Gitar çalanlar lehine 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmuştur.

Erken Kapamaya Direnç puanları bakımından Yaylı Çalgı ve Gitar anadalına sahip öğrencilerin puanları arasında 0.01 anlamlılık düzeyinde Gitar anadalına sahip öğrenciler lehine bir farklılık bulunmuştur.

Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanları bakımından Piyano ve Gitar anadalına sahip öğrencilerin puanları arasında Gitar anadalına sahip öğrenciler lehine, Piyano ve Şan anadalına sahip öğrencilerin puanları arasında Şan anadalına sahip öğrenciler lehine, Yaylı Çalgılar ve Şan anadalına sahip öğrencilerin puanları arasında Şan anadalına sahip öğrenciler lehine, Üflemeli Çalgılar ve Şan anadalına sahip öğrencilerin puanları arasında Şan anadalına sahip öğrenciler lehine 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmuştur.

Müzisyenlerde çalınan enstrüman türü ile yaratıcı düşünce yeteneği arasındaki ilişkiyi sorgulayan bir çalışmaya rastlanmamıştır.

8.3. Ailesinde müzikle uğraşan başka birey olan ve olmayan öğrencilerin yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Ailede müzikle uğraşan başka birisinin olması bireyin yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Ailede müzikle uğraşan bir bireyin olması, çocuğun ailede çalınan müzikler yoluyla hayal kurmasında etkili olabilir. Bu da hayal gücü zenginliğinin genişliğine sebep olabilir. Ailede müzikle uğraşan birey bulunmasının yaratıcı düşünce yeteneği üzerindeki etkisini araştıran bir araştırmaya rastlanmamıştır.

8.4. Farklı Müzik türlerini dinleme durumuna göre yaratıcılık puanları arasında Mann-Whitney U tekniği ve ilişkisiz grup t testi tekniği kullanılmıştır.

Türk Sanat Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Erken Kapamaya Direnç puanlarında 0.01 anlamlılık düzeyinde ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde Türk Sanat Müziği dinlemeyenler lehine bir farklılık bulunmuştur.

- Türk Sanat Müziği dinlemek şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğini erken kapamaya direnç ve şekilsel yaratıcılık toplamı boyutlarında olumsuz yönde etkilemektedir.

Türk Halk Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Türk Halk Müziği dinlemek yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Türk Hafif Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Sözel Akıcılık ve Sözel Esneklik puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde Türk Hafif Müziği dinleyenler lehine bir farklılık bulunmuştur.

- Türk Hafif Müziği dinlemek sözel yaratıcı düşünce yeteneğini olumlu yönde etkilemektedir.

Arabesk Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Zenginleştirme ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde Arabesk Müzik dinlemeyenler lehine bir farklılık bulunmuştur.

- Arabesk Müzik dinlemek şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğini zenginleştirme ve şekilsel yaratıcılık toplamı boyutlarında olumsuz yönde etkilemektedir.

Klasik Batı Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre Sözel Akıcılık puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde Klasik Batı Müziği dinleyenler lehine bir farklılık bulunmuştur.

- Klasik Batı Müziği dinlemek sözel yaratıcı düşünce yeteneğini olumlu yönde etkilemektedir.

Pop Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Pop Müzik dinlemek yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Jazz Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre Başlıkların Soyutluğu puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde ve Yaratıcı Kuvvetler Listesi ve Şekilsel Yaratıcılık Toplam puanlarında 0.01 anlamlılık düzeyinde Jazz Müzik dinleyenler lehine farklılık bulunmuştur.

- Jazz Müzik dinlemek şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğini başlıkların soyutluğu, yaratıcı kuvvetler listesi ve şekilsel yaratıcılık toplamı boyutlarında olumlu yönde etkilemektedir.

Etnik Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Şekilsel Orijinallik puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde Etnik Müzik dinlemeyenler lehine bir farklılık bulunmuştur.

- Etnik Müzik dinlemek şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğini şekilsel orijinallik boyutunda olumsuz yönde etkilemektedir.

8.5. Ailenin müzik türlerini dinleme durumuna göre yaratıcılık puanları arasında Mann-Whitney U ve ilişkisiz grup t testi tekniği kullanılmıştır.

Ailesi Türk Sanat Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin yaratıcılık puan ortalamaları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Ailenin Türk Sanat Müziği dinlemesi çocuğun yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Ailesi Türk Halk Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Ailenin Türk Halk Müziği dinlemesi çocuğun yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Ailesi Türk Hafif Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Şekilsel Akıcılık 0.05 anlamlılık düzeyinde ailesi Türk Hafif Müziği dinlemeyenler lehine bir farklılık bulunmuştur.

- Ailenin Türk Hafif Müziği dinlemesi çocuğun şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğini şekilsel akıcılık boyutunda olumsuz yönde etkilemektedir.

Ailesi Arabesk Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Başlıkların Soyutluğu puanlarında 0.05 ve Zenginleştirme puanlarında 0.01 anlamlılık düzeyinde ailesi Arabesk Müzik dinlemeyenler lehine farklılık bulunmuştur.

- Ailenin Arabesk Müzik dinlemesi çocuğun şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğini başlıkların soyutluğu ve zenginleştirme boyutlarında olumsuz yönde etkilemektedir.

Ailesi Klasik Batı Müziği dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Şekilsel Orijinallik puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmuştur ailesi Klasik Batı Müziği dinlemeyenler lehine farklılık bulunmuştur.

- Ailenin Klasik Batı Müziği dinlemesi çocuğun şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğini şekilsel orijinallik boyutunda olumsuz yönde etkilemektedir.

Ailesi Pop Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Ailenin Pop Müzik dinlemesi çocuğun yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Ailesi Etnik Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Ailenin Etnik Müzik dinlemesi çocuğun yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Ailesi Jazz Müzik dinleyenler ile dinlemeyenlerin aldığı yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Ailenin Jazz Müzik dinlemesi çocuğun yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Bireyin ve ailenin tercih ettiği müzik türünün bireyde yapısal olarak farklı duygulara yol açtığı ve farklı çağrışımlar yaptığı düşünülürse, tercih edilen müzik türünün de yaratıcı düşünce yeteneğini etkileyebileceği sonucuna varabiliriz. Bu araştırma sonuçları da bireyin ve ailenin tercih ettiği müzik türünün yaratıcı düşünce yeteneğini etkilediğini göstermektedir.

8.6. Annenin eğitim düzeyine göre alınan yaratıcılık puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis Testi sonuçlarına göre Sözel Akıcılık ve Sözel Esneklik puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmuştur.

- Annenin eğitim düzeyi çocuğun sözel yaratıcı düşünce yeteneğini sözel akıcılık ve sözel esneklik boyutlarında etkilemektedir.

Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu saptamak üzere uygulanan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre;

Annesi ilkökul mezunu veya herhangi bir okuldan mezun olmamış olan ve ortaokul mezunu olan öğrencilerin Sözel Akıcılık ve Sözel Esneklik puanları arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde annesi ilkökul mezunu veya herhangi bir okuldan mezun olmamış olanlar lehine farklılık bulunmuştur.

Annesi ortaokul ve lise mezunu olan öğrencilerin Sözel Akıcılık ve Sözel Esneklik puanları arasında 0.01 anlamlılık düzeyinde annesi lise mezunu olanlar lehine farklılık bulunmuştur.

Annesi ortaokul ve üniversite mezunu olan öğrencilerin Sözel Akıcılık ve Sözel Esneklik puanları arasında 0.01 anlamlılık düzeyinde annesi üniversite mezunu olanlar lehine farklılık bulunmuştur.

Genelde anne eğitim düzeyi yükseldikçe yaratıcı düşünce yeteneklerinin de üst düzeylerde olduğu görülmektedir.

Annenin eğitim düzeyinin yaratıcı düşünce yeteneğine etkisini araştıran araştırmalar arasında Aral (1990), Aslan (1994) ve Tuna'nın (1999) araştırmaları, bu araştırma bulgularını desteklemektedir. Ancak, Aral (1992), araştırmasında annenin eğitim düzeyine göre yaratıcı düşünce yeteneğinin farklılaşmadığını bulmuştur.

8.7. Babanın eğitim düzeyine göre alınan yaratıcılık puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis Testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Babanın eğitim düzeyi çocuğun yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Aral'ın (1992) araştırma bulgularına göre babanın eğitim düzeyinin yaratıcı düşünceyi etkilememektedir. Aral (1990) ve Tuna'nın (1999) araştırma sonuçlarına göre ise babanın eğitim düzeyine göre çocuğun yaratıcı düşünce yeteneği farklılaşmaktadır.

8.8. Anneleri farklı mesleklerden olanların yaratıcılık puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis Testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Annenin mesleği çocuğun yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Annenin çalışıp çalışmamasının yaratıcılık üzerinde farklılığa neden olduğunu araştıran Aral (1990), annenin çalışma durumunun yaratıcı düşünce yeteneğinde farklılığa sebep olduğunu bulmuştur. Ancak Aral'ın (1992) çalışmasında annenin çalışma durumunun yaratıcı düşünce yeteneğinde anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı bulunmuştur.

8.9. Babaları farklı mesleklerden olanların yaratıcılık puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis Testi sonuçlarına göre Sözel Akıcılık ve Sözel Orijinallik puanlarında 0.01, Sözel Esneklik puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmuştur.

- Babanın mesleği çocuğun sözel yaratıcı düşünce yeteneğinin tüm alt boyutlarında (sözel akıcılık, sözel esneklik ve sözel orijinallik) etkilemektedir.

Babanın mesleğinin yaratıcı düşünce üzerinde Aral'ın (1990) araştırması gibi farklılığa yol açtığı sonucunu gösteren araştırmaların tersine, Aral (1992), Aslan'ın (1994) araştırması gibi farklılığa yol açmadığı sonucuna ulaşan araştırmalar da mevcuttur.

Bu araştırmada, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak üzere Sözel Akıcılık, Sözel Esneklik ve Sözel orijinallik puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre;

Sözel Akıcılık bakımından Devlet Memuru ve Asker babaya sahip olanlar arasında babası Devlet Memuru olanlar lehine 0.05 anlamlılık düzeyinde, Devlet Memuru ve Ticaretle uğraşan babaya sahip olanlar arasında babası Devlet Memuru olanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Yönetici babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.05 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Öğretmen babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.05 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Asker babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Ticaretle uğraşan babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Serbest Mesleği olan babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Emekli babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde, Yönetici ve ticaretle uğraşan babaya sahip olanlar arasında babası Yönetici olanlar lehine 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmuştur.

Sözel Esneklik bakımından Devlet Memuru ve Ticaretle uğraşan babaya sahip olanlar arasında babası Devlet Memuru olanlar lehine 0.05 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Yönetici babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.05 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Asker babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.05 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Ticaretle uğraşan babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve

Serbest Meslekle uğraşan babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Emekli babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmuştur.

Sözel Orijinallik bakımından Devlet Memuru ve Ticaretle uğraşan babaya sahip olanlar arasında babası Devlet Memuru olanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde, Devlet Memuru ve Serbest Meslekle uğraşan babaya sahip olanlar arasında babası Devlet Memuru olanlar lehine 0.05 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Öğretmen babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.05 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Asker babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Ticaretle uğraşan babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur uğraşanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Serbest Meslekle uğraşan babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde, Özel Sektörde Memur ve Emekli babaya sahip olanlar arasında babası Özel Sektörde Memur olanlar lehine 0.05 anlamlılık düzeyinde, Yönetici ve Ticaretle uğraşan babaya sahip olanlar arasında babası Yönetici olanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde, Asker ve Ticaretle uğraşan babaya sahip olanlar arasında babası Asker olanlar lehine 0.05 anlamlılık düzeyinde, Ticaretle uğraşan ve Emekli babaya sahip olanlar arasında babası Emekli olanlar lehine 0.01 anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmuştur.

Babanın mesleğine göre bulunan farklılıklara bakılacak olursa genellikle eğitim düzeyinin artmasını gerektiren mesleklerde yaratıcı düşünce yeteneği de artmaktadır.

8.10. Farklı yerlerde ikamet eden öğrencilerin aldığı yaratıcılık puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis testine göre Başlıkların Soyutluğu puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde bir farklılık bulunmuştur.

- İkamet edilen çevre şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğini başlıkların soyutluğu boyutunda etkilemektedir.

Son zamanlarda çevrenin yaratıcılık üzerinde etkili olduğu sonucundan hareketle yaratıcı çevre tanımlamasına gidilmiştir. İkamet edildikleri yerin de sosyal ve kültürel

çevrenin bir parçası olarak yaratıcılığa etkisinin olması beklenir. Bu konuda yapılan araştırmalara bakılacak olursa Aslan (1994) yerleşim yerinin, Kandır (1997) bireyin birlikte yaşadığı kişilerin ve arkadaş grubunun bulunup bulunmamasının ve Pala (1999) çocuk yuvalarında ve aileyle birlikte yaşamanın yaratıcı düşünce üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulgular bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Başlıkların Soyutluğu puanlarında hangi gruplar arasında farklılık olduğunu sınamak üzere yapılan,

ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre aile dışında Evde kalanlar ile Ailelerinin yanında kalanlar arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde ailelerinden ayrı bir evde kalanlar lehine bir farklılık bulunmuştur.

Mann Whitney U testi sonuçlarına göre aile dışında Evde kalanlar ile Yurтта kalanlar arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde ailelerinden ayrı bir evde kalanlar lehine farklılık bulunmuştur.

Aileden ayrı bir evde kalmak, kişinin kendi yaşam problemlerini çözmekte farklılıklar getirmekte, kişi kendine özgü bir tarz ile problemlerini çözmektedir. Bu yüzden ayrı bir evde kalmanın yaratıcı düşünce yeteneği üzerinde etkili olması beklenebilir.

8.11. Sahip olunan kardeş sayısına göre yaratıcılık puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda farklı sayıda kardeşe sahip olanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

- Sahip olunan kardeş sayısı yaratıcı düşünce yetni etkijeneğini etkilememektedir.

Kardeş sayısının yaratıcı düşünce yeteneğini etkilemediği sonucuna ulaşan araştırmalar arasında Aral (1992) ve Pala'nın (1999) araştırmalarını sayabiliriz. Yaratıcılığın kardeş sayısına göre farklılaştığını gösteren birçok araştırma mevcuttur: Jariel (1983) yaratıcı düşünce yeteneği üzerinde, aile büyüklüğünün etkisi başlığıyla kardeş sayısının etkisini araştırmıştır. Küçük büyüklükteki ailelerin (1-3 kardeş) yaratıcı düşünce yeteneklerinin orta büyüklükteki ailelerden (4-6 kardeş) daha üst seviyede olduğu ve orta

ve geniş büyüklükteki ailelerdeki çocukların yaratıcı düşünce yeteneklerinde önemli derecede farklılıklar olduğunu bulmuştur.

Aral (1990) araştırmasında kardeş sayısının yaratıcı düşünce yeteneğinde anlamlı farklılıklara yol açtığı sonucuna ulaşmıştır. Kandır (1997) ve Tuna'nın (1999) araştırmalarında da kardeş sayısının yaratıcı düşünce üzerinde etkili olduğu bulunmuştur.

Bazı araştırmalar ise kardeş sayısından farklı olarak doğum sırasının etkisini incelemiştir. Lichtenwalner, Maxwell, Hurlock ve Jariel, ilk doğan ve tek çocukların diğer sıra doğumlu çocuklardan daha yaratıcı olduğunu bulmuşlardır. Aral'ın (1990) araştırmasında Zenginleştirme (ayrıntılara girme) açısından son doğan çocuklar avantajlı bulunmuştur.

8.12. Ailenin oturduğu evin mülkiyet durumuna göre yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Ailenin oturduğu evin mülkiyet durumu çocuğun yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Oturulan evin mülkiyet durumu ekonomik bir değişken olarak kabul edilerek bu araştırmaya dahil edilmiştir. Gelir düzeyine göre yaratıcılıkta farklılıklar bulunurken, ailenin oturduğu evin mülkiyetine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

8.13. Anne ve babanın birlikte yaşayış durumuna göre yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Başlıkların Soyutluğu puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde annesi ve babası birlikte yaşayanlar lehine bir farklılık bulunmuştur.

- Anne ve babanın birlikte yaşaması çocuğun şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğini başlıkların soyutluğu boyutunda olumlu yönde etkilemektedir.

Yapılan literatür taramasında annenin ve babanın birlikte yaşam durumları ile yaratıcılığın farklılaşp farklılaşmadığını sorgulayan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Çocuğun çevresinde sosyal, kültürel ve psikolojik bir değişken olan anne ve babanın birlikte yaşam durumunun yaratıcı düşünce yeteneğini etkilemesi kaçınılmazdır.

8.14. Annenin yaşam durumuna göre yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Başlıkların Soyutluğu puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde annesi hayatta olanlar lehine bir farklılık bulunmuştur.

- Annenin hayatta olması çocuğun şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğini başlıkların soyutluğu boyutunda olumlu yönde etkilemektedir.

Yapılan literatür taramasında annenin yaşam durumuna göre yaratıcı düşünceyi araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak, Pala (1999) araştırmasında annenin yaşının çocuğun yaratıcı düşünce yeteneklerinde farklılıklara neden olduğunu bulmuştur.

8.15. Babanın yaşam durumuna göre yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Babanın hayatta olması çocuğun yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Yapılan literatür taramasında babanın yaşam durumuna göre yaratıcı düşünceyi araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır.

8.16. Bilgisayar sahibi olma durumuna göre yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Bilgisayar sahibi olmak yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Bilgisayarın oyunlar yoluyla hayal gücünü zorladığı ve ödev türünde tüm çalışmalarda bir çeşit tasarımın yapıldığı düşünülerek bilgisayar sahibi olmanın yaratıcı düşünce yeteneğine etkisi araştırılmıştır. Yapılan literatür çalışmasında ise bu tür bir araştırmaya rastlanmamıştır.

8.17. Evinde internet erişimi olma durumuna göre yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- İnternet erişimi sahibi olmak yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

İnternet erişimine sahip olmanın bilgiye kolay erişime imkan tanıdığı düşünülerek yaratıcılık üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Yapılan literatür çalışmasında ise bu tür bir araştırmaya rastlanmamıştır.

8.18. Bir işte çalışma durumuna göre yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann whitney U testi sonuçlarına göre Şekilsel Orijinallik puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde çalışanlar lehine bir farklılık bulunmuştur.

- Herhangi bir işte çalışmak şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğini şekilsel orijinallik boyutunda olumlu yönde etkilemektedir.

Yapılan literatür taramasında bir tür ekonomik edeğişken olan öğrencinin veya çocuğun herhangi bir işte çalışma durumunun yaratıcı düşünce yeteneğine olan etkisini araştıran Kandır'ın (1997) "Ankara sokaklarında çalışan ve çalışmayan 12-14 yaş grubundaki erkek çocuklarında yaratıcı düşüncenin incelenmesi" konulu araştırmasına rastlanmıştır. Bu çalışmada, sokaklarda çalışmanın yaratıcılığın akıcılık ve esneklik boyutlarında etkili olduğu bulunmuştur.

8.19. Farklı gelir düzeylerinde ailelerden gelen öğrencilerin yaratıcılık puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre Sözel Akıcılık puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde bir farklılık bulunmuştur.

- Ailenin gelir düzeyi çocuğun sözel yaratıcı düşünce yeteneğini sözel akıcılık boyutunda etkilemektedir.

Ailenin gelir düzeyinin yaratıcı düşünce yeteneği üzerinde farklılıklara neden olduğunu Aral (1990) da araştırmasında bulmuştur.

Bu araştırmada farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu sınamak üzere yapılan ilişkisiz grup t testi sonuçlarına göre ailesi Alt ve Orta düzey gelire sahip öğrencilerin

Sözel akıcılık puanlarında Orta düzey gelire sahip öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

8.20. Ailenin çocuk yetiştirme tutumuna göre yaratıcılık puanları arasında yapılan Kruskal-wallis testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Ailenin çocuk yetiştirme tutumu çocuğun yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Davaslıgil (1988), araştırmasında ailenin çocuk yetiştirme tutumu ve çocuğun yaratıcılık yeteneği konusunda varılan bu sonuçtan farklı bir sonuca ulaşmıştır. Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği ve Torrance Yaratıcı Düşünce Testi kullandığı araştırmasında aşırı koruyucu tutumun sorun çözüme imkanını kısıtladığını ve yaratıcılığı engellediğini bulmuştur. Ailenin çocuk yetiştirme tutumunun yalnızca bir anket sorusuyla belirlenmesi zordur. Bir fikir vermesi açısından uygulanan bu anket sorusunda demokratik aile tutumu oranı en yüksek oran olarak bulunmuştur.

8.21. Ailenin fikir desteğine göre yaratıcılık puanları arasında yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre Başlıkların Soyutluğu puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde ailesinden fikir desteği bulabilenler lehine bir farklılık bulunmuştur.

- Ailenin fikir desteği çocuğun şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğini başlıkların soyutluğu boyutunda olumlu yönde etkilemektedir.

Ailenin fikir desteği durumu da bir anket sorusuyla ölçülebilecek bir değişken değildir. Ailenin çocuk yetiştirme tutumu anket sorusu gibi bir fikir vermesi açısından uygulanmıştır. Yapılan literatür çalışmasında ise ailenin fikir desteğinin yaratıcı düşünce yeteneği üzerindeki etkisini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak çocuğun herhangi bir konuda fikrine danışılması ve kendi fikirleri konusunda desteklenmesi hayalgücü zenginliğini geliştirecektir. Dolayısıyla yaratıcılığı da destekleyeceği düşünülebilir.

8.22. Kitap okuma sıklığına göre yaratıcılık puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Kitap okuma sıklığı yaratıcı düşünce yeteneğini etkilememektedir.

Trollinger'in (1983) araştırmasında yaratıcılığı yüksek olan deneklerin çoğunun değişik ilgi alanlarına yöneldikleri ve okumayı tercih ettikleri, düşük yaratıcılığa sahip deneklerin ise daha çok sosyal ilişkilere yöneldiği görülmüştür. Aslan (1994) kitap okuma alışkanlığı durumuna göre yaratıcı düşünce yeteneklerinin farklılaştığını bulmuştur. Yapılan bu araştırmalar bu araştırma bulgularını destekler nitelikte değildir.

8.23. Mesleki dergi veya magazin takip etme durumuna göre yaratıcılık puanları arasında yapılan ilişkisiz grup t tekniği sonuçlarına göre Başlıkların Soyutluğu ve Zenginleştirme puanlarında 0.05 anlamlılık düzeyinde mesleki bir dergi veya magazin takip edenler lehine farklılık bulunmuştur.

- Mesleki bir dergi veya magazin takip etmek şekilsel yaratıcı düşünce yeteneğini başlıkların soyutluğu ve zenginleştirme boyutlarında olumlu yönde etkilemektedir.

Yapılan literatür taramasında mesleki bir dergi yayın organı takip etmenin yaratıcı düşünce yeteneği üzerindeki etkisini araştıran bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak Pala (1999) tarafından yapılan bir araştırmada bireyin okuduğu kitap türünün yaratıcı düşünce yeteneğinde farklılıklara neden olduğu saptanmıştır.

2. ÖNERİLER

Eğitimcilere,

1. Eğitim programları oluşturulurken alınan hedeflerden birisinin de üretken bireyler yetiştirmek olduğu düşünülerek, müzik eğitimi almakta olan öğrencilerin yaratıcılıklarının gerilemesinin önüne geçmek için ciddi önlemler alınması gerekmektedir. Müzik Eğitimi programları içinde ders işleme yöntemlerinin yaratıcılığı geliştirici nitelikte olması sağlanabilir ve bir başka metot olarak da yaratıcılık ve sorun çözme dersleri programa ilave edilebilir.
2. Yaratıcılığın eğitiminin özgün bir konu olması nedeniyle eğitimci eğitimi verilmesi yararlı olabilir.
3. Eğitimde müzik türlerinin yaratıcılık üzerindeki etkisi optimum bir şekilde kullanılabilir. Çocuklara yaratıcılığı arttırıcı yönde müzikler dinletilebilir. Aileye de dinletmek ve dinlemek üzere müzikler tavsiye edilebilir.

Aynı uygulama işletmelerde personelin yaratıcı düşünce düzeyini arttırmak için de yapılabilir. Böylece üretim de dolaylı olarak arttırılabilir.

4. Sınıf ortamlarının yaratıcılığı geliştirici şekilde düzenlenmesi de eğitimin bir parçası olarak kullanılabilir.
5. Armoni derslerindeki gibi tasarımın ön plana çıktığı çeşitli proje yöntemleri programa ilave edilebilir, diğer dersler içinde de proje uygulamaları geliştirilebilir.
6. Ailelerinden ayrı bir evde yaşayan çocukların yaratıcılık puanlarının daha yüksek oluşundan hareketle, üniversiteler için yaz kampları

düzenlenebilir. Bu kamplar sosyal hizmet içerikli çeşitli faaliyetler içerebilir.

7. Ailenin gelir düzeyinin artması ile yaratıcı düşünce yeteneğinin de arttığı sonucundan hareketle okulların, ihtiyacı olan çocuklara burs imkanları sağlaması veya okul içinde yaratıcılığı geliştirici boş zaman faaliyetleri sağlaması düşünülebilir.
8. Üniversite eğitiminde (profesyonel meslek eğitiminde) mesleki dergi veya magazin takip etmenin yaratıcı düşünce yeteneğine olumlu etkisi düşünülerek, öğrenciler mesleki yayınları takibe teşvik edilebilir, imkanları sınırlı olan öğrenciler düşünülerek üniversite içinde bu tür yayınları takip etme olanakları yaratılabilir.
9. Anadal çalgısı oranları içinde piyanistlerin az oluşunun sebebi, YÖK - Dünya Bankası işbirliği ile tasarlanan ve dört yıldır uygulanmakta olan Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğretmen yetiştirme programı içinde piyanonun anadal çalgısı olarak bulunmamasıdır. Oranlar içinde piyanoya rastlamamız, bazı öğrencilerin asıl çalgısı farklı olsa da anadal olarak piyanoyu benimsediğini göstermektedir. Piyanonun tekrar ana çalgı olarak müzik eğitimi programlarında konumlandırılması konusu program geliştirme çalışmalarında gündeme getirilebilir.

Araştırmacılara,

1. Müzikal çalışma ve yaratıcı düşünce beynimizde benzer bir şekilde çalışmaya sebep oluyorsa müzik yeteneği ve yaratıcı düşünce yeteneği arasında bir ilişkinin olması beklenebilir. Konu farklı yaş gruplarında tekrar ele alınabilir.
2. Farklı okul türlerinde okuyan öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinin farklı oluş sebepleri araştırılabilir.

3. Çalınan entrüman türünün yaratıcı düşünce yeteneği üzerindeki etkisi araştırılmak üzere besteciler üzerinde araştırma yapılabilir.
4. Ailedeki fertlerin (bu araştırmada babanın etkilediği bulunmuştur) mesleğine göre, yaratıcı düşünce yeteneği düzeyinin farklılaşmasının sebepleri araştırılabilir.
5. Bilgisayarın reflekslerin gelişimine katkısı, oyunların hayalgücünü zorlayarak beyni uzamsal ve matematiksel olarak çalıştırması; internetin bilgiye kolay erişim sayesinde öğrenmede kolaylık sağlaması bakımından bilgisayarın ve internetin yetenek gelişiminde payının olmaması beklenemez. Bilgisayarın ve internetin kullanım sıklığına göre yaratıcılık konusu tekrar araştırılabilir.
6. Ailenin çocuk yetiştirme tutumunun çocuğun yaratıcılık düzeyi üzerinde etki yapması beklenir. Bu konu ailenin tutumu daha iyi belirlenerek tekrar araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- _____. (2001, 28 Nisan). *Yaratıcılığın Gizi Nerede*. Cumhuriyet Bilim ve Teknik Dergisi. İstanbul: Sayı:736. s.12
- _____. (1996, 2 Haziran). *Yaratıcılık Nasıl Teşvik Edilir*. Hürriyet İnsan Kaynakları. İstanbul: s.20
- _____. (2001, 7 Nisan). *Zekanızı Müzikle Güçlendirin*. Cumhuriyet Bilim ve Teknik Dergisi. İstanbul: Sayı:733. s.12
- ARAL, Nermin ÇAĞATAY. (1990). Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Dokuz Yaş Grubu Kız ve Erkek Çocukların Yaratıcılıklarını Etkileyen Bazı Faktörler Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
- ARAL, Nermin ÇAĞATAY. (1992). Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Ortaokul Son Sınıfa Devam Eden Öğrencilerin Yaratıcılıkları ile İlgili Alanlarının bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- ARTUT, Kazım. (2001). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ankara: Anı Yayınları
- ASLAN, Esra. (1999). *Turkish Version of Torrance test of Creative Thinking*, International Conference on Test Adaptation Proceedings. Washington D.C: George Town University.
- ASLAN, Esra. (1994). Yaratıcı Düşünceli Bireylerin Psikolojik İhtiyaçları. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

- ASLAN, Esra. (2001, Eylül) *Kavram Boyutunda Yaratıcılık*. PDR – Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. Ankara: Cilt:2. Sayı:16.
- ASLAN, Esra. (2002). *Yaratıcı Problem Çözme*. Örgütte Kişisel Gelişim. Editör: Esra ASLAN. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- ATKINSON, Rita L., ATKINSON, Richard C., SMITH, Edward E., BEM, Daryl J. ve NOLEN-HOEKSEMA, Susan. (1996). *Psikolojiye Giriş*. Çev: Yavuz ALOGAN. Ankara: Arkadaş Yayınları
- AYDIN, Ayhan. (2001). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- AYER, A.J., MOORE, G.E., PRICE, H.H., BROAD, C.D., BARNES, W.F. ve HACIKADİROĞLU, V. (1986). *Algılama, Duyma ve Bilme*. Çev: Vehbi HACIKADİROĞLU. İstanbul: Metis Yayınları
- BALAMİR, Bünyamin. (1999). *Sanat Eğitiminde Özgürlük ve Özgünlük*. Ankara: TC Kültür Bakanlığı Yayınları
- BAŞARAN, İbrahim Ethem. (1996). *Eğitim Psikolojisi: Eğitimin Psikolojik Temelleri*. Ankara: Gül Yayınevi
- BAYMUR, Feriha. (1994). *Genel Psikoloji*. İstanbul: İnkılap Kitabevi
- BENTLEY, Trevor. (1999) *Yaratıcılık*. Çev: Onur Yıldırım. İstanbul: Hayat Yayıncılık, İletişim, Eğitim Hizmetleri ve Tic. Ltd. Şti.
- BESSIS, P. ve JAQUI, H. (1973). *Yaratıcılık Nedir*. Çev: Süheyl GÜRBAŞKAN. İstanbul

- BİLGİN, Zeynep. (2001). Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri Yazım El Kitabı. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları
- CANEL, Nilgün DENKTAŞ. (1993). Ortaokul Seviyesindeki Ergenlerin Denetim Odağı Özelliklerinin Yaratıcı Düşünceye Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ÇELLEK, Tülay. (2001, 2 Haziran). *Yaratıcılık: Eğitim Sistemindeki Boyutu*. Cumhuriyet Bilim ve Teknik Dergisi. İstanbul: Sayı:741. s.18
- ÇOBAN, Sabire. (1999). Yöneticilerin Yaratıcılık Düzeyleri ile Liderlik Tarzları Arasındaki İlişki. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- DEDE, Nilgün Özbaşaran. (2001, 28 Nisan). *Yaratıcılıkta Yollar, Parlak Işığın Beyinde Yanış Anı*. Cumhuriyet Bilim ve Teknik Dergisi. İstanbul: Sayı:736. s.13
- DESCARTES, Rene. (1998). Yöntem Üzerine Konuşma. Çev: Afşar TİMUÇİN. İstanbul: Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.
- ERİÇ, Murat. (1998) Kültür ve Yaratıcılık. İstanbul: Kazancı Yayınları
- EVRİM, Selmin. (1978). Psikoloji Açısından: Zeka Sorunu. Toplum Hizmetinde Psikoloji. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları
- FLEITH, Denise de Souza, RODRIGUES, Maria Alexandra Militao, VIANA, Maria Cristina Alves, CERQUEIRA, Teresa Cristina Siqueira. (2001, first quarter). *The Creation Process of Brazilian Musicians*. Journal of Creative Behavior. Vol.34. No.1. p.61-75
- GÜLERYÜZ, Hasan. (2001). Eğitim Programlarının Dili ve Yaratıcı Öğrenme. Ankara: Pagem A Yayıncılık

- GÜVENÇ, Bozkurt. (1999). İnsan ve Kültür. İstanbul: Remzi Kitabevi
- İPŞİROĞLU, Nazan. (1998). Sanattan Güncel Yaşama. İstanbul: Pan Yayıncılık
- KANDIR, Adalet. (1997). Ankara Sokaklarında Çalışan ve Çalışmayan Oniki-Ondört yaş Grubundaki Erkek Çocuklarında Yaratıcı Düşüncenin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
- KARAYUMAK, Melek. (1999). Sanatsal Yaratıcılığa Etkisi Açısından Günümüz Türkiye'si Yüksek Öğretim Kurumlarında Sanat Eğitimi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- KAPLAN, Adnan. (1998, 12 Eylül). *Yaratıcılık Nedir ve Nasıl Gelişir?*. Cumhuriyet Bilim ve Teknik Dergisi. İstanbul: Sayı:599. s.18
- KARASAR, Niyazi. (1994). Araştırmalarda Rapor Hazırlama. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- KARASAR, Niyazi. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- KONGAR, Emre. (1994). Kültür Üzerine. İstanbul: Remzi Kitabevi
- MAY, Rollo. (1998). Yaratma Cesareti. Çev: Alper OYSAL. İstanbul: Metis Yayınları
- NIU, Weihua, STERNBERG, Robert J. (2001). *Culturel Influences on artistic creativity and its evaluation*. International Journal of Psychology. Volume:36. issue:4. p.225-241
- ÖNCÜ, Türkan. (1989). Torrance Yaratıcı Düşünce Testleri ve Wartegg-Biedma Kişilik Testi Aracılığıyla 7-11 Yaş Çocuklarının Yaratıcılığı ve Kişilik Yapıları

Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

- ÖNER, Necla. (1994). Türkiye’de Kullanılan Psikolojik Testler. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları
- ÖZDEN, Yüksel. (2000). Öğrenme – Öğretme. Ankara: Pagem A Yayıncılık
- PALA, Menekşe. (1999). Çocuk Yuvalarında ve Aileleriyle Birlikte Yaşayan 7-11 Yaş Grubu Çocuklarda Yaratıcılığın İncelenmesi. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
- PRESSEY, Sidney L. ve ROBINSON, Francis F. (1975). Psikoloji ve Yeni Eğitim. Çev: Hasan TAN. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi
- REESE, Hayne W., LEE, Liang-Jei, COHEN, Stanley H., PUCKET, James M. (2001). *Effects of intellectual variables, age and gender on divergent thinking in adulthood*. International journal of Behavioral Development. 25 (6), 491-500
- REJSKIND, Gillian. (2000, Apr.). *Tag Teachers: Only The Creative Need Apply*. Roeper Review. Volume 22. Issue 3. p.153-157
- ROUQUETTE, Michel – Lois. (1992). Yaratıcılık. Çev: Işın GÜRBÜZ. İstanbul: İletişim Yayınları
- SAN, İnci. (1977). Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık. Ankara: T.İş Bankası Kültür Yayınları
- SARI, Hilal. (1998). Lise Yöneticilerinin Sorun Çözmede Yaratıcılığı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- SAY, Ahmet. (2001). Müziğin Kitabı. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları

- SELÇUK, Ziya, KAYILI, Hüseyin ve OKUT, Levent. (2003). Çoklu Zeka Uygulamaları. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- SMITH, Anthony. (1986). İnsan Beyni ve Yaşamı. Çev: Nejat EBCİOĞLU. İstanbul: İnkılap Kitabevi
- SONMAZ, Sibel. (2002). Problem Çözme Becerisi ile Yaratıcılık ve Zeka Arasındaki İlişlinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- STORR, Anthony. (1992). Yaratma Dürtüsü. Çev: İpek BABACAN. İstanbul: Yayınevi Yayıncılık
- SUNGUR Nuray. (1992). Yaratıcı Düşünce. İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım
- TANSUĞ, Sezer. (1976). Sanatın Dili. İstanbul: Koza Yayınları
- TOFFLER Alvin. (1981). Şok. Çeviri: Selami TURGUT. İstanbul: Altın Kitaplar
- TOPAKTAŞ, Ayşe. (2001). Meslek Lisesi Öğrencilerinin Yaratıcılık Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
- TOWNSAND, Dabney. (2002). Estetiğe Giriş. Çev: Sabri BÜYÜKDÜVENCİ. Ankara: İmge Kitabevi
- TUNA, Berrin KARSLI. (1999). Ortaokul Birinci Sınıfa devam Eden İş Eğitimi Alan ve Almayan Çocukların Yaratıcılıklarının İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

- TULGAY, Burçak. (1997). Yaratıcı Drama Eğitimi Alan ve Almayan ergenlerin Yaratıcılıklarının bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2000). İmla Kılavuzu. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Türk Dil Kurumu (TDK). (1998). Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. Cilt:2.
- UÇAN, Ali. (1996). İnsan ve Müzik. İnsan ve Sanat Eğitimi. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları
- UÇAN, Ali. (1997). Müzik Eğitimi. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları
- WEINBERGER, Norman M. (2001, Winter). *Musical Talent: Real or a Myth?*. Musica Research Notes. Volume VIII. Issue I
- WESMAN Alexander G. (1950). What is an Aptitude. New York: The Psychological Corporation
- YAVAŞÇA, Salim. (2000). Ortaöğretim Kurumlarında Resim İş Derslerinde Yetenek ve Yaratıcılığın Geliştirilmesinde Karşılaşılan Problemler. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- YAVUZER, Halide. (1989). Yaratıcılık. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları
- YILDIRIM Ramazan. (1998). Yaratıcılık ve Yenilik. İstanbul: Sistem Yayıncılık
- YURTSEVEN, Hüseyin Rıdvan. (2001). Yaratıcı Yönetim. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları

EKLER

Ek 1: Anket Formu

Sevgili öğrenciler,

“Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Öğrencilerinin Girişte Aldıkları Özel Yetenek Sınavı Sonuçlarının ve Bölüm Programlarının Öğrencilerin Yaratıcılık Düzeyine Etkisi” konulu araştırmamız dahilinde hazırladığımız Sosyo ekonomik ve kültürel durumunuzu gösterir anket ve Torrance Sözel ve Şekilsel Yaratıcılık testlerini cevaplamaktasınız. Sorulara vereceğiniz cevaplar yalnızca bu araştırma için kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Cevapların doğruluğunun araştırma sonuçlarını doğrudan etkileyeceğini hatırlatarak, samimi cevaplarınız için teşekkür ediyorum.

Araştırmacı
Hakan BAĞCI

Adınız - Soyadınız : _____
Sınıfınız : _____
Üniversiteniz : _____
Yaşınız : _____

Size uygun şıkkı işaretleyiniz.

1. Cinsiyetiniz: a) Kız b) Erkek

2. Mezun olduğunuz lise türü:
 - a) Genel lise b) Güzel Sanatlar lisesi c) Meslek lisesi d) Akşam lisesi
 - e) Özel lise f) Askeri lise g) Anadolu lisesi h) Anadolu öğretmen lisesi

3. Genel liseden veya özel liseden mezun iseniz lisede hangi bölümden mezun oldunuz?
 - a) Sosyal b) Fen c) Türkçe Matematik d) Yabancı Dil
 - e) Matematik f) Sanat g) Spor

4. Anadal enstrümanınız nedir?

- a) Piyanoy b) Keman c) Viyola d) Viyolonsel e) Kontrbas f) Flüt
g) Obua h) Klarnet i) Gitar j) Şan k) Diğer:_____

5. Yan branşınız veya çalabildiğiniz başka bir enstrüman var mı? a) Evet b) Hayır

- a) Piyanoy b) Keman c) Viyola d) Viyolonsel e) Kontrbas f) Flüt
g) Obua h) Klarnet i) Gitar j) Şan k) Diğer:_____

6. Ailenizde müzikle uğraşan başka birey var mı?

- a) Evet b) Hayır

7. En çok dinlediğiniz müzik türü nedir?

- a) Türk Sanat Müziği b) Türk Halk Müziği c) Türk Hafif Müziği d) Arabesk
e) Klasik Batı Müziği f) Pop Müzik g) Etnik Müzik h) Jazz Müzik
i) Diğer:_____

8. Ailenizin en çok dinlediği müzik türü nedir?

- a) Türk Sanat Müziği b) Türk Halk Müziği c) Türk Hafif Müziği d) Arabesk
e) Klasik Batı Müziği f) Pop Müzik g) Etnik Müzik h) Jazz Müzik
i) Diğer:_____

9. Annenizin eğitim durumu:

- a) Okur-yazar değil b) Okur-yazar c) İlkokul mezunu d) Ortaokul mezunu
e) Lise Mezunu f) Üniversite mezunu g) Lisansüstü

10. Anneniz ne iş yapıyor? _____

11. Babanızın eğitim durumu:

- a) Okur-yazar değil b) Okur-yazar c) İlkokul mezunu d) Ortaokul mezunu
e) Lise Mezunu f) Üniversite mezunu g) Lisansüstü

12. Babanız ne iş yapıyor? _____

13. Ailenizin yanında mı kalıyorsunuz?

- a) Evet b) Hayır

14. 13. Soruya cevabınız hayır ise nerede kalıyorsunuz?

- a) Akraba yanında b) Tanıdık Yanında c) Evde d) Yurtta

15. Kaç kardeşiniz var?

- a) tek çocuğum b) 2 çocuk c) 3 çocuk d) 4 çocuk e)Diğer:___

16. Ailenizin oturduğu ev kendinize mi ait?

- a) Evet b) Hayır

17. Anne babanız birlikte mi yaşıyor?

- a) Evet b) Hayır

18. Anneniz hayatta mı?

- a) Evet b) Hayır

19. Babanız hayatta mı?

- a) Evet b) Hayır

20. Anneniz öz anneniz mi?

- a) Evet b) Hayır

21. Babanız öz babanız mı?

- a) Evet b) Hayır

22. Evinizde bilgisayar var mı?

- a) Evet b) Hayır

23. Evinizde internet bağlantınız var mı?

- a) Evet b) Hayır

24. Herhangi bir işte çalışıyor musunuz?

- a) Evet b) Hayır

25. Ailenizin (maaş, kira geliri ve diğer aktifler dahil) aylık toplam geliri ne kadardır?

- a) - 250 milyon tl
b) 251 – 500 milyon tl
c) 501 – 750 milyon tl
d) 750 milyon – 1 milyar tl
e) 1 – 1.5 milyar tl
f) 1.5 – 2 milyar tl
g) 2 milyar tl –

26. Anne – babanızın çocuk yetiştirme tutumu aşağıdakilerden hangisine uygundur?

- a) Baskıcı ve otoriter tutum
b) Aşırı koruyucu tutum
c) Reddedici tutum
d) Demokratik tutum
e) Tutarsız tutum

27. Aileniz istekleriniz veya fikirleriniz konusunda genellikle sizi destekler mi?

- a) Evet b) Hayır

28. Ne kadar kitap okursunuz?

- a) Ay içinde 1'den fazla b) Ayda 1 tane c) 3 ayda 1tane
d) 6 ayda 1 tane e) Hiç

En son okuduğunuz kitabın yazarını ve adını yazınız:

29. Sürekli okuduğunuz mesleki dergi veya magazin var mı? Varsa adını yazınız.

- a) Evet _____ b) Hayır

